

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

(окончателен доклад, отчитащ обновените
индикатори на програмата)

София, май 2014 г.

Съдържание

СЪДЪРЖАНИЕ	2
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	4
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ	5
ЗА КОНСУЛТАНТА	7
РЕЗЮМЕ	8
I. ВЪВЕДЕНИЕ В ОЦЕНКАТА	15
1. Цели на оценката	15
2. Състав на екипа и срокове на оценката	16
II. ДЕЙНОСТИ ИЗВЪРШЕНИ В ЕТАПИ 1- 4	17
1. Етап 1 - Встъпителна фаза Етап 1	17
2. Етап 2 - Изготвяне на предварителен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020 и Етап 3 – Подготовка и внасяне на проект на окончателен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020	18
3. Етап 4 - Подготовка и внасяне на окончателен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020	30
4. Предизвикателства при извършването на оценката	30
III. ОЦЕНКА 1 – ОЦЕНКА НА ВЪНШНАТА СЪГЛАСУВАНOST НА ПРОГРАМАТА	31
1. Събиране на информация	31
2. Анализ	33
IV. ОЦЕНКА 2 - ОЦЕНКА НА ВЪТРЕШНАТА СЪГЛАСУВАНOST НА ПРОГРАМАТА	78
1. Събиране на информация	78
2. Анализ	78
V. ОЦЕНКА 3 - ОЦЕНКА НА ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПРИНЦИПИ И ЦЕЛИ, ВКЛЮЧЕНИ В ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА	109
1. Събиране на информация	109
2. Анализ	110
VI. ОЦЕНКА 4 - ОЦЕНКА НА СИСТЕМАТА ОТ ПОКАЗАТЕЛИ	112
1. Събиране на информация	112
2. Анализ	113
VII. ОЦЕНКА 5 - ОЦЕНКА НА БЮДЖЕТА НА ПРОГРАМАТА	140
1. Събиране на информация	140
2. Анализ	141
VIII. ОЦЕНКА 6 - ОЦЕНКА НА СИСТЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ И АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	166
1. Събиране на информация	166

2. АНАЛИЗ	167
IX. ОЦЕНКА 7 - ОЦЕНКА НА ВАЛИДНОСТТА, УМЕСТНОСТТА, СЪГЛАСУВАНOSTТА, ПРИЛОЖИМОСТТА И ОТРАЗЯВАНЕТО НА РЕЗУЛТАТИТЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА НА ОПРР 2014-2020	179
X. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ.....	189
1. Изводи.....	189
2. ПРЕПОРЪКИ	194
3. ОТРАЗЯВАНЕ НА ПРЕПОРЪКИ НА КОНСУЛТАНТА	207
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	216
1. СПИСЪК НА ОСНОВНИТЕ ПРЕГЛЕДАНИ ДОКУМЕНТИ.....	216
2. ПРИСЪСТВЕНИ СПИСЪЦИ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ ФОКУС ГРУПИ В РАМКИТЕ НА ОЦЕНКАТА	218
3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ ОНЛАЙН ВЪПРОСНИЦИ	228
4. ФИШОВЕ НА ИНДИКАТОРИТЕ	228

Списък на използваните съкращения

ГД"ПРР"	Главна Дирекция „Програмиране на регионалното развитие"
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСИЮ	Екорис Саут Ийст Юроп ЕООД
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ИГРП	Индикативна годишна работна програма
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИП	Инвестиционен приоритет
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
КЕ	Ключов експерт
КН	Комитет за наблюдение
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МС	Министерски съвет
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
НКЕ	Неключов експерт
НПО	Неправителствени организации
НПР Б2020	Национална програма за развитие България 2020
ОП	Оперативна програма
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие" / Оперативна програма „Региони в растеж"
ОСР	Обща стратегическа рамка
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПО	Приоритетна ос
ПП	Подприоритет
РД	Работен документ
РЕ	Ръководител на екип
СКФ	Структурните и Кохезионния фонд на ЕС
СП	Споразумение за партньорство

СЦ	Специфична цел
ТП	Техническо предложение
ТРГ	Тематична работна група
ТС	Техническа спецификация
ТЦ	Тематична цел
УО	Управляващ орган
ФЖО	Фонд за жилищно обновяване
ЦКЗ	Централно координационно звено

Списък на фигурите

Фигура 1: Подход на оценката.....	19
Фигура 2: Връзки между ОПРР и ОПОС.....	62
Фигура 3: Връзки между ОПРР и ОПИК.....	64
Фигура 4: Връзки между ОПРР и ОПРЧР.....	67
Фигура 5: Връзки между ОПРР и ОПТТИ.....	70
Фигура 6: Връзки между ОПРР и ОПНОИР.....	72
Фигура 7: Връзки между ОПРР и ОПДУ.....	73
Фигура 8: Връзки между ОПРР и ПРСР.....	75
Фигура 9: Връзки между ОПРР и ПМДР.....	77
Фигура 10: Логика на ПО1, ИП1.1.....	81
Фигура 11: Логика на ПО1, ИП1.2, СЦ1.....	84
Фигура 12: Логика на ПО1, ИП1.2, СЦ2.....	86
Фигура 13: Логика на ПО1, ИП1.3.....	88
Фигура 14: Логика на ПО1, ИП1.4.....	90
Фигура 15: Логика на ПО1, ИП1.5.....	93
Фигура 16: Логика на ПО2.....	96
Фигура 17: Логика на ПО3.....	98
Фигура 18: Логика на ПО4.....	100
Фигура 19: Логика на ПО5.....	102
Фигура 20: Логика на ПО6.....	104
Фигура 21: Логика на ПО7.....	106
Фигура 22: Логика на ПО8.....	108
Фигура 23: Въпросник – приложими хоризонтални принципи.....	111
Фигура 24: Онлайн въпросник – трудности с индикаторите.....	137
Фигура 25: Механизъм за определяне на типа финансиране.....	148
Фигура 26: Финансиране по тематични цели.....	153
Фигура 27: Въпросник – нужди на бенефициентите по отношение на подготовката и управлението на проекти по ОПРР 2014-2020 г.	170
Фигура 28: Въпросник – области, в които е необходимо подобряване на административния капацитет.....	170

Фигура 29: Въпросник – области, в които е необходимо подобряване на административния капацитет	172
Фигура 30: Въпросник – необходимост от междинни звена	173
Фигура 31: Структура за управление на ОПРР – резултати от онлайн въпросника проведен през юни 2013 г.	174
Фигура 32: Удачност на делегирането на процесите на верификация на регионалните отдели – резултати от онлайн въпросника проведен през юни 2013 г.	174
Фигура 33: Оценка за пригодността на процедурите – резултати от онлайн въпросника проведен през юни 2013 г.	175
Фигура 34: Достатъчност на човешките ресурси в УО – отговори на онлайн въпросника от юни 2013 г.	176
Фигура 35: Въпросник – нужди от експерти в УО	178

За консултанта

ЕКОРИС Саут Ийст Юроп ЕООД (Екорис СИЮ) – е юридическо лице, регистрирано в България през август 2006 г. Компанията е част от европейската група от консултантски и изследователски организации – ЕКОРИС Груп (ECORYS Group), разполагаща с офиси в 9 страни в Европа, както и представителни офиси в Украйна, Македония, Сърбия и Хърватска. Мисията на Екорис СИЮ е да предоставя пълния набор от услуги, предлагани от ЕКОРИС Груп в този регион. ЕКОРИС се наложи като една от най-силните европейски компании със своите иновативни, гъвкави и интегрирани многоаспектни решения и подходи, съобразени винаги и изцяло с нуждите на клиентите, както и със спецификата на пазара.

Предлагайки консултантските си услуги на българския пазар, Екорис СИЮ натрупа значителен опит в изпълнение на проекти в сферите на: извършване на мониторинг и оценка, регионално развитие, транспорт, околна среда, човешки ресурси и др.

бул. Черни връх №1
1421 София
България

Т: 02 815 56 80
Ф: 02 981 60 32
Е: ecoryssee@ecorys.com

Резюме

Настоящата предварителна оценка е изпълнена като част от задължителните дейности по програмирането на Оперативната програма за регионално развитие (ОПРР) 2014-2020 г. Съгласно Техническото задание и изискванията на договора, предварителната оценка бе проведена в периода юни 2012-септември 2013 г.

Следва да се има предвид, че ОПРР 2014-2020 г. е първата ОП, чийто проект преминава процеса на одобрение от страна на ЕК. Въпреки ускорените темпове, в които се разработва ОПРР 2014-2020 г., на фона на продължителен процес по разработването на Споразумението за партньорство и неясноти относно бюджетните разпределения за следващия програмен период, Възложителят прояви гъвкавост при отразяването на препоръките на настоящата оценка, включително по съществени въпроси, като например разширяването на обхвата на мерките за енергийна ефективност по Приоритетна ос 1. Съгласно добрите практики, предварителната оценка имаше „интерактивен и итеративен” характер, който се изразяваше в постоянен контакт с Възложителя и заинтересованите страни и многократно обновяване на оценителните доклади, следвайки промените в текста на ОПРР 2014-2020 г.

В изпълнението на оценката бяха използвани както качествени, така и количествени методи, сред които:

- Онлайн въпросник до бенефициенти, Управляващия орган (УО) и участници в Тематичната работна група за разработване (ТРГ) на ОПРР
- Онлайн въпросник до УО с цел събиране на информация за административния капацитет
- Интервюта с експерти от УО, Централното Координационно звено, членове на Работната група
- 2 фокус групи с представители на ТРГ
- 2 фокус групи с бенефициенти
- Анализ на заинтересованите страни
- Анализ на логиката на интервенция
- Анализ на причинно-следствените връзки
- Дърво на целите на основни стратегически документи - визуализация
- Дърво на целите на ОПРР - визуализация
- Количествен SWOT анализ
- Анализ на индикаторната система и системата за мониторинг (SMART)
- Бенчмаркинг (Benchmarking) между целевите стойности на индикаторите между програмен период 2007-2013 и 2014-2020 г.

- Фишове на индикаторите (indicator fiches)
- Анализ на работното натоварване (Workload) анализ
- Преглед на екологичната оценка на ОПРР 2014-2020

Анализите и резултатите от предварителната оценка са структурирани съгласно седемте групи въпроси на оценката, а именно:

- Оценка на външната съгласуваност (Оценка 1);
- Оценка на вътрешната съгласуваност (Оценка 2);
- Оценка на хоризонталните принципи (Оценка 3);
- Оценка на системата от индикатори (Оценка 4);
- Оценка на бюджета на програмата (Оценка 5);
- Оценка на системите за управление и контрол и административния капацитет за изпълнение на програмата (Оценка 6);
- Оценката на валидността, уместността, съгласуваността, приложимостта и отразяването на резултатите на екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 (Оценка 7).

Основните изводи и сфери на препоръки са представени по-долу, следвайки тази структура.

Оценка 1: Оценка на външната съгласуваност

Като обобщение за външната съгласуваност на ОПРР 2014-2020 може да се направи изводът, че целите и приоритетите на програмата отговарят на заложените в европейските и национални стратегически документи и се вменват в националната и европейска нормативна рамка.

Макар и в различна степен, ОПРР 2014-2020 има връзка и с трите стълба на стратегията Европа 2020 – интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. ОПРР 2014-2020 се очаква да има въздействие върху четири от седемте водещи инициативи за стимулиране на напредъка по всяка приоритетна тема.

Сред акцентите на европейско ниво на програмен период 2014-2020 се очаква да бъдат енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници, както и устойчивото градско развитие. ОПРР 2014-2020 отговаря на тези акценти и е в съответствие с общото разбиране за концентриране на средствата по европейските фондове с цел постигане на конкретни резултати. От предложените общо 11 тематични цели, за ОПРР са избрани 6, като въпреки големия обхват, с това не се нарушава принципът на концентрация на средствата. Стратегията, заложена в ОПРР също така се вписва в приоритетите на Териториалния дневен ред 2020 на Европейския съюз.

Подобрения на текста на програмата могат да се търсят в съкращаване на описанието на съответствието с национални документи при въвеждането на програмата в системата

SFC. Описанието на релевантните предварителни условия следва да продължи да бъде обновявано в съответствие с напредъка по изготвянето на Споразумението за партньорство.

В настоящия доклад са идентифицирани възможности за подобряване на описанието на разграничението и допълняемостта между ОПРР 2014-2020 г. и останалите програми, съфинансирани от ЕС. Следва да се има предвид, обаче, че демаркацията и допълването между отделните програми все още не е изяснена на национално ниво, което е обвързано и с напредъка по Споразумението за партньорство.

Намерението за използване на финансов инженеринг частично или изцяло за финансиране на инвестиции в спортна инфраструктура, енергийна ефективност в жилищни сгради, културна инфраструктура, както и зоните с потенциал за икономическо развитие, градска среда и интегриран градски транспорт е в съответствие с насърчаваните политики на Общността по отношение на финансовите инструменти. Опитът в прилагането на финансовите инструменти, обаче, е все още сравнително малък. Поради тази причина се препоръчва по отношение на финансовите инструменти да се предвиди оценка на действащите в този планов период схеми за финансов инженеринг. Препоръчително е това да се извърши преди старта на ОПРР 2014-2020 г., но ако това не е възможно – да се включи в заданието на изискуемата по Регламент предварителна оценка на финансовите инструменти.

Оценка 2: Оценка на вътрешната съгласуваност

Актуалният вариант на ОПРР 2014-2020 г. съдържа редица подобрения по отношение на вътрешната съгласуваност на програмата. Стратегията на ОПРР и връзката между тематични цели/инвестиционни приоритети, специфични цели, предвидени дейности и нужди са изяснени в много по-голяма степен спрямо предходни варианти на програмата.

В настоящия доклад е направен преглед на връзката между: Нужди и предвидени дейности; Предвидени дейности и Специфична цел; Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел; и Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности. Изводът от анализа е, че след направените промени, връзката между тези елементи е достатъчно силна.

Оценка 3: Оценка на хоризонталните принципи

ОПРР 2014-2020 съдържа описание на прилагането на принципите на устойчивото развитие, равните възможности и предотвратяване на дискриминация и равенството между мъжете и жените.

Описанието на прилагането на принципите на равните възможности и не-дискриминацията е кратко, но съдържателно и покрива основните изисквания към този елемент от оперативната програма. Описанието на прилагането на принципа на равенството между мъжете и жените има по-общ характер.

Оценка 4: Оценка на системата от индикатори

Системата от индикатори в ОПРР 2014-2020 г. включва съответните общи **индикатори за продукт**, изброени в Регламент (ЕС) № 1301/2013. Като цяло, може да се направи заключение, че всички индикатори за продукт съответстват на дейностите и осигуряват адекватно измерване на крайните продукти.

По отношение на **индикаторите за резултат**, трябва да бъде отчетена една от основните особености на ОПРР – това че тя е инфраструктурна програма. Следователно, значими резултати в здравната, социалната и образователната сфера например могат да бъдат постигнати единствено чрез допълнителни „меки“ мерки и национални / регионални политики. Оценката включва коментари за всеки индикатор за резултат, които отразяват трудностите във формулирането на индикатори, които да са възможно най-пряко свързани с ефектите и същевременно да надхвърлят въздействието над преките бенефициенти.

В някои случаи базовите и целевите стойности на индикаторите за резултат не са с еднаква мерна единица, например базовата стойност е абсолютна стойност, а целевата стойност е в проценти. Това се дължи на факта, че индикаторите за резултат са формулирани спрямо очакваните положителни ефекти, например „увеличаване на...“. В тази връзка, се препоръчва преформулиране на индикаторите, като се премахнат понятията „увеличаване / намаляване“.

Екипът по програмиране на ОПРР е разработил методология за оценка на базовите и целевите стойности, която улеснява оценителите и увеличава прозрачността на изчислителните методи. По отношение на някои от индикаторите все още има известни въпроси (например свързани с използваните данни), които са описани в анализа и се нуждаят от доизясняване във фишовете.

Има стремеж в системата от индикатори да се използват възможно най-много официални данни от Националния статистически институт (НСИ), което допринася за яснота и прозрачност на методологията. В някои случаи не са използвани последните налични данни от НСИ, затова се препоръчва преизчисляване на някои базови стойности и разходи за единица продукт. В два случая има несъответствие между формулировката на индикатор от НСИ и формулировката му в текста на ОПРР: „Увеличаване на нетните годишни приходи от международен туризъм“ и „Увеличаване на пътничкото и товаропотока“.

Изчисляването на разходите за единица продукт е много полезен подход за дефинирането на целевите стойности. Като цяло, това е подходът използван във фишовете на индикаторите на ОПРР 2014-2020 г.

На базата на описания по-горе анализ на индикаторите, екипът оценители препоръчва преразглеждане на следните индикатори за резултат:

- Намаляване на крайното енергийно потребление от публичната администрация, търговията и услугите

- Увеличаване на нетните годишни приходи от международен туризъм
- Увеличаване на пътничепотока и товаропотока

Оценка 5: Оценка на бюджета на програмата

Разпределението на бюджета на програмата като цяло отчита идентифицираните инвестиционни приоритети и изисквания, заложи в основните национални и европейски стратегически документи, както и опита от настоящия програмен период и рисковете от неспазване на някои тематични предварителни условия. **Финансовата обосновка** на бюджета на ОПРР 2014-2020 г. дава добре синтезирана мотивация на избраните приоритети и тяхната тежест, като спазва всички изисквания за изготвянето ѝ, заложи в насоките за разработване на оперативни програми през следващия програмен период.

По отношение на приоритетите, които ще се реализират с използване на **финансови инструменти**, оценката заключи, че те са коректно идентифицирани, но за съотношението между БФП и финансовите инструменти в текста на ОПРР 2014-2020 г. не е представена обосновка. Във връзка с финансовите инструменти, трябва да се има предвид, че образецът за изготвяне на оперативните програми през следващия програмен период предвижда възможност задължителната предварителна оценка за финансови инструменти да не бъде изготвена към момента на представянето на съответната оперативна програма, а да бъде проведена на по-късен етап, когато се конкретизират детайлите около използването на финансовите инструменти.

По отношение на **европейските регламенти**, в ОПРР 2014-2020 е дадено адекватно финансовото изражение на тематичните цели, които би трябвало да се финансират приоритетно със средства на ЕФРР и които имат отношение към регионалното развитие. Това се отнася в най-голяма степен до ТЦ 4 „Преминаване към нисковъглеродна икономика”.

Също така са осигурени значителни средства за финансиране на интегрирани действия за устойчиво градско развитие, които вероятно значително ще надминат 5%-овия минимум на национално равнище, заложен в европейското законодателство, както и за подпомагане на реализирането на ТЦ 9 и 10. Прагът от 5% не би трябвало да бъде активно ограничение в случая на България, предвид високият потенциален принос на този тип инвестиции за постигане на по-висок растеж и заетост, ако те са насочени към дейности с пряк ефект върху регионалната икономическа активност.

От гледна точка на спазването на формалните изисквания по отношение на финансовия план на програмата, заложи в образца за оперативна програма за следващия програмен период, вече са изготвени предварителни варианти на всички изискуеми таблици (таблици 17-19).

По отношение на наличните към момента **национални стратегически документи**, в които има (или ще има) разчети по отношение на финансирането, като цяло се наблюдава съответствие в дяловото разпределение на инвестициите по приоритети. Директна съпоставка с тези документи обаче е на практика невъзможна, предвид по-дългия хоризонт на планиране в тези документи и по-широкия обхват на източниците на финансиране.

Оценка 6: Оценка на системите за управление и контрол и административния капацитет за изпълнение на програмата

Като част от извършването на първоначалната оценка на системите за управление и контрол, екипът оценители направи преглед на обобщения план за действие за повишаване на административния капацитет на 36 общини - бенефициенти на ОПРР и Обобщения план за действие за повишаване на административния капацитет на конкретните бенефициенти на ОПРР. И двата документа съдържат препоръки по отношение на административния капацитет, които се отнасят до следващия програмен период.

Идентифицираната в горепосочените анализи нужда от обучения на бенефициентите беше установена и при проведеното в рамките на предварителната оценка онлайн проучване. Съгласно резултатите от изследването повече от 70% от анкетираните смятат, че обученията в следващия програмен период ще бъдат необходимост. Като основна сфера, в която има нужда от обучения е посочено управлението на проекти, следвано от обучението за докладване и отчитане на изпълнението.

На базата на проведеното кабинетно проучване и фокус групи, като критични фактори при изпълнението на ОПРР могат да се отчетат капацитетът на бенефициентите за провеждане на тръжни процедури и за осъществяване на проверка на качеството на строителния надзор. Препоръчва се в текста на ОПРР 2014-2020 г. специално да се постави акцент върху нуждата от обучения по хоризонтални теми, като ЗОП и осъществяването на строителен надзор, като следва да се има предвид, че това е хоризонтална нужда, която трябва да намери своето място в ОПДУ.

Може да се направи заключение, че посочените в ОПРР 2014-2020 г. обобщени нужди на бенефициентите (повишаване на компетенциите, мотивацията и възнагражденията, както и осигуряване на необходимата техника) са коректни.

Както резултатите от въпросника, така и обсъжданията в рамките на фокус групите, затвърдиха становището, че изграждането на междинни звена би създавало повече структурни и функционални затруднения и пречки в работата, отколкото подобрения.

Оценката на административния капацитет на УО показва, че е необходимо допълнително уточняване на разпределението на отговорностите между УО на централно ниво и регионалните отдели на УО. Най-проблематични са механизмите за събиране на информация за индикаторите по програмата и събирането на данни, необходими за провеждане на оценки. Като се има предвид още по-голямата важност,

която ЕК отделя на индикаторите и на оценките през следващия програмен период, необходимо е тези процедури да бъдат преразгледани от страна на УО на ОПРР за периода 2014-2020 г.

Въпреки че като цяло човешките ресурси в УО на ОПРР могат да бъдат смятани за достатъчни, препоръчително е увеличаването на човешките ресурси най-вече в сферите на мониторинга и инженерните специалности.

Като се има предвид голямата важност, която ЕК отделя на индикаторите и на оценките през периода 2014-2020 г., необходимо е при разработването на Наръчника на УО и Насоките за бенефициентите през следващия програмен период, да бъдат преразгледани механизмите за събиране на информация за индикаторите по програмата, както и за събиране на данни, необходими за провеждане на оценки.

Оценка 7: Оценка на валидността, уместността, съгласуваността, приложимостта и отразяването на резултатите на екологичната оценка на ОПРР 2014-2020

Съгласно екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 г., на ниво приоритетни оси и подприоритети, въздействието на програмата върху околната среда и човешкото здраве като цяло е с комплексен положителен характер. На ниво конкретни допустими дейности, въздействието също е оценено положително, като незначителни отрицателни въздействия се очакват единствено за периода на строителство по съответните дейности.

От направените препоръки само някои е подходящо да бъдат отразени в текста на оперативната програма. Спазването на други от препоръките трябва да стане в процеса на договаряне и предоставяне на безвъзмездната помощ или в процеса на изпълнение. За трета група от препоръките не е необходимо определено действие в процеса на програмиране или изпълнение, тъй като тяхното спазване е нормативно определено.

В екологичната оценка е включена препоръка „Индикаторите по наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда да се интегрират и включат в системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 г.” Въпреки това, с оглед на препоръките на ЕК за ограничен брой индикатори, които да измерват търсените ефекти и да кореспондират на размера на бюджета, който е предвиден за отделните мерки, не е удачно в системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 да бъдат включени всички индикатори, които са предложени в таблицата, предоставена в екологичната оценка. Тези индикатори би следвало да се използват в процеса на наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда по време на изпълнението на програмата (например в докладите за оценка на въздействието на резултатите от ОПРР върху околната среда).

I. Въведение в оценката

1. Цели на оценката

Посочените в техническата спецификация на Възложителя цели на поръчката са следните:

Обща цел	Извършване на предварителна оценка на Оперативна програма за регионално развитие (ОПРР) за програмен период 2014-2020 г.
Специфични цели	<ul style="list-style-type: none">■ Осигуряване на ориентиран към резултатите, добре структуриран програмен документ, насочен към преодоляване на нуждите и оползотворяване на възможностите за развитие на българските региони.■ Да се гарантира външната съгласуваност на подготвяната оперативна програма и заложените в нея интервенции и документите, които са от значение за подготовката на програмния документ на национално и европейско ниво, в т. ч. приносът към Стратегията за интелигентен и устойчив и приобщаващ растеж.■ Да се гарантира правилното прилагане на хоризонталните принципи на Европейския съюз в областта на равните възможности, равен достъп, недискриминация, устойчивото развитие и др.■ Да се гарантира вътрешната съгласуваност на програмата, уместността и яснотата на предлаганите показатели и реалистичността на количествените целеви стойности на показателите.■ Интегриране на въпросите на околната среда в подготовката на оперативна програма за регионално развитие 2014 – 2020 г. и да осигури по-високо ниво на защита на околната среда и постигане на устойчиво развитие в България.

Оценката е изпълнена като част от задължителните дейности по програмирането на ОПРР и нейните цели са съобразени с изискванията на регламентите, определящи правилата за управление и разходване на средствата по европейските фондове.

2. Състав на екипа и срокове на оценката

В извършването на оценката участват следните експерти:

- Ръководител на екип: Матиас Томас Хейг
- Ключов експерт 1: Ралица Симеонова – Ганева
- Ключов експерт 2: Иглика Василева
- Ключов експерт 3: Цветана Наньова
- Директор на проекта: Мариана Стефанова
- Координатор на оценката: Даниел Нигохосян

За извършването на оценката са използвани и неключови експерти, които основно участват в набирането на входяща информация за анализите и в специфични елементи от оценката.

При изпълнението на проекта Консултантът и Възложителят проявяваха гъвкавост в изпълнението на дейностите, като в същото време бяха изпълнени основните срокове на оценката, представени в таблицата по-долу:

Етап	Срок
Етап 1: Встъпителна фаза	Не по-късно от 1 месец от сключване на договор с Възложителя - Изпълнен
Етап 2: Изготвяне на предварителен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020	Не по-късно от 6 месеца от сключване на договор с Възложителя
Етап 3: Подготовка и внасяне на проект на окончателен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020	Не по-късно от 8 месеца от сключване на договор с Възложителя
Етап 4: Подготовка и внасяне на окончателен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020	Не по-късно от 20 работни дни преди подаване на окончателния вариант на ОПРР 2014-2020 г. към Европейската комисия Краен срок за предаване на окончателен доклад, съдържащ окончателен вариант на предварителната оценка - 27.06.2013 г.

II. Дейности извършени в Етапи 1- 4

1. Етап 1 - Встъпителна фаза Етап 1

EVALSED препоръчва оценките на програми, финансирани от СКФ, да започват с анализ на оценяемостта (Evaluability assessment). Именно с анализ на възможностите за оценка на ОПРР 2014-2020 започна и настоящата оценка.

Дейността включи следните елементи:

- **Среща на екипа от ключови експерти** (проведена на 08.06.2012 г.), на която всеки ключов експерт представи първоначалното си виждане за подхода за оценката на базата на опита му в оценки на програми съфинансирани от ЕС, „добри практики” и „лоши примери” за оценки. Основна тема на срещата бе наличието на основни европейски/национални документи, които ще бъдат необходими за извършването на оценката и по-специално за оценката на външната съгласуваност. Също така, по време на срещата беше изяснена ролята на всеки един член от екипа.
- **Встъпителна среща** (проведена на 14.06.2012 г.) на представители на екипа с представители на Възложителя със следните цели:
 - обсъждане на очакванията на Възложителя за оценката – ключови въпроси на оценката, даване на указания относно основните сфери, в които изпълнителят следва да насочи усилията си източници на информация и т.н.;
 - „инвентаризация” на наличните документите, които са релевантни към оценката;
 - график на проектите, които са свързани с настоящата оценка;
 - контекст на оценката.

По време на Встъпителната среща бяха излъчени следните координатори (основни лица за контакт) по проекта:

За Възложителя:	Г-н Иван Попов – Началник отдел „Програмиране, оценка, информация и публичност” Главна дирекция "Програмиране на регионалното развитие" e-mail: ipopov@mrrb.government.bg тел: 02 9405662
------------------------	--

За Изпълнителя:	Г-н Даниел Нигохосян – старши консултант Екорис Саут Ийст Юроп
------------------------	--

	e-mail: daniel.nigohosyan@ecorys.com тел: 02 8155683
--	---

В резултат на Встъпителните срещи, експертният екип актуализира общата методология и работния план. В рамките на тази дейност бе окончателно дефиниран подходът, който бе използван при оценката на базата на:

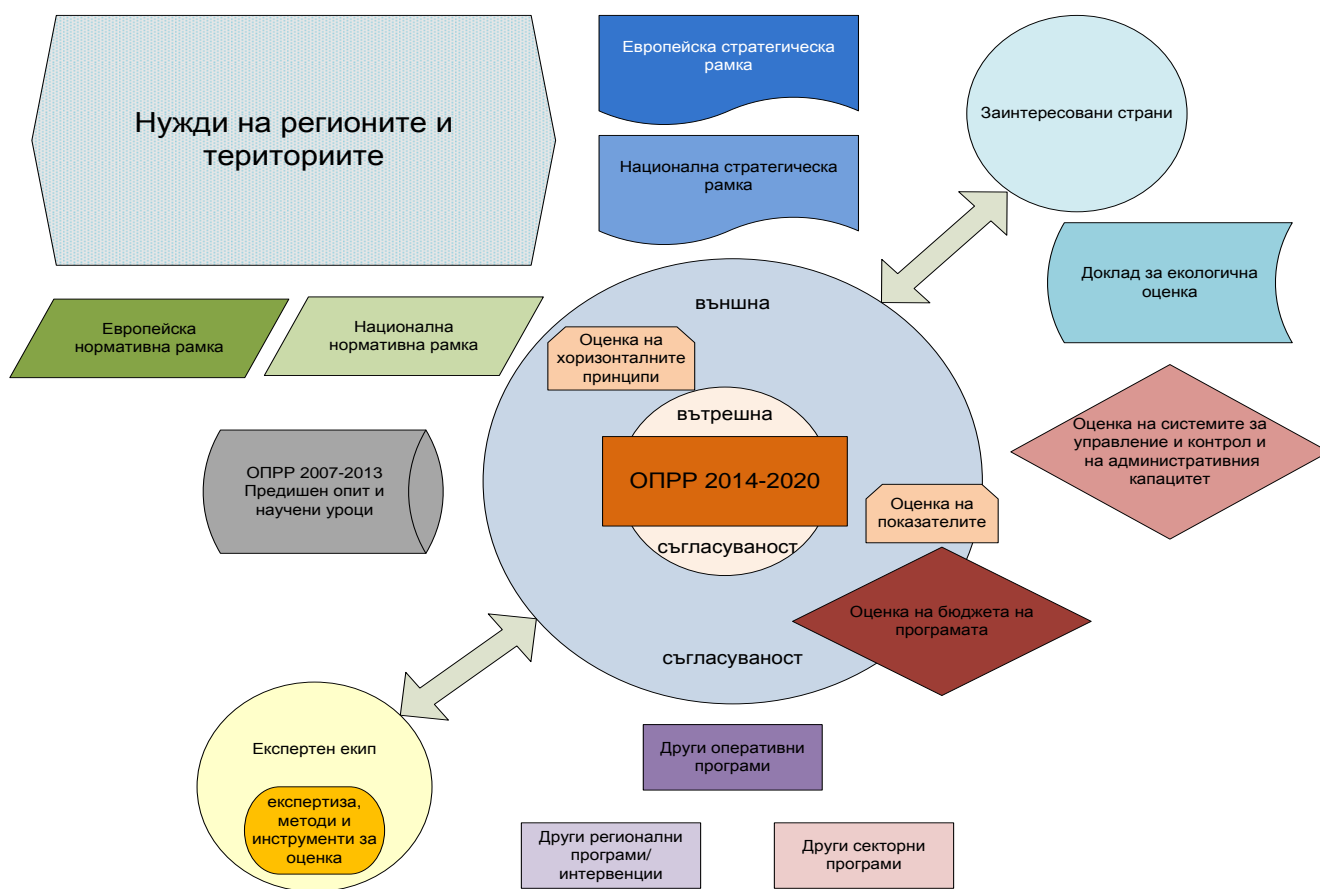
- повторен преглед на контекста на извършване на оценката – европейски регламенти и насоки свързани с извършването на оценки, национални нормативни актове, свързани проекти и национални стратегии/анализи;
- актуализиране на графика на проекта и последователността за провеждане на оценката;

Основните продукти и резултати от провеждането на Встъпителната фаза (Етап 1) са представени в таблицата по-долу:

Продукти	Изпълнение
Анализ на оценяемостта съгласно въпросите на оценката	√
Актуализирана обща методология и работен план	√
Среща на екипа от ключови експерти	√
Встъпителна среща между Възложителя и Изпълнителя	√
Резултати	Изпълнение
Одобрен Встъпителен доклад	√
Осигурено събиране на необходимите за извършване на оценката източници на информация и данни	√
Осигурени ясни линии на комуникация (лица за контакт)	√

2. Етап 2 - Изготвяне на предварителен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020 и Етап 3 – Подготовка и внасяне на проект на окончателен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020

Цялостната ни стратегия и концепция за извършване на Етап 2 и 3 от предварителната оценка е представена на Фигура 1.

Фигура 1: Подход на оценката

Както е видно от схемата, Консултантът обхваща всички елементи на оценката, като включва всички заинтересовани страни и използва разнообразни количествени и качествени методи за оценка в зависимост от нуждите и спецификата на оценяваните въпроси.

Таблицата по-долу представя накратко въпросите на оценката, основните критерии за извършване на оценката, методологията, документалните източници и връзката с други въпроси/етапи. В курсив са допълнени под-направленията, които допълват изискванията на Техническата спецификация.

Обособена позиция 1: Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Въпроси на оценката	Критерии за оценка	Основни източници на информация	Методи за събиране на информация	Методи за оценка	Връзки с други въпроси
<p>1) Оценка на външната съгласуваност на програмата</p> <ul style="list-style-type: none"> Съгласуваност с общите и специфични предварителни условия поставени от Европейската комисия по отношение на оперативната програма Приносът към стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж Съгласуваност с Националната програма за реформи Последователността на избраните тематични цели, приоритетите и съответните цели на програмите с общата стратегическа рамка, договора за партньорство и препоръките за отделните държави съгласно член 121, параграф 2 от Договора и препоръките на Съвета, приети съгласно член 148, параграф 4 от Договора Съгласуваност и координираност с другите Оперативни програми, включени в договора за партньорство Съгласуваност с други програмни и стратегически документи – Национална програма за развитие България 2020, Национална стратегия за регионално развитие, Регионални планове за развитие, Националната концепция за пространствено развитие 	Релевантност (външна съгласуваност)	<ul style="list-style-type: none"> ОПРР 2014-2020 Стратегия на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж Национална програма за реформи Споразумение за партньорство Интегрирани насоки Европа 2020 Други ОП НПР България 2020 НС за регионално развитие Регионални планове за развитие Правителствен портал за обществени консултации 	<ul style="list-style-type: none"> Кабинетно проучване Кодиране на данните от стратегическите документи Интервюта с експерти от ГД"ОПРР" Интервюта с експерти на ЦКЗ Онлайн въпросник до общини, областни администрации, конкретни бенефициенти и настоящи бенефициенти на ОПРР Участие в сесии на работна група за подготовка на ОПРР 2014-2020 Фокус група с представители на Работната група 	<ul style="list-style-type: none"> Анализ на заинтересованите страни Дърво на целите на основни стратегически документи - визуализация Дърво на целите на ОПРР - визуализация Експертен анализ Анализ на съответствието 	2

Обособена позиция 1: Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Въпроси на оценката	Критерии за оценка	Основни източници на информация	Методи за събиране на информация	Методи за оценка	Връзки с други въпроси
<ul style="list-style-type: none"> Съгласуваност с национална и европейска нормативна рамка Отговаряне на специфичните нужди на регионите и териториите в България 		<ul style="list-style-type: none"> Национална концепция за пространствено развитие Насоки и препоръки на ЕК по отношение на програмата Регламенти на ЕС за СКФ за периода 2014-2020 Национално законодателство Европейско законодателство 			
2) Оценка на вътрешната съгласуваност на програмата <ul style="list-style-type: none"> Вътрешна съгласуваност на предложената програма или дейност и как тя се отнася към други инструменти от значение Уместност на стратегията на ОПРР, включваща следните аналитични части: <ul style="list-style-type: none"> Анализ на резултатите от предишни оценки - <i>Научени уроци от изпълнението на ОПРР 2007-2013 г.</i> Обхват и фокус на социално-икономическия анализ на ОПРР Валидност на анализа на силните и слаби страни и потенциала за 	Релевантност (вътрешна съгласуваност и последователност) и очаквано въздействие и устойчивост	<ul style="list-style-type: none"> ОПРР 2014-2020 ОПРР 2007-2013 Предварителна оценка на ОПРР 2007-2013 Преглед на първите открити схеми по ОПРР 2007-2013 г. 	<ul style="list-style-type: none"> Онлайн въпросник Кабинетно проучване Интервюта с експерти от ГД"ОПРР" Интервюта с експерти на ЦКЗ Участие в сесии на работна група за подготовка на ОПРР 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> Анализ на логиката на интервенция Анализ на причинно-следствените връзки Количествен SWOT анализ Методи на дескриптивната статистика Експертен анализ Експертен панел 	Всички въпроси

Обособена позиция 1: Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Въпроси на оценката	Критерии за оценка	Основни източници на информация	Методи за събиране на информация	Методи за оценка	Връзки с други въпроси
<p>развитие, съответствие с изводите на социално-икономическия анализ, с вътрешната и външна среда</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Адекватност на предложената визия цели и приоритети и тематични направления на изводите на социално-икономическия анализ и анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите ○ Интегрираност и координация между отделните приоритети, както и по отношение на тематичните цели ○ Анализ на капацитета на бенефициентите <ul style="list-style-type: none"> • Основанията за предложената форма на подкрепа • По какъв начин очакваните конкретни резултати ще допринесат за общите резултати 		<ul style="list-style-type: none"> • Средносрочна оценка на ОПРР 2007-2013 • Годишни доклади за изпълнение на ОПРР 2007-2013 г. • Планове за действие за укрепване на административния капацитет на бенефициентите на ОПРР • Резултати от анализи на капацитета на бенефициентите • Национален статистически институт • Евростат • Изследвания на ООН, Световна банка, Организацията за икономическо 	<ul style="list-style-type: none"> • Фокус група с бенефициенти • Фокус група с представители на Работната група • Участие в сесии на работната група 	<ul style="list-style-type: none"> • Анализ на добри практики в държави от ЕС 	

Обособена позиция 1: Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Въпроси на оценката	Критерии за оценка	Основни източници на информация	Методи за събиране на информация	Методи за оценка	Връзки с други въпроси
		<ul style="list-style-type: none"> сътрудничество и развитие Социално-икономически анализи на ЕК 			
<p>3) Оценка на хоризонталните принципи и цели, включени в оперативната програма</p> <ul style="list-style-type: none"> Адекватност на дефинирането на хоризонтални принципи в оперативната програма Адекватност на отразяването на хоризонталните принципи в създадените механизми за програмиране, управление и изпълнение на оперативната програма Адекватност на планираните мерки за насърчаване на равните възможности за мъжете и жените и предотвратяване на дискриминацията Адекватност на планираните мерки за насърчаване на устойчивото развитие Климатични промени 	<p>Релевантност (вътрешна съгласуваност) Бъдеща ефективност</p>	<ul style="list-style-type: none"> ОПРР 2007-2013 ОПРР 2014-2020 Екологична оценка на ОПРР 2014-2020 Национални документи дефиниращи релевантните хоризонтални политики - напр. НПР България 2020 Европейски документи дефиниращи хоризонталните политики – напр. Европа 2020 Регламенти на ЕС за СКФ за периода 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> Кабинетно проучване Онлайн въпросник Фокус група с бенефициенти Фокус група с представители на Работната група Участие в сесии на работната група 	<ul style="list-style-type: none"> Анализ на логиката на интервенция Експертен анализ Експертен панел Анализ на добри практики в държави от ЕС 	2 и 4

Обособена позиция 1: Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Въпроси на оценката	Критерии за оценка	Основни източници на информация	Методи за събиране на информация	Методи за оценка	Връзки с други въпроси
		<ul style="list-style-type: none"> • Предишни оценки и доклади третиращи хоризонтални въпроси 			
4) Оценка на системата от показатели <ul style="list-style-type: none"> • Уместност и яснота на предлаганите за програмата показатели • <i>Наличие на указания за изчисляване и използване на показателите</i> • <i>Обхват на предложените показатели</i> • <i>Качество на предложените показатели</i> • <i>Интегрираност на показателите между различните нива</i> • <i>Уместност на изчислените базови стойности на показателите</i> • Дали количествените целеви стойности за показателите са реалистични, като се отчита предвидената подкрепа от фондовете по ОСР 	Релевантност (вътрешна съгласуваност)	<ul style="list-style-type: none"> • ОПРР 2014-2020 • ОПРР 2007-2013 • Оценки на ОПРР 2007-2013 • Данни за физическия напредък от ИСУН • Методология за изчисление на индикаторите (ако е налична) • Национален статистически институт • Евростат • Изследвания на ООН, Световна банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие 	<ul style="list-style-type: none"> • Кабинетно проучване • Онлайн въпросник • Интервюта с експерти от ГД "ОПРР", включително с експерти в сферата на мониторинга на ОПРР 2007-2013 • Интервюта с членове на Работната група за подготовка на ОПРР 2014-2020 - представителите на социално-икономическите партньори, регионалните и местни власти, институции • Фокус група с бенефициенти 	<ul style="list-style-type: none"> • Анализ на индикаторната система и системата за мониторинг (SMART) • Разработване на фишове на индикаторите (indicator fiches) • Експертен панел • Експертен анализ • Анализ на добри практики в държави от ЕС 	2, 3 и 5

Обособена позиция 1: Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Въпроси на оценката	Критерии за оценка	Основни източници на информация	Методи за събиране на информация	Методи за оценка	Връзки с други въпроси
		<ul style="list-style-type: none">Социално-икономически анализи на ЕК	<ul style="list-style-type: none">Участие в сесии на работната група		
5) Оценка на бюджета на програмата <ul style="list-style-type: none">Последователност и обоснованост на разпределянето на бюджетните средства спрямо целите на програматаПоследователност и обоснованост на разпределянето на бюджетните средства спрямо изискванията на регламентите (интегриран подход, фокусиране на интервенциите, финансов инженеринг и др.)	Релевантност (вътрешна съгласуваност) Бъдеща ефикасност	<ul style="list-style-type: none">ОПРР 2014-2020ОПРР 2007-2013Оценки на ОПРР 2007-2013Финансови данни от ИСУНФинансови регламенти на ЕС	<ul style="list-style-type: none">Кабинетно проучванеПреглед на събраната информация в рамките на Оценки 2 и 4Интервюта с експерти от ГД "ОПРР", включително с експерти участващи във финансовото управление на ОПРР 2007-2013Фокус група с бенефициентиФокус група с представители на Работната групаУчастие в сесии на работната група	<ul style="list-style-type: none">Методи на дескриптивната статистикаBenchmarkingФинансово-правен анализАнализ на добри практики в държави от ЕС	4
6) Оценка на системите за управление и контрол и административния капацитет за изпълнение на програмата	Релевантност (вътрешна съгласуваност)	<ul style="list-style-type: none">ОПРР 2014-2020ОПРР 2007-2013Процедурен наръчник за	<ul style="list-style-type: none">Кабинетно проучванеОнлайн въпросник до бенефициентите	<ul style="list-style-type: none">Workload анализАнализ на административния капацитет	-

Обособена позиция 1: Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Въпроси на оценката	Критерии за оценка	Основни източници на информация	Методи за събиране на информация	Методи за оценка	Връзки с други въпроси
<ul style="list-style-type: none"> Адекватност на човешките ресурси и на административния капацитет за управление на програмата Адекватност на структурата за управление Капацитет на бенефициентите на програмата и предвидените мерки за неговото укрепване Пригодност на етапните цели, избрани за рамката на изпълнението Пригодност на процедурите за мониторинг на програмата, както и за събирането на данни, необходими за провеждане на оценките Пригодност на механизмите за финансово управление 	Бъдеща ефективност и ефикасност	<ul style="list-style-type: none"> изпълнение на ОПРР 2007-2013 г. Оценки на ОПРР 2007-2013 Планове за действие за укрепване на административния капацитет на бенефициентите на ОПРР Устройствен правилник и други административни документи Анализи на нуждите от обучения на УО и на бенефициентите (ако са налични) Регламенти на ЕС за СКФ за периода 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> Онлайн въпросник до УО Интервюта с експерти от ГД"ОПРР" Фокус група с бенефициенти Фокус група с представители на Работната група Участие в сесии на работната група 	<ul style="list-style-type: none"> Експертен анализ на структурите и процедурите Анализ на добри практики в държави от ЕС 	
7) Оценка на валидността, уместността, съгласуваността, приложимостта и отразяването	Релевантност Бъдещо въздействие	<ul style="list-style-type: none"> ОПРР 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> Кабинетно проучване 	<ul style="list-style-type: none"> Експертен анализ 	-

Обособена позиция 1: Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Въпроси на оценката	Критерии за оценка	Основни източници на информация	Методи за събиране на информация	Методи за оценка	Връзки с други въпроси
на резултатите на екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 <ul style="list-style-type: none">До каква степен в програмата са взети предвид резултатите и препоръките от екологичната оценка на ОПРР2014-2020		<ul style="list-style-type: none">Екологична оценка на ОПРР2014-2020Предишни оценки на ОПРР 2007-2013 г.	<ul style="list-style-type: none">Интервюта с експерти от ГД "ПРР"Интервюта с експерти по проекта за екологичната оценка на ОПРР 2014-2020Участие в сесии на работната група		

Основните продукти и резултати от провеждането на Етапи 2 и 3 са представени в таблицата по-долу:

Продукти	Изпълнение
Онлайн въпросник	√
Интервюта с експерти от ГД"ОПР"	√
Интервюта с експерти на ЦКЗ	√
Интервюта с членове на Работната група	√
Фокус група с представители на Работната група	√
Фокус група с бенефициенти	√
Анализ на заинтересованите страни	√
Анализ на логиката на интервенция	√
Анализ на логиката на интервенция (допълнен с хоризонталните принципи и цели)	√
Анализ на причинно-следствените връзки	√
Дърво на целите на основни стратегически документи - визуализация	√
Дърво на целите на ОПР - визуализация	√
Количествен SWOT анализ	√
Анализ на индикаторната система и системата за мониторинг (SMART)	√
Benchmarking	√
Фишове на индикаторите (indicator fiches)	√
Онлайн въпросник до УО	√
Workload анализ	√
Преглед на екологичната оценка на ОПР 2014-2020	√
Резултати	Изпълнение
Анализ на съответствието	√

Отговори на поставените въпроси/теми в рамките на Оценка 1	√
Препоръки по отношение на външната съгласуваност на програмата	√
Анализ на вътрешната съгласуваност	√
Отговори на поставените въпроси/теми в рамките на Оценка 2	√
Препоръки по отношение на вътрешната съгласуваност на програмата	√
Анализ на включването на хоризонталните принципи и цели в ОПРР	√
Отговори на поставените въпроси/теми в рамките на Оценка 3	√
Препоръки по отношение на интегрирането на хоризонталните принципи и цели в програмата	√
Анализ на системата от показатели	√
Отговори на поставените въпроси/теми в рамките на Оценка 4	√
Препоръки по отношение на системата от показатели	√
Финансово-правен анализ	√
Отговори на поставените въпроси/теми в рамките на Оценка 5	√
Препоръки по отношение на бюджета на програмата	√
Анализ на административния капацитет	√
Експертен анализ на структурите и процедурите	√
Отговори на поставените въпроси/теми в рамките на Оценка 6	√
Препоръки по отношение на системите за управление и контрол и административния капацитет	√
Експертен анализ на резултатите от екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 и отразяването им	√
Експертен анализ на структурите и процедурите	√
Отговори на поставените въпроси/теми в рамките на Оценка 7	√

Препоръки по отношение на отразяването на резултатите от екологичната оценка

√

Настоящият доклад представя анализите и резултатите от предварителната оценка по отношение на всички седем групи въпроси, а именно:

- Оценка на външната съгласуваност (Оценка 1);
- Оценка на вътрешната съгласуваност (Оценка 2);
- Оценка на хоризонталните принципи (Оценка 3);
- Оценка на системата от индикатори (Оценка 4);
- Оценка на бюджета на програмата (Оценка 5);
- Оценка на системите за управление и контрол и административния капацитет за изпълнение на програмата (Оценка 6);
- Оценката на валидността, уместността, съгласуваността, приложимостта и отразяването на резултатите на екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 (Оценка 7).

3. Етап 4 - Подготовка и внасяне на окончателен вариант на предварителна оценка на ОПРР 2014-2020

Етап 4 на оценката включи описаните по-долу две дейности.

Подготовка и одобрение на окончателен вариант на предварителната оценка

Окончателният доклад описва извършените дейности по оценката, отговорите на всички поставени в ТС въпроси по всички тематични направления, както и съответните препоръки.

Среща с Възложителя

Преди внасянето на доклада, резултатите от оценката, заключенията и препоръките бяха обсъдени на среща между Възложителя и екипа от експерти, разработили оценката.

4. Предизвикателства при извършването на оценката

При извършването на настоящата оценка не бяха срещнати предизвикателства, които да застрашат своевременното и качествено изпълнение на проекта. Въпреки това следва да се имат предвид следните предизвикателства:

- ОПРР 2014-2020 г. е първата ОП, чийто проект преминава процеса на одобрение

от страна на ЕК, т.е. при разработването на програмата не е наличен модел, който да бъде следван;

- Разработването на Споразумението за партньорство е процес, чиято продължителност затруднява програмирането на ОПРР 2014-2020 г. на базата на ясни приоритети;
- Друг продължителен процес, който затрудни програмирането на ОПРР 2014-2020 г. бе постигането на яснота за финансовото разпределение на ЕСИФ на по-ранен етап;
- В голям период от процеса на програмиране на ОПРР 2014-2020 г., програмата е значително по-напреднала спрямо останалите оперативни програми, което затруднява идентифицирането на демаркационните линии и допълняемостта;
- В Техническото предложение и съответно във Въстъпителния доклад са включени два метода за анализ в рамките на Оценка 5, за които впоследствие е преценено, че е по-подходящо да бъдат заменени от бенчмаркинг, който да послужи за оценка на разпределението на бюджета на програмата;
- По време на оценката се осъществи един от рисковете предвидени във въстъпителната фаза „Отлагане във времето на планираните срещи и интервюта”. Интервютата с експерти на ЦКЗ и предвидените фокус групи бяха изместени за по-късни дати от първоначално предвидените с цел със заинтересованите страни да бъде обсъден проект на програмата с по-висока зрялост;
- Друг риск, който се осъществи е „Забавяне на одобрение и вземането на решения относно отправени препоръки” в докладите за предварителна оценка. Причината за това забавяне може да се търси най-вече в посоченото по-горе забавяне на процеса на програмиране на национално ниво, както и нуждата от често обновяване на проекта на ОПРР 2014-2020 с цел да се отговори на специфични нужди на заинтересованите страни.

III. Оценка 1 – Оценка на външната съгласуваност на програмата

1. Събиране на информация

Оценката на външната съгласуваност на програмата е извършена на база на **кабинетно проучване** на **основни европейски и национални стратегически и нормативни документи**, които са описани по-долу. Повечето от тях все още не са окончателно приети. За целите на настоящата оценка са ползвани възможно най-крайни версии на документните, до които Изпълнителят е имал достъп:

- Европа 2020 - Стратегия на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж
- Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно специални разпоредби по отношение на Европейския фонд за регионално развитие и целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006
- Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕЗФРСР, ЕФМДР, обхванати от ОСР и за определяне на общи разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ и Елементи за обща стратегическа рамка за периода 2014 — 2020 г. за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство
- Териториален дневен ред 2020 на Европейския съюз, договорен на неформалната среща на министрите, отговарящи за устройствено планиране и развитие
- Стратегия на Европейския съюз за региона на река Дунав
- Национална програма за развитие на България 2020
- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
- Национална програма за реформи (2011-2015 г., актуализация 2012 г.), Конвергентната програма на Република България (2011-2014 г.) и препоръки в заключенията на доклада на Европейската комисия за Годишния преглед на растежа (2012 г.)
- Закон за регионалното развитие в сила от 31.08.2008 г. и последващи актуализации
- Становище на службите на Комисията относно разработването на споразумение за партньорство и програми в България за периода 2014—2020 г.
- Споразумение за партньорство
- Концепции и/или проекти на други програми, включени в Споразумението за партньорство

2. Анализ

2.1. Съответствие с европейски стратегически и нормативни документи

Европа 2020 - Стратегия на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж

Съгласно Стратегия Европа 2020, Европа трябва да е в състояние да осигури интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. За постигане на тази цел, стратегията предлага **три подсилващи се взаимно приоритета:**

- *интелигентен растеж: изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;*
- *устойчив растеж: насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;*
- *приобщаващ растеж: стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване.*

Макар и в различна степен, ОПРР 2014-2020 **има връзка и с трите стълба на стратегията** Европа 2020 – интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Предвидените към момента мерки имат отношение към изграждането на икономика, основаваща се на знания (интелигентен растеж), насърчаването на по-екологична икономика с по-ефективно използване на ресурсите (устойчив растеж) и социално и териториално сближаване (приобщаващ растеж). С оглед на инфраструктурния профил на програмата, нейният акцент е върху устойчивия растеж.

За стимулиране на напредъка по всяка една приоритетна тема, Европейската комисията предлага седем водещи инициативи:

1. „Съюз за иновации“
2. „Младеж в движение“
3. „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“
4. „Европа за ефективно използване на ресурсите“
5. „Индустриална политика за ерата на глобализацията“
6. „Програма за нови умения и работни места“
7. „Европейска платформа срещу бедността“

ОПРР 2014-2020 се очаква да има **въздействие върху четири от седемте водещи инициативи** за стимулиране на напредъка по всяка приоритетна тема:

- „Младеж в движение“ — Една от целите на тази инициатива е да бъдат подобрени постиженията на образователните системи. ОПРР ще подпомогне осигуряването на **ефективно инвестиране в образователните системи** и системите на обучение на всички равнища (от предучилищна възраст до висше образование), което е заложено в Европа 2020 като цел на национално равнище. Това е заложено

в ПО1 във връзка с Инвестиционен приоритет 3: Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение и Приоритетна ос 2 „Държавна образователна инфраструктура”

- „Европа за ефективно използване на ресурсите“ — Сред целите на инициативата е да **модернизира транспортния сектор** (ПО1, Инвестиционен приоритет 5, Специфична цел 1:Подобряване на качеството на въздуха в градовете) и да **стимулира енергийната ефективност** на всички сгради, чието обновяване е финансирано по ОПРР 2014-2020. По-конкретно, следните дейности, заложиени в Европа 2020, се очаква да получат финансиране и по ОПРР 2014-2020: представяне на предложения за модернизиране и изграждане на невъглероден транспортен сектор, мрежова инфраструктура за придвижване чрез електроенергия, интелигентно управление на трафика, подобрена логистика, действие за енергийна ефективност и за насърчаване на значима програма по ефективност на ресурсите подкрепяща домакинствата, поставяне на ударение върху транспорта в градска среда, който генерира голяма част от претовареността и емисиите; използване на Структурните фондове за инвестиции в енергийна ефективност в обществените и жилищни сгради. Сходни дейности се очаква да бъдат реализирани по ПО1, във връзка с изпълнение на инвестиционен приоритет 1: предоставяне на подкрепа за използването на енергия от възобновяеми източници в публични инфраструктури, включително в публични сгради и в жилищния сектор.
- „Индустриална политика за ерата на глобализацията“ — Тази инициатива има за цел да подобри бизнес средата, по-специално за МСП и да подкрепи развитието на силна и **устойчива индустриална основа**, позволяваща конкурентоспособност в световен план. До известна степен принос към инициативата се очаква да имат предвидените дейности по ПО1 във връзка с изпълнение на ИП2 и специфична цел 2 - Подобряване на икономическата активност в градовете.
- „Европейска платформа срещу бедността“ — Инициативата има за цел да гарантира **социално и териториално сближаване**, така че ползите от растежа и работните места да са споделени в голяма степен и хората, живеещи в условията на бедност и социално изключване, да имат възможност да живеят достоен живот и да представляват активна част от обществото. По-конкретно в Европа 2020 е посочено, че на национално ниво държавите-членки трябва да определят и реализират мерки, насочени към специфичните обстоятелства на групи в особен риск и да разгърнат напълно своите системи за социална защита и пенсии, така че да осигурят подходяща подкрепа за доходите и достъп до здравеопазване. Дейности в ОПРР 2014-2020, които се очаква да подпомогнат реализирането на тази инициатива са дейностите предвидени най-вече в ПО1 във връзка с ИП 4 и 5, ПО2 „Държавна образователна инфраструктура”, ПО3 „Регионална здравна инфраструктура” и ПО4 „Регионална социална инфраструктура”.

ОПРР 2014-2020 г. **не предвижда** дейности в сферата на инициатива 3 от Европа 2020 - „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“.

Стратегията “Европа 2020” поставя 5 основни **цели** пред Европейския съюз до 2020 г.

- 1) Нивото на заетостта на населението на възраст 20—64 години да нарасне от 69 % до поне 75 %, включително чрез по-голямо участие на жените, по-възрастните работници и по-добрата интеграция на мигрантите в работната сила. **(национална цел на България – 76%);**
- 2) Да бъде запазена целта за инвестиране на 3 % от БВП в НИРД, като в същото време се отчита интензитетът на НИРД и иновациите. **(национална цел на България – 1.5%) ;**
- 3) Емисиите на въглероден диоксид да се намалят поне с 20 % в сравнение с нивата от 90-те години; делът на възобновяемите енергийни източници в крайното енергийно потребление да нарасне до 20 % **(национална цел на България – 16%)**, а енергийната ефективност да се подобри с 20 % **(национална цел на България – 25%)**.;
- 4) Делът на преждевременно напусналите училище ученици да се намали до 10 % спрямо сегашните 15 % **(национална цел на България – 11%)** и същевременно да се увеличи делът на населението на възраст 30—34 години със завършено висше образование от 31 % до най-малко на 40 %; **(национална цел на България – 36%)**.;
- 5) Бедност и социално изключване - поне 20 милиона по-малко бедни или застрашени от бедност и социално изключване хора **(национална цел на България - с 260 хил. души до 2020 г.)**.

Изпълнението на ОПРР се очаква да допринесе за постигането на четири от целите (1, 3, 4 и 5) на стратегията „Европа 2020“, като най-пряк се очаква да бъде приносът към повишаването на енергийната ефективност.

За изпълнение на целите на стратегия „Европа 2020“ и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, европейската комисия предложи **обща стратегическа рамка**. Тя включва **управлението на европейските фондове**: Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ), Кохезионния фонд (КФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР). Те ще бъдат основният източник на инвестиции на равнището на ЕС, подпомагащи държавите членки да възобновят и да повишат растежа и да гарантират възстановяване, съпроводено с ръст на заетостта, като същевременно осигурят устойчиво развитие.

Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕЗФРСР, ЕФМДР, обхванати от ОСР и за определяне на общи разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ и

Елементи за Обща стратегическа рамка за периода 2014 — 2020 г. за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство

С Предложението се цели да се създаде обща стратегическа рамка за ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР и ЕФМДР, която да гарантира интегрираното използване на средствата за постигане на целите на стратегия Европа 2020. Основен елемент от ОСР са поставените 11 тематични цели, които са коментирани по-долу в текста на предварителната оценка при описанието на инвестиционните приоритети и цели, релевантни на ЕФРР.

Един от специфичните елементи на ОСР е, че от държавите членки се очаква, когато е целесъобразно, да **комбинират фондовете по ОСР в интегрирани пакети на местно, регионално или национално равнище, специално съобразени с конкретни нужди** за постигането на националните цели на стратегията „Европа 2020“. Държавите-членки могат да използват интегрирани операции под формата на интегрирани териториални инвестиции (чл.99 от предложението за Общ регламент) и/или съвместни планове за действие (чл.чл. 93 : 98 от предложението за Общ регламент).

Програмата предвижда реализирането на 67 ИПГВР да бъде подкрепено и от други оперативни програми, като инвестициите ще бъдат осъществявани по координиран начин между Управляващите органи, в т.ч:

- **ОП „Околна среда“** за изграждане/рехабилитация/реконструкция на водоснабдителна и канализационна инфраструктура (мрежа);
- **ОП „Развитие на човешките ресурси“** за подкрепа за осъществяване на „меки мерки“, оборудване и обзавеждане за финансираните по линия на ОПРР 2014-2020 обекти от социалната сфера - обучение, квалификация и преквалификация със специален фокус върху социално слаби, уязвими и малцинствени групи от хора, подпомагане на МСП за квалификация.
- **Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“** за подкрепа за осъществяване на „меки мерки“, оборудване и обзавеждане за финансираните по линия на ОПРР 2014-2020 обекти от образователната и научната сфера.

В проекта за ОПРР се предвижда (в съответствие с чл.32 Финансови инструменти от общия регламент), използването на **финансов инженеринг** частично или изцяло за финансиране на инвестиции в спортна инфраструктура, енергийна ефективност в жилищни сгради, културна инфраструктура, както и зоните с потенциал за икономическо развитие, градска среда и интегриран градски транспорт.

В този смисъл проектът на ОПРР 2014-2020 следва предписанията на предложението за Общ регламент за използване на финансовите инструментите.

Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно специални разпоредби по отношение на Европейския фонд за регионално развитие и целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006

С този документ ще се поставят основите на **европейската политика за регионално развитие** и на основните правила за финансиране на тази политика в периода 2014-2020. В предложението за Регламент се посочва, че е налице общо съгласие с идеята за концентрация на финансирането. В документа се казва също, че следва да се финансира изграждането на инфраструктура в по-слабо развитите региони, в които публичните органи не разполагат с достатъчно средства за инвестиции и в които разходите за инвестиции не могат да бъдат възстановени, заради ниските доходи на населението. Сред акцентите на програмен период 2014-2020 се очаква да бъдат **енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници, както и устойчивото градско развитие**. ОПРР 2014-2020 отговаря на тези акценти и е в съответствие с общото разбиране за концентриране на средствата по европейските фондове с цел постигане на конкретни резултати.

В проекта на Регламент за ЕФРР са описани инвестиционните приоритети на фонда, които съответстват на 11-те тематични цели, дефинирани от ОСР. По-долу е посочено на кои цели и инвестиционни приоритети съответства ОПРР 2014-2020:

1. **Тематична цел** - Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите: **не се очаква да получи финансиране по ОПРР 2014-2020**
2. **Тематична цел** - Подобряване на достъпа до ИКТ и на тяхното използване и качество: **не се очаква да получи финансиране по ОПРР 2014-2020**
3. **Тематична цел** - Повишаване на конкурентоспособността на МСП: **не се очаква да получи финансиране по програмата**
4. **Тематична цел** - Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори: **включена в ОПРР**
 - предоставяне на подкрепа за енергийната ефективност и за използването на възобновяема енергия в публични инфраструктури, включително в публични сгради и в жилищния сектор
 - насърчаване на нисковъглеродни стратегии за всички типове територии, и особено градските райони, включително насърчаване на устойчива мултимодална градска мобилност и смекчаване на съответните адаптационни мерки
5. **Тематична цел** - **Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, на предотвратяването и управлението на риска**

- насърчаване на инвестиции, предназначени за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия.
- 6. Тематична цел - Опазване на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите: включена в ОПРР**
- конзервация, опазване, популяризиране и развитие на природно културното наследство
 - действия за подобряване на градската околна среда, обновяване на градовете, възстановяване и почистване на терените за вторично застрояване (включително зони за конверсия), намаляване на замърсяването на въздуха и насърчаване на мерки за намаляване на шума
- 7. Тематична цел - Насърчаване на устойчиво развитие на транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет в ключови мрежови инфраструктури: включена в ОПРР**
- подобряване на мобилността на регионално равнище посредством свързването на второстепенни и третостепенни възли с инфраструктурата на трансевропейската транспортна мрежа
- 8. Тематична цел - Насърчаване на заетостта и подкрепа за мобилността на работната сила: не се очаква да получи финансиране по програмата**
- 9. Тематична цел - Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността: включена в ОПРР**
- инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие, понижаване на неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаване на социалното включване, чрез подобрен достъп до социални, културни и рекреационни услуги и преминаване от институционални услуги към услуги в общността
 - подкрепа за физическо, икономическо и социално възстановяване на необлагодетелствани градски и селски общности и райони.
- 10. Тематична цел - Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение: включена в ОПРР**

От предложените общо 11 тематични цели, за ОПРР са избрани 6. С оглед на комплексните нужди на териториалното развитие, покриването на такъв брой тематични цели не може да се смята за изненадващо. В същото време, ОПРР 2014-2020 г. не нарушава принципа на концентрация на средствата, тъй като териториалният ѝ обхват ще бъде по-малък спрямо ОПРР 2007-2013 г.

В проекта на Регламент за ЕФРР (чл.4) са заложили специални изисквания за размера на средствата, които се отделят на национално равнище за подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика (енергийна ефективност и възобновяеми енергийни

източници), което илюстрира акцента, който ЕК поставя върху тази сфера. Енергийната ефективност е във фокуса и на ОПРР 2014-2020 г.

С цел да се обърне по-голямо внимание на устойчивото градско развитие в предлагания регламент за ЕФРР (чл. 7) се предвижда поне 5 % от средствата, отпуснати от ЕФРР на национално равнище да бъдат заделени за интегрирани действия за устойчиво градско развитие посредством стратегии, с които се определят интегрирани действия за справяне с икономическите, екологичните, климатичните и социалните предизвикателства в градските райони. Поставено е, също така изискване (чл. 7, ал.2) да се уточни предварително списъкът на градовете, в които е необходимо да бъдат приложени интегрирани действия за устойчиво градско развитие и да се посочи приблизителният размер на средствата, заделени годишно за тези действия на национално равнище. В проекта за ОПРР 2014-2020 се предвижда финансиране на дейности в рамките на ИПГР в 67 града по ПО 1, „Устойчиво и интегрирано градско развитие“. Изготвено е предложение за списък на база анализ и система от критерии, включени в Националната концепция за пространствено развитие.

С оглед на гореизложеното, може да бъде направено заключение, че ОПРР 2014-2020 г. съответства на поставения акцент върху устойчивото градско развитие.

Териториален дневен ред 2020 на Европейския съюз, договорен на неформалната среща на министрите, отговарящи за устройствено планиране и развитие

Целта на Териториалния дневен ред 2020 г. е да осигури стратегически насоки за териториално развитие в рамките на различни политики на всички равнища на управление и да се гарантира прилагането на стратегията "Европа 2020", според принципите на териториалното сближаване. Градските райони са описани като „активи“ за развитието на цялата европейска територия, при условие, че други региони се възползват от тяхната динамика и са свързани посредством мрежи.

В Териториалния дневен ред е посочено, че „екологичните ценности, качеството на околната среда и културното наследство, са от решаващо значение за благосъстоянието и икономическите перспективи и предлагат уникални възможности за развитие.“ В същото време е поставен специален акцент върху това, че **урбанизацията и масовият туризъм заплашват културното и природното наследство**. Регионите и градовете се насърчават да разработят и приемат интегрирани пространствени стратегии и планове за повишаване на ефективността на всички действия в дадена територия.

Дневният ред идентифицира следните териториални приоритети:

- Подкрепа за **полицентрично и балансирано териториално развитие** – градските центрове следва да допринасят за развитието на техните по-широки региони. В същото време поляризацията трябва да се избягва и малки и средни по големина градове могат да играят ключова роля на регионално ниво

- Насърчаване на **интегрираното развитие** в градовете, селските и специфичните региони - подкрепа за превръщането на градовете в „мотори на интелигентно, устойчиво и включващо развитие” и за привлекателни места за живот, работа, посещения и инвестиции. Върху взаимовръзката градски-селски региони трябва да се въздейства на базата на широко партньорство.
- Териториална интеграция в трансгранични международни функционални региони
- Осигуряване на конкурентоспособност на регионите на глобалния пазар чрез силни **местни икономики** – включително чрез използване на местните дадености, социален капитал, стратегии и т.н. дейности, които са по-скоро извън обхвата на ОПРР
- Подобряване на **териториалната свързаност** между индивидите, общините и предприятията – включително чрез използването на енергия от възобновяеми енергийни източници
- Управление и свързване на **екологичните, ландшафтни и културни ценности** на регионите – на опазването и подобряването на културното и природното наследство се гледа като на важни условия за устойчиво развитие. В този смисъл се подкрепя опазването, рехабилитацията и използване на културното наследство.

Както е посочено в текста на ОПРР 2014-2020, стратегията, заложена в програмата се вписва в приоритетите на Териториалния дневен ред 2020 на Европейския съюз.

Становище на службите на Комисията относно разработването на споразумение за партньорство и програми в България за периода 2014—2020 г.

В писмената позиция на ЕК са определени основните специфични за България предизвикателства и е представено предварителното мнение на службите на Комисията относно основните приоритети за финансиране в България на публичните разходи, стимулиращи растежа. По-долу са представени изведените в становището на службите на Комисията приоритети/предизвикателства, на които съответства ОПРР 2014-2020 г.:

- Инфраструктурите на националната и Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) не са добре свързани или не са достатъчно рехабилитирани и поддържани;
- Инфраструктурата на обществения градски транспорт е в лошо техническо състояние и следва да се улесни преходът от автомобилна мобилност към висококачествен градски транспорт;

- Енергоемкостта на българската икономика е много висока, особено в градските райони. Акцентът на мерките за енергийна ефективност трябва да бъде върху сгради, които могат да служат за пример;
- Недостатъчен капацитет за справяне с рисковете от природни и причинени от човека бедствия;
- Модернизирането на образованието и обучението изисква значителни инвестиции в инфраструктурата;
- Необходима е постоянна засилена подкрепа от фондовете по ОСР за по-нататъшното прехвърляне от грижа в институционални заведения към грижи, оказвани в общностни среди за деца, хора с увреждания и с проблеми в психичното здраве, за възрастните хора, включително целеви инфраструктурни инвестиции;
- Инвестициите трябва да допринасят за премахване на бариерите за достъп, за да се даде възможност за интегрирането на хората с увреждания в образованието и пазара на труда;
- В допълнение към широкото използване на инструментите за финансов инженеринг за подкрепа на инвестициите в МСП те следва да се използват по-широко и за инвестиции в проекти, при които е налице доказан капацитет за възвръщаемост на всички или на част от вложените ресурси, включително за насърчаване на операциите за интегрирано градско развитие и за насърчаване на енергийната ефективност;
- Нужда от инвестиции, концентрирани върху намаляването на преждевременното напускане на училище (по-специално за ромите), придобиване на технически умения и бизнес умения, насърчаване на ефективния достъп до основно, средно и предучилищно образование и при отсъствие на дискриминация, повишаване на качеството, ефективността и достъпността на висшето образование;
- Инвестициите във възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) и подобрения на енергийната ефективност в сферата на услугите, промишлеността, обновяване на жилищните сгради, селското стопанство, рибарството и аквакултурите следва да бъдат подкрепени, като по този начин се увеличи делът на ВЕИ в крайното потребление на енергия;
- Инвестиране в десегрегация на училищната инфраструктура със специален акцент върху образованието и грижите в ранна детска възраст, особено в най-населените общини, които са изправени пред липса на капацитет, като се взема под внимание необходимостта от устойчиво финансиране;
- Подпомагане на устойчивото интегрирано градско развитие, включително мерки срещу запечатване на почвата и рехабилитация на замърсени терени. Подкрепа за възстановяване на райони в упадък и създаване на зелена градска

инфраструктура. Подобряване на градската среда при запазване и валоризиране на културното и историческо наследство;

В първоначалното Становище на службите на Комисията е посочено, че не се предвижда финансиране от ЕФРР на третокласни пътища, но впоследствие в т.нар. Преговорна кутия е посочено, че „Въз основа на разработена методология и специфични критерии, подкрепата за първи, втори и трети клас пътища ще бъде ограничена до ключови предварително определени отсечки от пътищата, които свързват основните градски центрове и туристически обекти с TEN-T мрежата, като по този начин се използва потенциала за растеж и работни места на регионално равнище.”

Както е видно от списъка с приоритети/предизвикателства, ОПРР 2014-2020 покрива много от приоритетите, свързани с инфраструктурни инвестиции.

ОСР в периода 2014-2020 поставя изисквания за обвързаност на политики, интегрираност на подходите и ориентирано към резултати използване на фондовете на ОСР, което да максимизира техния комбиниран ефект.¹ В този смисъл, дейност „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение” в под-приоритет 7 следва да се изпълнява във взаимодействие с програмите, финансирани от фондовете по ОСР в подкрепа на националните политики в образование, здравеопазване и социални услуги за целите на премахване на сегрегацията на ромите.

ОПРР 2014-2020 е съобразена с принципното изискване на новата обща стратегическа рамка и общия регламент за **координация и допълняемост на интервенциите, подкрепени от фондовете по ОСР**. В Програмата тази постановка намира приложение в ПО1, която се предвижда да се изпълнява съвместно с ОП „Околна среда” и ОПРЧР, както и координация между няколко тематични цели в рамките на ОПРР. В проекта за общ регламент се предлагат различни **форми и механизми за координация на дейностите по сътрудничество, финансирани от различни фондове**. В ОПРР е избран подход на паралелно финансиране чрез „*координирано обявяване на различни схеми на Управляващите органи, със съдействието на ЦКЗ, като се даде възможност едно проектно предложение да бъде подадено по няколко схеми*”.

Намерението за използване на финансов инженеринг частично или изцяло за финансиране на инвестиции в спортна инфраструктура, енергийна ефективност в жилищни сгради, културна инфраструктура, както и зоните с потенциал за икономическо развитие, градска среда и интегриран градски транспорт е в съответствие с насърчаващите политики на Общността по отношение на финансовите инструменти (предложение за Общ регламент, коментари на ГД „Регионална и градска политика” на първия вариант на ОПРГ 2014-2020). Предвид ограничения опит и постигнатите

¹Насърчаване на интегрираните подходи в Предложението за Общ Регламент и Становище на службите на Комисията относно разработването на споразумение за партньорство и програми в България за периода 2014—2020 г.

резултати в настоящия планов период, препоръчително е по този въпрос да се предвиди оценка на действащите в този планов период схеми за финансов инженеринг (Фондове по Джесика, ФЖО). Препоръчително е това да се извърши преди старта на ОПРР 2014-2020 г., но ако това не е възможно – да се включи в заданието на изискуемата по Регламент предварителна оценка на финансовите инструменти. Проучването/оценката ще спомогне за идентифициране на бариерите пред ефективното използване на финансовите инструменти, респективно получаване на препоръки за подобряване на дизайна на схемите по прилагане на този механизъм, за ограничаване на риска от непостигане на заложи цели в определените срокове – междинни и крайни на програмния период.

2.2. Съответствие с национални стратегически и нормативни документи

Национална програма за развитие България 2020

Националната програма за развитие на Република България: България 2020 (НПР Б2020) е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2020 г. и показва връзката между приоритетите на ЕС в контекста на Стратегията „Европа: 2020” и националните приоритети на България.

Изпълнението на ОПРР се очаква да допринесе за изпълнение на **две от трите заложи цели** в НПРБ 2020, а именно:

1. Повишаване на жизнения стандарт чрез **конкурентоспособно образование и обучение**, създаване на условия за качествена заетост и **социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване**.
2. Изграждане на **инфраструктурни мрежи**, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и **качествена и здравословна околна среда за населението**.

ОПРР 2014-2020 покрива **шест от осемте формулирани приоритета**, както следва:

1. Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила – **очаква се принос на програмата**.
2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване - **очаква се принос на програмата**.
3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал – **най-голям очакван принос на програмата към този приоритет**.

4. Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси – **не се очаква принос на програмата.**
5. Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката - **не се очаква принос на програмата.**
6. Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност - **очаква се принос на програмата.**
7. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари - **очаква се принос на програмата.**

По-долу е разгледано съответствието на ОПРР 2014-2020 по отделни приоритети и подприоритети на НПРБ2020:

Приоритет 1. Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила

П1/ Подприоритет 1.1 Осигуряване на достъпно и качествено **образование** за развитие на личността чрез осъвременяване на системата на образование и осигуряване на нейната адаптивност спрямо потребностите на пазара на труда включва дейности за **Подобряване на материално-техническата база** за образование, обучение и младежки дейности. Такива дейности са включени в ОПРР 2014-2020 г. по отношение на образователна инфраструктура от регионално значение, посредством ПО1 (Инвестиционен приоритет 3: Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение) и Приоритетна ос 2 „Държавна образователна инфраструктура.

П1, Подприоритет 1.4 Повишаване качеството и ефективността на **здравните услуги** включва дейности за подобряване качеството на здравното обслужване и осигуряване достъп на всеки гражданин до здравна помощ и услуги (вкл. **здравна инфраструктура** - извършване на строително-монтажни работи и закупуване на апаратура за лечебни заведения). На този подприоритет отговарят дейностите по ПО3.

П1, Подприоритет 1.5 Развитие на културата и изкуствата, културните и творческите индустрии, разширяване достъпа до изкуство и повишаване на културата на населението (**подобряване на материално-техническата база**). Налично съответствие с предвидени дейности в ПО1, във връзка с ИП3 и ПО5.

П1, Подприоритет 1.6 Развитие на **спорта** и повишаване на физическата култура на населението. На този подприоритет отговаря ПО1, ИП 4.

Приоритет 2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване

П2, Подприоритет 2.2 Осигуряване на устойчиви, качествени и достъпни междусекторни услуги с цел превенция на социалното изключване включва подобряване на жилищните условия на уязвими групи и подкрепа на бездомните, което ще се покрива по ПО4 „Регионална социална инфраструктура”. ПП в НПР Б2020 **дава възможност за изграждане** на социални жилища „подобряване на материалната база и/или изграждане на нова такава“.

Приоритет 3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал

ПЗ, Подприоритет 3.2. Стимулиране развитието на градовете и подобряване на интеграцията на българските региони в национален план е ПП, на който съответства ПО1 на ОПРР 2014-2020. Покриват се целите за **интегрирано устойчиво градско развитие и укрепване функциите на полицентричната мрежа на градовете**. Насоката е към развитието на големите и средните градове в страната, подобряването на интегрирано устойчиво градско развитие, на градската среда, на транспортната и комуникационна свързаност, създаване на зони с потенциал за развитие, подобряване на достъпа до публични услуги, качеството на живот на населението. Списък на съответствията по предвидени **дейности**:

- Действия за подобряване на градската околна среда – ПО1, инвестиционен приоритет 2 чрез благоустрояване на физическата среда (СЦ1), чрез възстановяване на градски територии (СЦ2), инвестиции в спортна инфраструктура (ИП4)
- Опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство – инвестиционен приоритет 4 на ПО1

ПЗ, Подприоритет 3.4 Подкрепа за ефективно и устойчиво усвояване на туристическия потенциал на регионите и развитие на културните и креативни индустрии в регионите

Областите на въздействие свързани с реализацията на подприоритета са следните:

- Развитие на инфраструктурата за специализирани форми на туризъм, вкл. културен туризъм
- Маркетинг на туристическите региони и формиране на регионални туристически продукти

Съответствие има с ПО5 Регионален туризъм на ОПРР, по-конкретно по отношение на дейности, които ще осигурят възможност за възстановяване и съхранение на културни обекти от национално и световно значение и за повишаване атрактивността им за посетители с оглед превръщането им в генератори на растеж и нови работни места.

ПЗ, Подприоритет 3.5 Създаване на условия за опазване и подобряване на околната среда в регионите, адаптиране към настъпващите климатични промени и постигане на устойчиво и ефективно използване на природните ресурси. Постигането на целите на този подприоритет ще бъдат подкрепени по инвестиционен приоритет 2 на Приоритетна ос 1: Действия за подобряване на градската околна среда, в това число възобновяване на терените за вторично застрояване и намаляване на замърсяването на въздуха на ОПРР.

Приоритет 7. Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност

П7, Подприоритет 7.2 **Повишаване на енергийната ефективност** предвижда мерки за повишаване на ефективността на потреблението на енергия в обществения сектор и домакинствата, както и повишаване на енергийната ефективност на сградите. На него съответства Инвестиционен приоритет 1 на Приоритетна ос 1 на ОПРР, който предвижда целенасочени инвестиции в подобряване на енергийна ефективност на жилищни и обществени административни сгради. В допълнение, като хоризонтален принцип е въведено задължението за включване на мерки за подобряване на енергийната ефективност при обновяването на всички други сгради, финансирани по ОПРР 2014-2020.

ОПРР 2014-2020 ще има принос към Подприоритет 7.3 Достигане на 16% на **енергията от възобновяеми източници** в брутното крайно потребление на енергия до 2020 г с предвидените дейности по внедряване на инсталации за оползотворяване на ВЕИ в административни и жилищни сгради по ПО1.

Приоритет 8. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари

Подприоритет 8.2 *Ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура* се фокусира върху изграждането, модернизацията и поддържането на транспортна инфраструктура, която е част от европейските транспортни коридори, с цел интегрирането на българската транспортна система в европейската.

Подприоритет 8.6 *Подобряване свързаността и интеграцията на българските региони в национален и международен план и свързаността с големите градски центрове в съседните страни* ще се реализира чрез подобряване на свързаността и достъпността на мрежата от градове и обектите на културното и природно наследство с TEN-T мрежата по Приоритетна ос 6 „Регионална пътна инфраструктура“.

Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) за периода 2012 – 2022 г. е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за

постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства.

В междинната оценка на НСРР, политиката за регионално развитие е дефинирана като **интегриран между(много)секторен подход** за определяне на цели и изпълнение на мерки за стимулиране на развитието и социалното включване на различни териториални нива. Политиката за регионално развитие осигурява **териториално измерение на секторните политики** и подпомага постигането по-ефективен и синхронизиран ефект от тяхното прилагане.

В стратегията са заложили следните 4 стратегически **цели**:

Стратегическа цел 1: Икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план чрез развитие на собствения потенциал на районите и опазване на околната среда.

Приоритет 1.1., Специфична цел 1: Стимулиране на икономическото развитие на районите от ниво 2 чрез подобряване на **достъпа до производствените зони** и инфраструктурата им – индикативните дейности по ПО1, във връзка с инвестиционен приоритет 2 и изпълнение на СЦ2 - Подобряване на икономическата активност в градовете, покриват дейностите предвидени по тази специфична цел;

Приоритет 1.2., Специфична цел 1: Стимулиране на специфични за отделните райони видове **туризъм**, базирани на природно-ландшафтни и културни ценности и прояви – налично е съответствие с ПО5;

Приоритет 1.2., Специфична цел 2: Опазване, валоризация, цифровизация², представяне на недвижими, движими и нематериални културни ценности –съответствие с Инвестиционен приоритет 4 на Приоритетна ос 1 и ПО 5 „Регионален туризъм”;

Приоритет 1.2., Специфична цел 3: Разработване, **регионален маркетинг и реклама** на регионални туристически продукти, основани на местния потенциал - съответствие с ПО5;

Стратегическа цел 2: Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез създаване на условия за развитие и реализация на човешкия капитал

Приоритет 2.1. Специфична цел 1: Модернизиране на **образователната инфраструктура на училищата по изкуства и култура** – както беше посочено, очаква се тези дейности да се покрият по приоритет „Държавна образователна инфраструктура” от Министерството на културата като конкретен бенефициент по ОПРР 2014-2020 г.

²Повече информация за цифровизацията на културното наследство може да бъде намерена на следния уебсайт: http://europa.eu/legislation_summaries/culture/l29018_en.htm

Приоритет 2.1. Специфична цел 2: Подобряване **на държавната и общинска културна инфраструктура** – отговаря на дейностите предвидени по ПО1 по отношение на обектите на природното и културното наследство.

Приоритет 2.1. Специфична цел 4: Изграждане и реконструкция на **спортната инфраструктура** за професионален спорт и спорт в свободното време – ПО1 (инвестиционен приоритет 4 на ПО1) съответства на тази специфична цел

Стратегическа цел 3: Териториално сближаване и развитие на трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество – дейностите няма да бъдат покривани по ОПРР 2014-2020

Стратегическа цел 4: Балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

Приоритет 4.1. Специфична цел 1: **Интегрирано обновяване и развитие на градовете и подобряване качеството на градската среда** – дейностите се покриват по ПО1

Приоритет 4.1. Специфична цел 2: Подобряване на благоустройството, транспортната и комуникационната свързаност в агломерационните ареали на големите градове – такива дейности са предвидени по ПО1 (във връзка с изпълнение на инвестиционен приоритет 5: Насърчаване на нисковъглеродни стратегии за всички видове територии и особено в градските райони, включително насърчаване на устойчива градска мобилност и смекчаване на съответните мерки за адаптиране)

Съответно в НСРР 2012-2022 има приоритети и цели, които не се покриват по ОПРР 2014-2020 г. Причината е, че се очаква те да попаднат в обхвата на други програми или източници на финансиране.

В НСРР, респективно в регионалните планове за развитие, е определена **териториалната насоченост** на секторните политики с регионално въздействие и е създадена териториална основа за тяхната действена координация в районите.

Национална програма за реформи (2011-2015 г., актуализация 2013 г.), Конвергентната програма на Република България (2011-2014) и препоръки в заключенията на доклада на Европейската комисия за Годишния преглед на растежа (2012 г.)

Предложените в НПР мерки са насочени към преодоляване на съществуващите предизвикателства за оптималното развитие на основните фактори за растежа на икономиката на България и към достигане на националните цели в изпълнение на стратегията „Европа 2020”. НПР е тясно обвързана с Конвергентната програма на

Република България (2011-2014) и директно адресира препоръките в заключенията на доклада на Европейската комисия за Годишния преглед на растежа.

Изпълнението на ОПРР 2014-2020 ще допринесе за изпълнение на следните **национални цели**:

НЦ1-Достигане на 76% заетост сред населението на възраст 20-64 г. до 2020г.

- ПО 5 „Регионален туризъм” на Програмата се очаква да допринесе за изпълнението на НЦ1, като изпълнението на дейностите ще създаде предпоставки за запазване/увеличаване заетостта в сферата на услугите в градовете/районите, в които ще бъдат обновени и популяризирани обектите на природното и културно наследство.
- Към изпълнение на НЦ1 е насочен и ИП 2 на ПО 1 на Програмата, в обхвата на изпълнение на който са включени дейности в подкрепа за зоните с потенциал за икономическо развитие.

НЦ3 по Пакет „Климат-енергетика” – „Достигане на 16% дял на възобновяемите енергийни източници в брутното крайно потребление на енергия и повишаване на енергийната ефективност с 25% към 2020 г.”:

- Пряк принос към НЦ3 се очаква от изпълнението на ПО 1 „Устойчиво интегрирано градско развитие”, във връзка с ИП1, където са заложени мерки за подобряване на енергийната ефективност(ЕЕ) в жилищни и публични сгради.
- Принос по отношение намаляване емисиите на парникови газове и подобряване на ресурсната ефективност ще има ИП 5 на ПО 1 чрез мерките за подобряване на градския транспорт и насърчаване на алтернативни форми на придвижване.
- Очаква се всички приоритетни оси да имат индиректен принос към постигане на НЦ 3, предвид хоризонталното изискване за изпълнение на мерки за ЕЕ при всички видове интервенции по програмата.

НЦ4 „Дял на преждевременно напусналите образователната система от 11% до 2020 г. и дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - 36% до 2020 г.”

Принос към изпълнение на тази цел ще имат ПО1 и ПО2 на програмата.

НЦ5 „Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хил. души”.

- Принос към изпълнение на НЦ5 ще имат ПО1, ИП4 - „Инвестиране в здравна и социална инфраструктура”, ПО3 „Регионална здравна инфраструктура” и ПО4 „Регионална социална инфраструктура” на програмата, чрез мерките за осигуряване на адекватни условия за живот на уязвими групи от населението и за повишаване качеството на социалната и здравна инфраструктура, а оттам и на социалните и здравни услуги.
- ИП 2 на ПО1 предвижда, също така създаване на достъпна архитектурна среда, включително подобряване на достъпа за хора с увреждания до сгради, в които е разположена администрация, което съответства на планирана мярка НЦ5 (1) от НПР, актуализация 2013 г.

НПР, актуализация 2013, представя планираните от правителство необходими мерки в различните области и политики за целите на изпълнение на **Специфичните препоръки (СП) на Съвета**. По-долу са изброени тези от тях, за чието изпълнение е предвидено финансиране по ОПРР, както следва:

СП 3 "С цел намаляване на бедността да подобри ефективността на социалните плащания и достъпа на децата и възрастните хора до качествени социални услуги, **както и да изпълнява Националната стратегия за интегриране на ромите**." Доколкото ИП 4 на ПО 1 от програмата и ПО4 „Регионална социална инфраструктура” са насочени към подобряване жилищните условия (и на прилежащата техническа инфраструктура) на застрашени от социално изключване групи от население (в т.ч. и роми), Програмата допринася за изпълнение на „Националната стратегия за интегриране на ромите”, цитирана в Специфична препоръка 3 на Съвета.

СП 4 "Да ускори реформата на съответните правни актове, уреждащи дейността на училищата и висшите учебни заведения, и да ускори съпътстващите мерки, като се съсредоточи върху модернизирването на учебните програми, подобряването на обучението на преподавателите и **осигуряването на реален достъп до образование на групите в неравностойно положение**. Да подобри достъпа до финансиране за новосъздадени предприятия и за МСП, по-специално за тези, които участват в иновационни дейности." ИП 3 на ПО1 и ПО2 на оперативната програма адресират в известна степен частта от СП 4 на Съвета „осигуряване на реален достъп до образование на групите в неравностойно положение” чрез прилагането на мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда за хората с увреждания. Очаква се принос на интервенциите по ПО 1 в рамките на социалните зони за въздействие на градовете бенефициенти, тъй като там често са концентрирани представители на групите в неравностойно положение.

СП 7 "Да подобри връзките на електроенергийните и газовите мрежи, **да повиши енергийната ефективност** и да укрепи капацитета за справяне с прекъсванията на доставките." ИП 1 на ПО 1 „Подкрепа за енергийната ефективност, интелигентно енергийно управление и използването на енергия от възобновяеми източници в публични инфраструктури, включително в публични сгради и в жилищния сектор” е конкретно насочен към повишаване на енергийната ефективност. Важно е да се отбележи, също така, че внедряването на мерки за енергийна ефективност е предвидено при изпълнението на всички приоритетни оси на оперативната програма.

Посочените в ОПРР, вариант 09.09.2013 г., съответствия на програмата с **ВИ4 – ефективно използване на ресурсите и Приоритет 3 ГОР 2013 „Стимулиране на растежа и конкурентоспособността за днешния и утрешния ден”** следва да отпаднат, тъй като нямат отношение към НПР, актуализация 2013. Същевременно, в текста на програмата следва да бъде посочен приносът ѝ за насърчаване на растежа и заетостта в 67 града чрез изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие

(ИПГВР) - мярка ДМ 4-5 от НПР. Във варианта на ОПРР от 16.09.2013 г. са направени необходимите промени в това отношение.

Закон за регионалното развитие в сила от 31.08.2008 г. и последващи актуализации

Със Закона за регионалното развитие се регламентира държавната политика за регионално развитие и се **създават условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на районите, намаляване на междурегионалните и вътрешнорегионалните различия** в степента на икономическото, социалното и териториалното развитие. Политиката за регионално развитие се основава на **принципите** на единен подход за планиране и програмиране, концентрация на ресурсите, съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия.

ОПРР 2014-2020 залага на същите **принципи**:

- **интегрираният подход и концентрация на ресурсите** е заложен изцяло в ПО1;
- **единният подход на програмиране** е отразен във факта, че цялата ПО1, за която е планирана основната част от ресурса на програмата, ще се усвоява на базата на разработените на местно ниво ИПГВР;
- **Принципът на съгласуваност** с другите политики и инструменти е отразен в планираната координираност на интервенциите с другите оперативни програми.

Съответствие с Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.

Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г. е средносрочен стратегически документ, чиято основна функция е да създаде предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Заедно с Националната стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г. тя е основен документ и инструмент за интегрирано планиране и устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие.

Тя определя насоките на регионалната политика и свързаната с пространственото планиране политика, насочва УО при избора на градове за подкрепа по ОПРР и координира секторните политики, като ги преориентира към националното пространство. Именно на база на НКПР е направен изборът на 67 града, които ще получат подкрепа по ПО1 на ОПРР 2014-2020 г. Както е посочено в НКПР, „критериите за избор са подходящо местоположение в територията на областите и добра транспортна достъпност, демографска големина, налични функции с надобщинско значение в сферата на икономиката, социалната сфера, здравеопазването, образованието, културата”. Също така НКПР е обсъдена и съгласувана на тематичните работни групи,

включително с една от основните заинтересовани страни - Националното сдружение на общините. В този смисъл, териториалният обхват на програмата е обоснован от гледна точка на националните стратегически документи и е обсъден с основните заинтересовани страни.

Сред релевантните на ОПРР 2014-2020 г. стратегически цели на НКПР са:

- Стратегическа Цел 1 **“Интегриране в европейското пространство”** - Развитие на национални и трансгранични транспортни, енергийни, урбанистични, културни и екологични коридори с оглед постигане на териториална свързаност, сътрудничество и интегриране в региона и в европейското пространство.

На тази стратегическа цел отговаря цялостната стратегическа рамка на ОПРР 2014-2020.

- Стратегическа Цел 2 **“Полицентрично териториално развитие”** - Укрепване на умерено полицентрична мрежа от градове-центрове с подобро качество на градската среда, способстващо за постигане на балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата между централните градски и периферните селски райони

На тази стратегическа цел съответства в най-пълна степен ПО1 **“Устойчиво и интегрирано градско развитие”**. Изборът на градовете, които да бъдат подкрепени от програмата се опира на описаната в НКПР стратегия за развитие на територията на страната ни чрез укрепване на **балансирана полицентрична мрежа от големи градове и периферни селски райони**.

- Стратегическа Цел 3 **“Пространствена свързаност и достъп до услуги”** - Развитие на националната техническа и социална инфраструктура за подобряване на пространствената свързаност на районите и урбанистичните центрове и достъпа до образователни, здравни, социални и културни услуги.

За постигане на СЦ 3, са изведени три основни приоритета. ОПРР 2014-2020 подкрепя изпълнението на приоритет 3.3 ***Равномерно покритие на националната територия с мрежа от обекти на високото ниво на публичните услуги в здравеопазването, образованието, социалното подпомагане и културата- и подобряване на достъпа до качествени услуги.***

Дейностите по ПО1 (Инвестиционен приоритет 3 и 4), както и дейностите по ПО 2,3 и 4 съответстват на този приоритет.

- Стратегическа Цел 4 **“Съхранено природно и културно наследство”** - Съхраняване и развитие на националната система от защитени природни и културни ценности за поддържане на биологичното равновесие, пространствената природна и културна идентичност и за интегриране на техните стойности в съвременния живот.

На тази стратегическа цел съответства ПО1 (ИП4) и ПО5 „Регионален туризъм“.

Съответствие със Споразумението за партньорство

Проектът на Споразумението за партньорство между България и ЕС, посочва, че България в своите програми, финансирани от ЕСИФ ще отрази всички 11 тематични цели на фондовете (РМС 328/25.04.2012 г.)

В същото време Споразумението за партньорство отразява тематичните цели в следните основни взаимно допълващи се приоритети за финансиране:

1. Стратегически приоритет 1: Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж
2. Стратегически приоритет 2: Научни изследвания, иновации инвестиции за интелигентен растеж
3. Стратегически приоритет 3: Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж
4. Стратегически приоритет 4 (хоризонтален): Добро управление и достъп да качествени обществени услуги
5. Стратегическо измерение (териториално): Пространствено измерение и политики за местно развитие:
 - а) интервенции според спецификата на териториите (градовете, селските райони, териториите, зависими от рибарството, територии с туристически потенциал)
 - б) допълнително териториално измерение на секторните политики при програмирането, приложимо в различна степен за всички приоритети за финансиране (напр. здравна, образователна, социална инфраструктура от регионално и местно значение).

Връзката между тематичните цели на ЕСИФ и проекта на Споразумението за партньорство между България и ЕС е представена в таблицата по-долу:

Приоритет за финансиране в СП	Тематична цел на ЕСИФ
Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж	8) Насърчаване на заетостта и подкрепа за мобилността на работната сила; 9) Насърчаване на социално приобщаване и борба с бедността; 10) Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот;
Научни изследвания, иновации инвестиции за интелигентен растеж	1) Засилване на научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации; 2) Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии (извън e-government); 3) Повишаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия; селскостопанския сектор (ЕЗФРСР) и на сектор рибарство и аквакултури (ЕФМДР);

Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж	4) Преминване към ниско-въглеродна икономика във всички сектори; 5) Адаптиране към изменението на климата и превенцията и управлението на риска; 6) Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност; 7) Устойчив транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет във всички ключови мрежови инфраструктури;
Добро управление и достъп до качествени обществени услуги	2) Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии (e-government); 11) - Институционален капацитет и ефективна публична администрация.
<i>Пространствено измерение и политики за местно развитие</i>	Place-based approach според Доклад на Барка (2009), Петия Кохезионен доклад и чл. 174 от договора за функционирането на ЕС <i>Териториален дневен ред</i>

Източник: Проект на Споразумение за партньорство между България и ЕС очертаващо помощта от европейските структурни инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г., версия 3.0 от август 2013 г.

В допълнение, стратегическите приоритети са подразделени на подприоритети. ОПРР 2014-2020 г. адресира приоритетите и подприоритетите на Споразумението за партньорство както е показано в таблицата по-долу:

Стратегически приоритети за финансиране в СП	Под-приоритети	Области от СП, които отговарят на планирани интервенции по ОПРР 2014-2020 г.	Приоритетни оси в ОПРР 2014-2020 г.
Стратегически приоритет 1: Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж	Заетост и трудова мобилност	Няма	Не адресира
	Социално включване	Инициативи, свързани с насърчаване на активния живот на възрастните хора към осигуряване на достъпна среда – физическа, институционална и информационна и достъпен транспорт; Интегрирани мерки за инвестиции в ранното детско развитие; Премахване на институционалния модел на грижа и развитие на интегрирани	ПО1: Устойчиво и интегрирано градско развитие ПО3. Регионална здравна инфраструктура ПО4. Регионална социална инфраструктура

		<p>междусекторни услуги за социално включване;</p> <p>Предоставяне на услуги от първа необходимост (здравни и социални услуги, жилищно настаняване, услуги за бездомни хора и живеещи при лоши жилищни условия, интернет услуги) и образование</p>	
	Образование, обучение и учене през целия живот	Инвестиции в държавната и общинската образователна инфраструктура	<p>ПО1: Устойчиво и интегрирано градско развитие</p> <p>ПО2. Държавна образователна инфраструктура</p>
<p>Стратегически приоритет 2:</p> <p>Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж</p>	Повишаване конкурентоспособността на МСП в ключови икономически сектори	Няма	Не адресира
	НИРД и иновации		
	Достъп до и използване на ИКТ		
<p>Стратегически приоритет 3:</p> <p>Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж</p>	Свързаност (външна и вътрешна)	<p>Развитието на екологосъобразни транспортни системи за насърчаване на устойчива градска мобилност ;</p> <p>Пътната инфраструктура с регионално значение</p>	<p>ПО1: Устойчиво и интегрирано градско развитие - 1.5.</p> <p>ПО 6. Регионална пътна инфраструктура</p>
	Преминаване към ниско-въглеродна икономика, енергийна и ресурсна ефективност	на насърчаване на енергийната и ресурсна ефективност и увеличаване в ползването на ВЕИ	ПО1: Устойчиво и интегрирано градско развитие - 1.1.
	Климат и климатични промени, превенция и управление на риска	Превенция/защита от наводнения чрез изпълнение на инвестиционните мерки	ПО7. Превенция на риска

	Околна среда и опазване на природното богатство	Мерки, свързани с опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство	ПО5. Регионален туризъм
Стратегически приоритет 4 (хоризонтален): Добро управление и достъп до качествени обществени услуги	Административна ефективност и качествена съдебна система Достъп до качествени обществени услуги и ефективно прилагане на електронното управление и правосъдие	Няма	Не адресира
Стратегическо измерение (териториално): Пространствено измерение и политики за местно развитие	Политики за местно развитие: <ul style="list-style-type: none"> - Устойчиво и интегрирано градско развитие - Развитие на селските райони - Развитие на рибарски райони - Развитие на райони с туристически потенциал Пространствено измерение на стратегическите приоритети за устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж	Доизграждане, рехабилитация и реконструкция на републиканска пътна, независимо от клас път, инфраструктура; Развитието на туризма, чрез подкрепа за опазването, популяризирането и развитието на културното и природното наследство; Градското развитие;	ПО 6. Регионална пътна инфраструктура ПО5. Регионален туризъм ПО1: Устойчиво и интегрирано градско развитие

В ОПРР 2014-2020 г. е посочено следното съответствие със Споразумението за партньорство: ОП „Региони в растеж” 2014-2020 г. е пряко насочена към постигане на целите на стратегическия териториален приоритет 5: „Регионално развитие и местен потенциал” и по-конкретно на подприоритети „Устойчиво и интегрирано градско развитие” и „Териториално измерение на секторните политики” на Споразумението за партньорство.

Текстът на ОПРР 2014-2020 г. има нужда от прецизиране с цел отразяване на измененията в Споразумението за партньорство и по-пълно разясняване отразяването на приоритетите на Споразумението в ОПРР. Конкретни предложения за това са направени по-долу.

Необходимо е да се посочи, че ОПРР 2014 -2020 е една от водещите секторни програми по отношение на Стратегическия териториален приоритет: Пространствено измерение и политики за местно развитие” и по-конкретно на подприоритет „политики за местно развитие”, в частите му „Устойчиво и интегрирано градско развитие” и „развитие на

райони с туристически потенциал”, както и на „Пространствено измерение на стратегическите приоритети за устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж”.

Описанието на съответствието със СП следва да се допълни с информация относно допълващите функции на ОПРР по отношение на Приоритет 1” Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж”, Приоритет 2 „Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж” и Приоритет 3 „Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж”.

По отношение на цитираните предизвикателства трябва да се отчетат промените във формулировката на отделните предизвикателства, като се ползва Таблица 8. „Връзка между предизвикателствата от анализа, стратегическите приоритети, тематичните цели и списъка с Програми” от последната версия на Споразумението за партньорство от 13 август 2013 г.

- Посоченото в ОПРР 2014-2020 г. предизвикателство: „Недостатъчна икономическа активност на населението и предприемачество (NEET, активно стареене)” е формулирано като „Недостатъчна икономическа активност на населението (младежи, възрастни хора, жени)”
- Посоченото в ОПРР 2014-2020 г. предизвикателство: „Неефективно използване на ресурси” и „Неефективно използване на енергия” са обединени в актуалната версия на СП;
- Посоченото в ОПРР 2014-2020 г. предизвикателство: „Ниско ниво на здравеопазване” е формулирано като „Предпоследното място в Европа по здравеопазване”
- Посоченото в ОПРР 2014-2020 г. предизвикателство: „*Недостатъчна секторна и географска мобилност на работната сила*” не присъства в актуалната версия на СП.

Освен това следва да се добавят в текста на ОПРР и други предизвикателства, за които в СП е посочено, че ОПРР има отношение като допълваща програма, като:

- Незадоволително качество на образователната система, нарастване на неграмотното население и увеличаване на дела на непосещаващи училище;
- Един от най-високите стандартизирани коефициенти за смъртност по всички причини;
- Неефективни системи за превенция, управление и адресиране последствията от рискове (в зависимост от включването на ПО7 Превенция на риска);

В случай, че бъдат добавени, трябва да се допълни и информация относно начина, по който оперативната програма ще отговори на въпросните предизвикателства, потребности и нужди.

Направените по-горе препоръки са отразени в последния вариант на ОПРР от 16.09.2013 г.

Оценка на описанието, приложимостта и степента на изпълнение в ОПРР 2014-2020 на предварителните условия/условности и описание на предприетите действия

В съответствие с изискванията на Общия Регламент, в текста на оперативната програма следва да бъдат посочени предварителни условия, съотносими към **всички** приоритетни оси, изпълнението или неизпълнението на които ще повлияе на програмата. За всяка приложима предварителна условност се посочва конкретно приоритетът, за който се отнася и се обяснява кои критерии са изпълнени и кои не. Тази информация се попълва в Таблица 24 в текста на Програмата. Изисква се, също така, да се направи описание на мерките, които трябва да се предприемат, респективно да се посочат отговорните институции и сроковете за изпълнение.

На база на направения преглед на заложените в текста на ОПРР (вариант 13.05.2013) **условности** и поставените изисквания към България в Споразумението за партньорство, *версия 3.0. от 13 август 2013 г.*, беше установено следното:

Описанието в Таблица 24 включва **приложими предварителни тематични условности**, както са посочени в Анекс 3 на СП и които имат отношение към изпълнение на ОПРР 2014-2020 с две изключения, посочени по-долу.

Описанието в Таблица 26 следва да **включва действията, които ще бъдат предприети за изпълнение на неизпълнените критерии** по приложимите условности, респективно да съответства на релевантните описания в Анекс 4 на СП.

В текста на програмата (**Таблица 24**) са намерили място **приложими предварителни тематични условности по отношение на:**

- 7.1. Автомобилен транспорт;
- 9.1. Преждевременно напускане на училище;
- 9.2. Висше образование; и
- 10.3. Здравеопазване.

Посочени са критерии за оценка на изпълнението, действия които следва да се предприемат и отговорните институции.

В Таблица 24 (ОПРР 2014-2020, вариант 09.09.2013 г.) **липсва** приложима предварителна условност по отношение на 4.1. - *„Извършени са действия за насърчаване на разходоефективни подобрения на ефективността при крайното потребление на енергия и разходоефективни инвестиции в енергийната ефективност при изграждането или реновирането на сгради”*. В последния вариант на ОПРР от 16.09.2013 г., таблицата е актуализирана.

Същевременно, в СП, Анекс 3, това предварително условие е посочено като частично изпълнено и по-конкретно поради неизпълнено предвидено действие, включващо *„мерки, които да гарантират, че са въведени минимални изисквания, свързани с енергийните характеристики на сградите, изисквани съгласно членове 3, 4 и 5 от Директива 2010/31/ЕС*. Този текст следва да намери място в Таблица 24.

В допълнение, доколкото Програмата цели да допринесе за изпълнението на Националната стратегия за интегриране на ромите, може да се счита за съотносимо предварително условие „10.2. Въведена е национална стратегическа рамка на политиката за приобщаване на ромите“ (Анекс 3 СП, цитираната по-горе версия). Условието, както е посочено в СП е изпълнено, но включването му в таблица 24 е необходимо за пълнота на представената информация.

С отстраняване на посочените пропуски, списъкът на приложимите предварителни условности би бил изчерпателен и ще съответства на посочените в Приложение 4 на Проект на СП версия 3.0 от 13.08.2013 условности, имащи отношение към изпълнението на ОПРР 2014-2020.

В отделна **Таблица 26** на ОПРР, в съответствие с изискванията, е направено описание на действията, които ще бъдат предприети за изпълнение на приложимите тематични предварителни условности по отношение на неизпълнените критерии. Посочени са срокове и отговорни институции.

Налични са **несъответствия** между текстовете на ОПРР и СП. Изчерпателен списък е трудно да се направи, тъй като има смесване на термини и описания, като например: В Анекс 4 на СП се посочва като неизпълнени **критерии** по 7.1. „Наличие на всеобхватен(ни) план(ове) за транспорта или рамка(и) за инвестиции в транспорта.....“, а като предвидени **Действия** - Стратегия за развитие на пътната инфраструктура в Република България 2014-2020. В същото време, в ОПРР 2014-2020 г., Таблица 26 посочва разработването на генерални транспортни планове за **действия**, които да бъдат предприети.

По-долу са посочени по-важните несъответствия, които бяха установени в ОПРР 2014-2020, вариант 09.09.2013 г.

- **Несъответствия свързани с неописани предварителни условности:**

В таблица 26 липсва предварително условие 4.1. - *„Извършени са действия за насърчаване на разходоэффективни подобрения на ефективността при крайното потребление на енергия и разходоэффективни инвестиции в енергийната ефективност при изграждането или реновирането на сгради”*.

В Приложение 4 на СП то е включено поради наличие на **неизпълнени** критерии. Конкретно: *„Мерки, които да гарантират, че са въведени минимални изисквания, свързани с енергийните характеристики на сградите, изисквани съгласно членове 3,*

4 и 5 от Директива 2010/31/ЕС. “. Описани са действия, които да се предприемат, пряко касаещи МРР, а именно:

- Действие 1 с отговорни институции МИЕ и МРР и срок за изпълнение 01.09.2013 година: Актуализация на „Наредба за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради, с която ще се отмени Наредба № РД-16-1057 от 2009 г за условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради“ и „Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите“
- Действие 2 с отговорни институции МИЕ и МРР и срок за изпълнение 31.12.2013 година: Изменение и допълнение на Наредба № РД-16-1058 от 10 декември 2009 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите, с отчитане на изискванията на Делегирания регламент № 244/2012, който допълва Директива 2010/31/ЕС, публикуван на 21 март 2012 г. в „Официален вестник“ на Европейския съюз
- Действие 3 с отговорни институции МИЕ и МРР и срок за изпълнение декември 2013: Изменение на Наредба №7 за енергийната ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради

Необходимо е тези текстове да бъдат включени в описанията на Таблица 26.

• **Несъответствия по отношение на Действия, които трябва да се предприемат**

Във връзка със 7.1. Автомобилен транспорт: в текста на ОПРР не е включено *„Действие 2 - Средносрочен преглед на Стратегия за развитието на транспортния сектор на Република България до 2020 г“* със срок декември 2015 година.

Във връзка с 9.1. Преждевременно напускане на училище: в текста на ОПРР: не са включени *Действие 1” Приемане на Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система (2013-2020).”* със срок октомври 2013 и *Действие 2. Приемане на Актуализирана Национална стратегия за младежта (2013-2020) със срок декември 2013.* Вместо това е предвидено *„Разработване на Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014-2020 г.“*, което е несъотнесимо действие към 9.1.

Във връзка с 9.2. Висше образование: в текста на ОПРР не е включено *Действие 1- Приемане на отделна стратегия за висшето образование със срок за изпълнение – май 2014 г.*

- **Несъответствие по отношение на сроковете**

Установено е несъответствие по отношение на 7.1: в ОПРР е посочен м. юни 2013, а в СП - ноември 2013.

Като цяло, могат да бъдат направени следните по-важни **обобщения**:

- Таблици 24 и 26 относно предварителните тематични условности и тяхното изпълнение е необходимо да се приведат в съответствие с актуалната информация съгласно Анекси 3 и 4 на СП.;
- Условностите се отнасят до приоритетни национални политики в областта на енергийна ефективност, транспорт, образование и здравеопазване, чието изпълнение ОПРР планира да подкрепи. Съгласно Анекс IV на Общия регламент, 9.1 и 9.2 са предварителни условия, които се отнасят до ЕСФ. Въпреки това, като се има предвид обхватът на ОПРР 2014-2020 г., по мнението на екипа оценители, тези условия имат отношение и към ОПРР.
- Действително, изпълнението на посочените тематични предварителни условности, с частични изключения (отнасящи се до 7.1 и 4.1) е свързано със сектори, за които са отговорни други институции, респективно ресорни министерства и ведомства. По тази причина, ангажиментите на УО не са преки, а се отнасят до проследяване на напредъка и координация по линия на СП, за да не се постави под заплаха изпълнението на програмата или отделна приоритетна ос.

Посочените по-горе несъответствия са коригирани в последната версия на ОПРР 2014-2020 г. от 16.09.2013 г.

Допълване и разграничаване от останалите оперативни програми

На следните страници представяме коментари по отношение на описаните в Раздел 9 на ОПРР 2014-2020 г. разграничение и допълняемост между програмата и останалите оперативни програми. Не са коментирани единствено програмите за трансгранично сътрудничество, тъй като екипът оценители не разполага с вариант на тези програми.

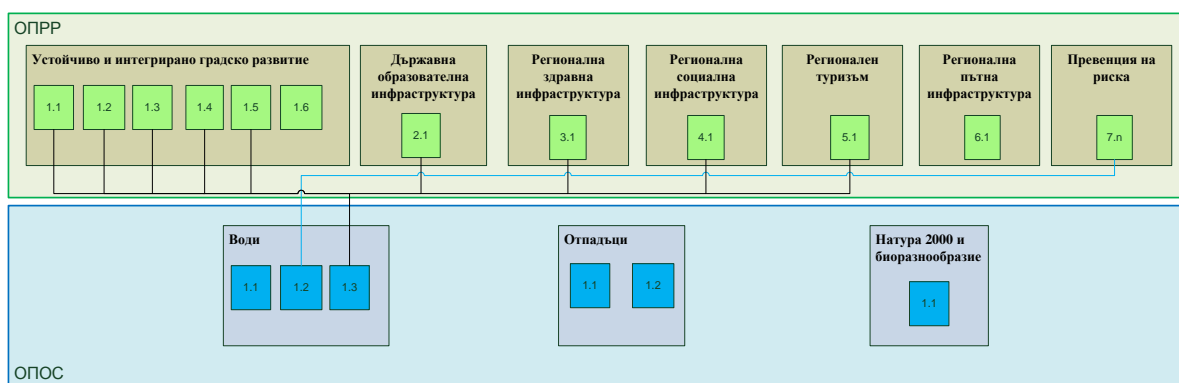
Както беше обсъдено на проведената през м. юни 2013 г. фокус група с представители на Управляващи органи и ЦКЗ, демаркацията и допълването между отделните програми все още не е изяснена на национално ниво, включително в СП. Голяма част от представените по-долу коментари бяха обсъдени на споменатата фокус група.

Оперативна програма „Околна среда” (ОПОС)

ОПОС
Приоритетна ос 1: Води
1.1. Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси

1.2. Подобряване на условията за намаляване на риска от наводнения и засушаване
1.3. Увеличаване на иновациите за ресурсна ефективност и по-чиста околна среда
Приоритетна ос 2: Отпадъци
2.1 Устойчиво управление на отпадъците за ресурсно – ефективна и зелена икономика
2.2 Увеличаване на иновациите за ресурсна ефективност и по - чиста околна среда
Приоритетна ос 3: Натура 2000 и биоразнообразие
3.1 Ограничаване загубата на биологично разнообразие

Връзките между ОПРР и ОПОС са представени на графиката по-долу:

Фигура 2: Връзки между ОПРР и ОПОС

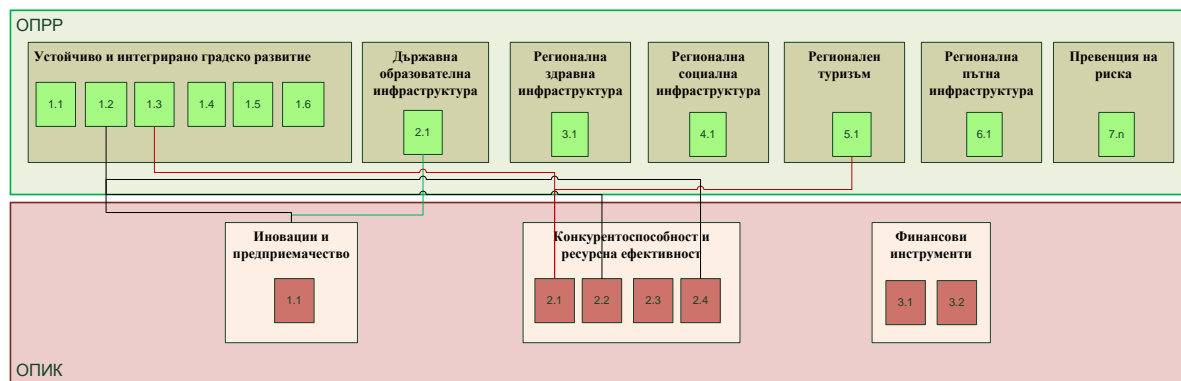
Допълване/ Разграничаване	Отразяване в текста на ОПРР	Препоръка
Приоритети 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 3.1, 4.1. и 5.1 допълват приоритет 1.3 на ОПОС. Подмяната и изграждането на сградни ВиК инсталации за различните видове инфраструктура, макар и в ограничена степен ще подкрепи интервенциите в иновативни технологии за подкрепяне на мерки за пестене на вода и повторно използване на вода.	Допълване: Не е отразено. Посочено е, че идентифицираните ВиК системи в Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) ще допълнят мерките по ОПОС. Разграничаване: Не е отразено	В текста на ОПРР раздела за допълване да се опише, че инвестициите в сградни ВиК паралелно с мерките за енергийна ефективност ще подкрепят интервенции за насърчаване намаляването на потреблението на вода в обществени (публични) и частни (многофамилни жилищни) сгради и в предприятия както и въвеждане на други водоспестяващи методи: разработване и прилагане на технологии за рециклиране на води и повторната им употреба,, съгласно Насоките на МОСВ за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата във фондове

		за КП, ОСП, ОНР за периода 2014-2020, от февруари 2013 г. В раздела за разграничаване да се опише, че мерките за изграждане/подмяна на сградно ВиК не се подкрепя от ОПОС.
Приоритет 7 (все още не са уточнени дейностите по приоритетна ос 7) ще подкрепи усилията на ОПОС в подобряване на условията и намаляване на риска от наводнения чрез инвестиции в инфраструктура за предотвратяване на наводнения.	Допълване: Не е отразено Разграничаване: Посочено е че ОНР ще допълни мерките по ОПОС по отношение на превенция на риска от свлачища. Не е посочено, че подобно ОНР ще подкрепи ОПОС и с мерки за предотвратяване на наводнения чрез инвестиции в такава инфраструктура. Посочено е също така, че ОНР ще инвестира в <i>популяризирането и развитието на културното и природното наследство на територията на цялата страна от национално и световно значение, вкл. в зоните по НАТУРА 2000 на базата на списък с приоритизирани обекти за финансиране.</i>	Към настоящия момент не може да бъде дадена конкретна препоръка, тъй като все още не са финално уточнени дейностите по ПО7 на ОНР.
Приоритет 1.2 има непряка връзка с приоритет 1.1 на ОПОС по отношение на това, че е необходима съгласуваност между изграждането на уличните настилки в населените места и полагането на водопровод и канализация, подкрепяно от ОПОС.	Допълване: Текстът на ОНР посочва: <i>Изграждане/рехабилитация /реконструкция на водоснабдителна и канализационна инфраструктура (мрежа) идентифицирана в Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие – в рамките на зоните за въздействие в 39 града от 1-во, 2-ро и 3-то ниво и на цялата градска територия в градовете от 4-то ниво, както и на територията на целия град за ниво 1-3, когато координацията е по отношение на дейности за интегриран градски транспорт;</i>	Препоръчва се за по-голяма яснота текстът да бъде редактиран по следния начин: <i>Дейностите по рехабилитация на градската пътна мрежа, подкрепяни по приоритет 1.2. на ОНР допълват и трябва да бъдат координирани с дейностите за изграждане/рехабилитация/реконструкция на водоснабдителна и канализационна инфраструктура (мрежа), подкрепена по ОПОС в рамките на зоните за въздействие в 39 града от 1-во, 2-ро и 3-то ниво и на цялата градска територия в градовете от 4-то ниво,</i>

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” (ОПИК)

ОПИК
Приоритетна ос 1: Иновации и предприемачество
1.1 Насърчаване на инвестициите в научноизследователска и иновационна дейност и развитие на връзките между бизнеса и научните центрове и предоставяне на подкрепа за усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство в ключови базови технологии.
Приоритетна ос 2: Конкурентоспособност и ресурсна ефективност
2.1 Предоставяне на подкрепа за повишаване на капацитета на МСП за увеличаване на техния принос към икономическия растеж и развитие на иновационните процеси
2.2 Насърчаване на енергийната ефективност и използването на ВЕИ в предприятията
2.3. Развитие и изграждане на умни разпределителни мрежи на ниско и средно напрежение
2.4. Насърчаване на използването на високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия
Приоритетна ос 3: Финансови инструменти
3.1. Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми
3.2. Насърчаване на инвестиции в бизнес иновации и повишаване на енергийната ефективност в предприятията

Връзките между ОПРР и ОПИК са представени на графиката по-долу:

Фигура 3: Връзки между ОПРР и ОПИК

Допълване/ Разграничаване	Отразяване в текста на ОПРР	Препоръка
Приоритет 1.2 на ОПРР има връзка с дейностите, които ще се подпомагат по приоритети 1.1, 2.2 и 2.4 на ОПИК – връзките са описани в таблицата по-долу. Докато някои от дейностите	Допълване: Няма текст за допълване с ОПИК Разграничаване: посочено е, че ОПРР подкрепя развитието на зони с потенциал за	Да бъде установено допълването и да се отстранят всички възможни припокривания между двете програми в процес на дискусия с работещите по

<p>предвидени по ОПРР допълват дейности, заложи в ОПИК като подобряване на довеждащата и свързваща инфраструктура към бизнес зони, други се припокриват като: изграждане на индустриални зони; внедряване на мерки за енергийна ефективност в бизнес сгради; производство на енергия от възобновяеми източници; обследвания за енергийна ефективност. Застъпванията между двете програми са отбелязани в таблицата по-долу.</p>	<p><i>икономическо развитие в рамките на ИПГВР. ОПИК подкрепя развитието на икономически зони извън обхвата на ИПГВР на 67-те града, технологични паркове от национално значение.</i></p> <p>От текста на ОПИК не е видно, че развитието на икономически зони ще е извън обхвата на градските планове за развитие и извън градовете.</p>	<p>текстовете на ОПИК.</p> <p>Текстът в раздел „разграничаване” да се прецизира съобразно договореното за това, какво ще се подкрепя по едната и другата програма.</p>
<p>Приоритети 1.3 и 5.1 допълват приоритет 2.1 на ОПИК.</p> <p>Приоритет 1.3 на ОПРР предвижда мерки за развитие и изграждане на инфраструктура, свързана с културата.</p> <p>Инфраструктурните мерки в областта на културата имат туристически потенциал, тези мерки ще бъдат подкрепени от туристически кампании по ОПИК.</p> <p>Приоритет 5.1 на ОПРР подкрепя развитие на културни атракции и развитие на туристическата инфраструктура, включително информационни центрове, както и неинфраструктурни дейности, имащи пряко отношение към подкрепяните атракции (организиране на събития в района на атракциите, маркетингови и рекламни дейности).</p> <p>Приоритетна ос 2.1 на ОПИК предвижда дейности за туристически информационни услуги, популяризиране и маркетинг на туризма (събития, инициативи, кампании) на национално и регионално ниво (дирекции Маркетинг, реклама и информация в туризма и Туристическа политика в МИЕТ).</p>	<p>Допълване: Няма текст за допълване с ОПИК</p> <p>Разграничаване: Посочено е, че <i>ОПРР подкрепя развитието на и регионалния туристически маркетинг. ОПИК подкрепя националния туристически маркетинг.</i></p> <p>Съществува потенциал за дублиране на дейности относно туристически маркетинг и реклама.</p>	<p>Да се добави текст в раздела „допълване” като се опише как изграждането на културна и туристическа инфраструктура ще подкрепи дейностите, предвидени по ОПИК.</p> <p>В дискусия с работещите по текстовете на ОПИК да се определи ясно разграничаването между двете програми по отношение на туристическата реклама и маркетинг.</p> <p>В раздела за „разграничаване” да се прецизира текста (ОПИК посочва събития на национално и регионално ниво) по отношение разграничаването на туристическия маркетинг в двете програми.</p>

Връзки между приоритет 1.2 на ОПРР и приоритети 1.1, 2.2 и 2.4 на ОПИК

<p>Приоритет 1.2 на ОПРР предвижда подкрепа за:</p> <p><i>Подобряване и реконструкция на съществуваща или строителство/ развитие на нова техническа инфраструктура, свързана с бизнеса, като например комуникационна свързаност, строителство/ реконструкция/ рехабилитация на улици, осигуряващи достъп до и в индустриалните и бизнес зони, електроснабдяване, публично осветление, връзки към главната газоснабдителна, водоснабдителна и канализационна мрежа, поставяне на указателни знаци и информационни табели, охранителни системи до или в рамките на бизнес зоните и терените и др. в рамките на зоните с потенциал за икономическо развитие към ИПГВР;</i></p> <p><i>Строителство, обновяване, рехабилитация, реконструкция и ремонт на бизнес и индустриални зони в рамките на зоните с потенциал за икономическо развитие към ИПГВР, в т. ч. и на сгради;</i></p> <p><i>Внедряване на мерки за енергийна ефективност в горепосочените сгради/помещения, включващи топлоизолация, подмяна на дограма, локални инсталации и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване и др.;</i></p> <p><i>Въвеждане в експлоатация на инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници на горепосочените сгради за задоволяване на собствените нужди от енергия, когато това е технически възможно и икономически целесъобразно;</i></p> <p><i>Обследвания за енергийна ефективност, конструктивни обследвания на горепосочените сгради</i></p>	<p>В същото време ОПИК предвижда:</p> <p>По 1.1</p> <p><i>Подкрепа за създаване на технологични паркове, координационни центрове, офиси за технологичен трансфер, лаборатории за доказване на концепции, сертифициращи лаборатории</i></p> <p>По 2.2</p> <p><i>Подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията – включва изготвяне на обследване за енергийна ефективност, предпроектни проучвания, технически спецификации; въвеждане на технологии, които водят до подобряване на енергийната ефективност или до намаляването на енергоемкостта на производството; Подобряване/подмяна на задвижващите двигатели и системи; Подобряване на енергийните системи и смяна на енергоносител; Оползотворяване на отпадъчната топлина; доставка на оборудване свързано с по-ефективното използване или рециклиране на отпадъчните продукти, както и оборудване за производство на продукти, подлежащи на рециклиране; СМР водещо до намаляване на енергоемкостта на сградния фонд на предприятията; Въвеждане на системи от възобновяеми енергийни източници; Въвеждане на системи за енергиен мениджмънт.</i></p> <p>По 2.4.</p> <p><i>Изготвяне на обследване за енергийна ефективност, предпроектни проучвания, технически спецификации;</i></p>
--	---

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (ОПРЧР)

ОПРЧР
Приоритетна ос 1: Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места
<p>1.1 Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително местните инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила</p>

- 1.2 Устойчива интеграция на пазара на труда на младите хора между 15 и 24 г. нито в заетост, нито в образование или обучение, и в частност в контекста на Гаранцията за младежите
- 1.3 Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия
- 1.4 Подобряване на достъпа до учене през целия живот, усъвършенстване на уменията и квалификацията на работната сила и по-добро съгласуване между системите за образование и обучение и пазара на труда
- 1.5 Адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените

Приоритетна ос 2: Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване

- 2.1 Интеграция на маргинализирани общности като ромите
- 2.2 Активно включване
- 2.3. Насърчаване на социалната икономика и социалните предприятия

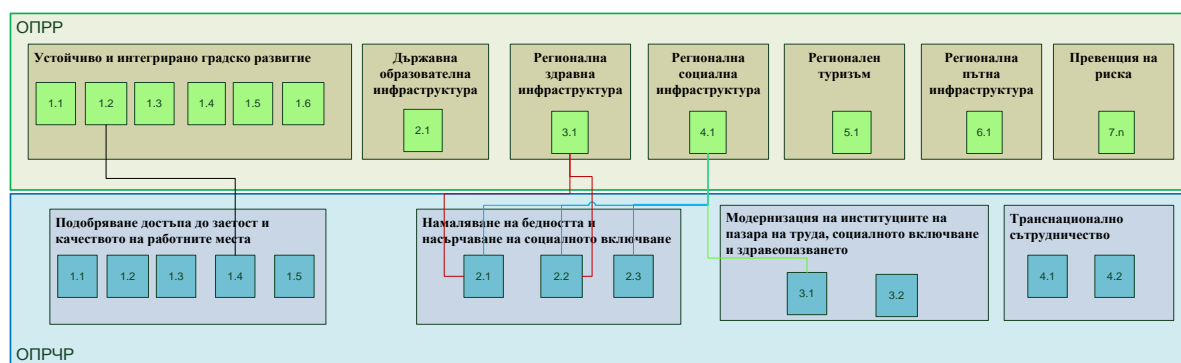
Приоритетна ос 3: Модернизация на институциите на пазара на труда, социалното включване и здравеопазването

- 3.1. Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление
- 3.2. Изграждане на капацитет по отношение на заинтересованите страни, които изпълняват политики в областта на заетостта, образованието или социалната сфера, както и секторни и териториални пактове за мобилизиране с цел осъществяването на реформи на национално, регионално и местно равнище

Приоритетна ос 4: Транснационално сътрудничество

- 4.1 Насърчаване на транснационалното сътрудничество в сферата на пазара на труда, социалното включване и укрепването на институционалния капацитет
- 4.2. Укрепване на сътрудничеството на заинтересованите страни в региона на река Дунав в област: „Инвестиране в хора и умения“ на Стратегията на ЕС за Дунавския регион.

Връзките между ОПРР и ОПРЧР са представени на графиката по-долу:

Фигура 4: Връзки между ОПРР и ОПРЧР

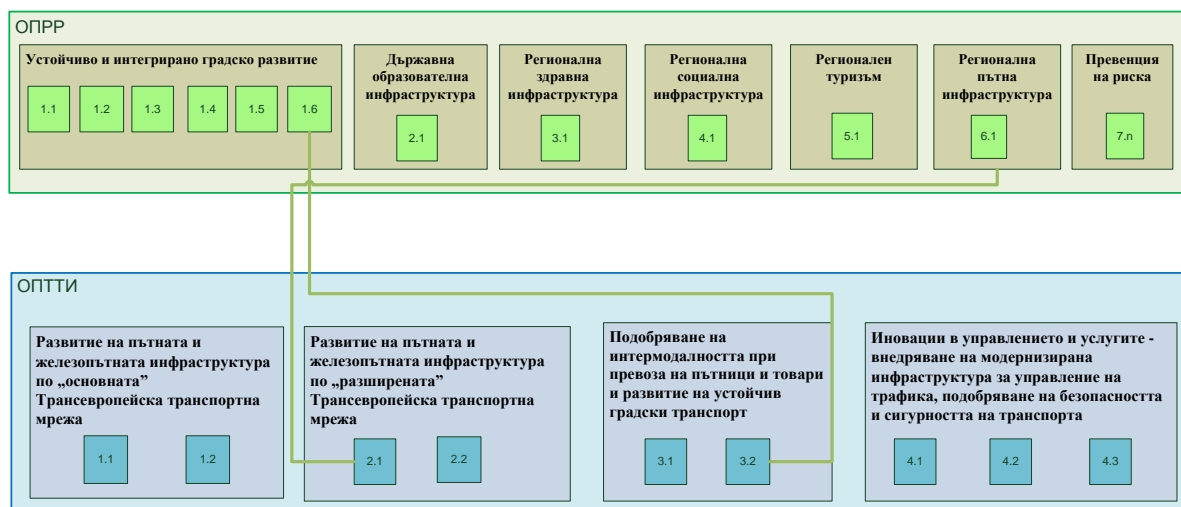
Допълване/ Разграничаване	Отразяване в текста на ОПРР	Препоръка
Приоритет 1.2 на ОПРР допълва дейностите по приоритет 1.4 на ОПРЧР. Инвестициите в бизнес инфраструктура допълват инвестициите на човешките ресурси в индустриални зони и високотехнологични предприятия..	<p>Допълване: Текстът в ОПРР гласи: <i>Подпомагане на МСП за квалификация и инфраструктурни мерки от ОПРР в подкрепа на обособените зони с потенциал за икономическо развитие – насочени към изграждане на бизнес зони.</i></p> <p>Разграничаване: няма текст в ОПРР, който да касае разграничаване между двете мерки</p>	<p>Текстът, относно допълване не е много точен и се нуждае от прецизиране в следната посока:</p> <p>Инвестициите в бизнес инфраструктура на ОПРР (подкрепа за изграждане на обособени зони с потенциал за икономическо развитие и бизнес зони) са подкрепени от инвестиции в човешки ресурси по ОПРЧР за предоставяне на възможности за подобряване квалификацията на работната сила. Съвместната подкрепа се очаква да подпомогне развитието на бизнеса и МСП.</p> <p>Да се допълни разделът за „разграничаване” като се посочи, че ОПРР инвестира в бизнес инфраструктура, а ОПРЧР предоставя подкрепа за меки мерки за инвестиции в човешки ресурси.</p>
Приоритети 1.4, 3.1 и 4.1 на ОПРР – инвестициите в здравна и социална инфраструктура допълват мерките по ОПРЧР по приоритети 2.1 (осигуряване на достъп и предоставяне на социални и здравни услуги за маргинални групи) 2.2 (подкрепа за местни социални дейности, развитие на капацитета на доставчиците на социални и здравни услуги) и 3.1. (Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги в сферата на социалните услуги и здравеопазването).	<p>Допълване: Текстът в ОПРР гласи: <i>Подкрепа за осъществяване на „меки мерки“, оборудване и обзавеждане за финансираните по линия на ОПРР 2014-2020 обекти от социалната сфера;</i></p> <p><i>Подкрепа за обучение, квалификация и преквалификация в рамките на зоните за въздействие в 39 града от 1-во, 2-ро и 3-то ниво и на цялата градска територия в градовете от 4-то ниво, със специален фокус върху социално слаби, уязвими и малцинствени групи от хора;</i></p>	<p>Текстът, относно допълване не е много точен и се нуждае от прецизиране в следната посока:</p> <p>Инвестициите в социална и здравна инфраструктура в общините и на национално и регионално ниво способстват осъществяването на дейностите по предоставяне на социални и здравни услуги, предвидени по ОПРЧР.</p>

	<p>Няма връзка между ОПРР и обучението и квалификацията на безработни, социално слаби и малцинствени групи.</p> <p>Разграничаване: текстът на ОПРР добре представя разграничаването между двете програми относно подкрепата в здравната и социалната сфера.</p>	
--	--	--

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ (ОПТТИ)

ОПТТИ
Приоритетна ос 1: Развитие на пътната и железопътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа
<p>1.1 Развитие на пътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа;</p> <p>1.2 Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа.</p>
Приоритетна ос 2: Развитие на пътната и железопътната инфраструктура по „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа
<p>2.1 Развитие на пътната инфраструктура по „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа;</p> <p>2.2 Развитие на железопътната инфраструктура по „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа</p>
Приоритетна ос 3: Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт
<p>3.1 Подобряване на интермодалността при превоза на товари;</p> <p>3.2 Подобряване на интермодалността при превоза на пътници.</p>
Приоритетна ос 4: Иновации в управлението и услугите - внедряване на модернизирана инфраструктура за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта
<p>4.1 Въвеждане на модерни системи за управление на трафика;</p> <p>4.2 Закупуване на локомотиви и подвижен състав;</p> <p>4.3 Доставка на специализирани кораби.</p>

Връзките между ОПРР и ОПТ са представени на графиката по-долу:

Фигура 5: Връзки между ОПРР и ОПТТИ

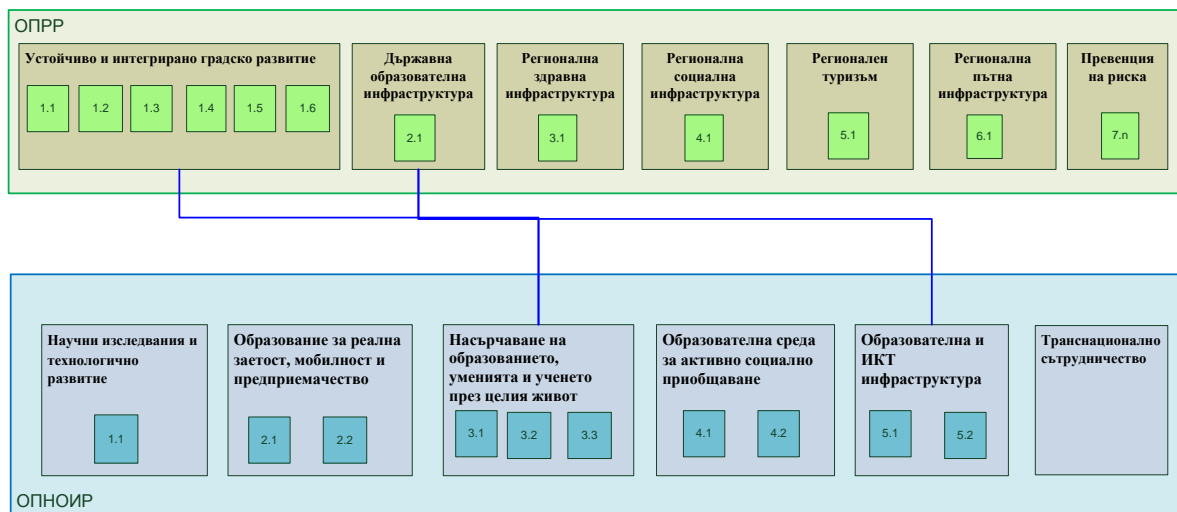
Допълване/ Разграничаване	Отразяване в текста на ОПРР	Препоръка
Приоритет 1.5 допълва приоритети 1.1 и 2.1 на ОПТТИ доколкото се отнася за подобряване на пътна транспортна инфраструктура	Допълняемост: не е отразена. Разграничаване: Отражено е в рамките на становището, че докато ОПРР е насочена към подобряване на свързаността между републиканската пътна мрежа и TEN-T мрежата, ОПТ финансира пътни проекти от TEN-T мрежата. Програмата финансира първи, втори и трети клас пътища, извън TEN-T мрежата.	В текста на ОПРР, разделът за допълване да се допълни с информация относно приноса на програмата за цялостна транспортна инфраструктура и връзка с европейската транспортна мрежа.
Устойчивата градска мобилност по Приоритет 1.5 на ОПРР има потенциално допирни точки с приоритети 3.1 и 3.2 на ОПТТИ по отношение изграждане и реконструкция на гарови комплекси и метрото в София.	Допълване: Не е отразено. Допирните точки са по отношение засиленото участие на електротранспорта (и съответно подобрението на качеството въздуха), намаляването на задръстванията, подобряване на достъпността, развитие на инфраструктурна маршрутна мрежа с нови дестинации и др. Подобряването на интермодалността при превоза на пътници и съответно разширението на софийското метро има пряко отношение към тези процеси. Разграничаване: Не е отразено.	В раздела за допълване да се посочи, че при осъществяването на проекти за устойчива градска мобилност по Приоритет 1.5 на ОПРР ще се имат предвид проектите/резултатите от приоритети 3.1 и 3.2 на ОПТТИ по отношение изграждане и реконструкция на гарови комплекси и метрото в София с цел търсенето на синергичен ефект. В раздела за разграничаване да се опишат разликите между интервенциите по ОПРР и ОПТТИ в областта на

		градската транспортна инфраструктура.
--	--	---------------------------------------

Оперативна програма „Наука и образование и интелигентен растеж” (ОПНОИР)

ОПНОИР
Приоритетна ос 1: Научни изследвания и технологично развитие
1.1 Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност, подобряване на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационна дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа.
Приоритетна ос 2: Образование за реална заетост, мобилност и предприемачество
2.1 Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително местните инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила
2.2 Модернизация и укрепване на институциите на пазара на труда в т. ч. системите за образование и обучение, включително действия за засилване на транснационалната мобилност на работната сила
Приоритетна ос 3: Насърчаване на образованието, уменията и ученето през целия живот
3.1 Намаляване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование;
3.2 Подобряване на качеството, ефикасността и достъпа до висшето и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование.
3.3 Подобряване на достъпа до възможностите за учене през целия живот, подобряване на уменията и квалификацията на работната ръка и повишаване на адекватността на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда.
Приоритетна ос 4: Образователна среда за активно социално приобщаване
4.1 Активно приобщаване;
4.2 Интеграция на маргинализирани общности.
Приоритетна ос 5: Образователна и ИКТ инфраструктура
5.1 Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот посредством изграждане на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение;
5.2 Подобряване на достъпа до ИКТ и на тяхното използване и качество чрез засилено използване на основаващи се на ИКТ приложения.
Приоритетна ос 6: Транснационално сътрудничество

Връзките между ОПРР и ОПНОИР са представени на графиката по-долу:

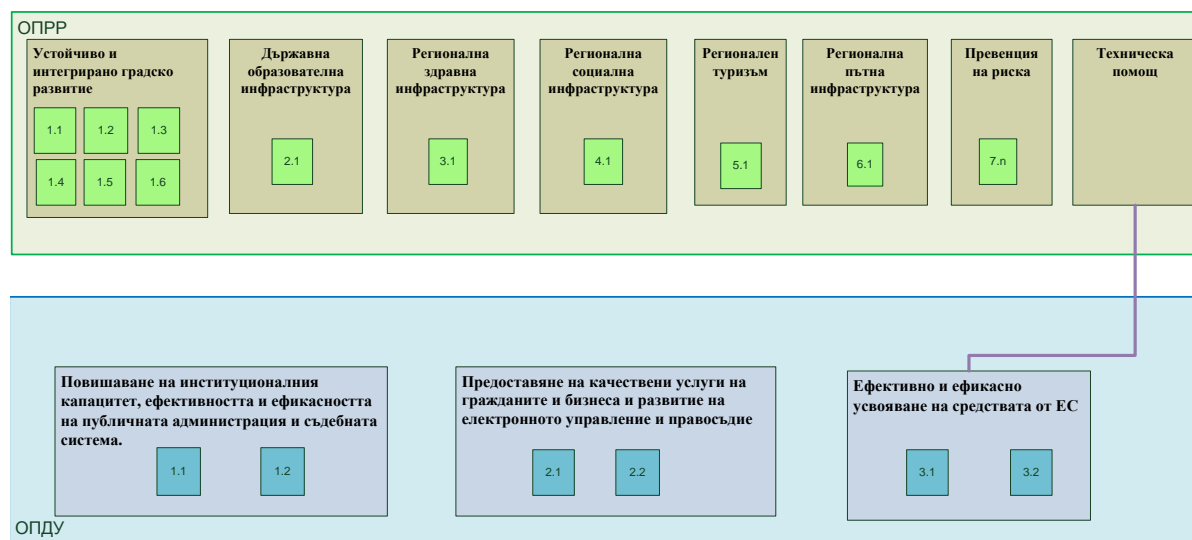
Фигура 6: Връзки между ОПРР и ОПНОИР

Допълване/ Разграничаване	Отразяване в текста на ОПРР	Препоръка
<p>Приоритети 1.3 и 2.1 за инвестиции в образователна инфраструктура се допълват от приоритети 3.1, 3.2, 5.1 и 5.2 от ОПНОИР които предвиждат мерки за подобряване качеството на образованието и достъпа да образование (3.1) подобряване качеството и достъпа до висше образование (3.2) и инвестиции в образователна инфраструктура – училища и висши училища (5.1) и Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) (5.2)</p>	<p>Допълняемост: Отражено е като подкрепа от страна на ОПНОИР за осъществяване на „меки мерки“, оборудване, обзавеждане, и ИКТ за финансираните по линия на ОПРР 2014-2020 обекти от образователната и научната сфера.</p> <p>Разграничаване: Отражено</p> <p>Има вероятност от припокриване на дейности по приоритети 2.1 на ОПРР и приоритет 5.1. на ОПНОИР. И двете програми предвиждат инвестиции в изграждане на образователна инфраструктура в страната.</p>	<p>Добре би било текстът за допълняемостта да се разшири и допълни, като се подчертае допълването по отношение на ИКТ инфраструктурата.</p> <p>Освен споменатите меки мерки, ОПНОИР подкрепя изграждането на образователна инфраструктура с изключение на градовете, включени за подкрепа на интегрираното градско развитие на ОПРР 2014-2020”. Има вероятност да се получи припокриване – т.е. финансиране на едни и същи дейности по две програми, което е неефективно и не трябва да се допуска. В Регламента за общоприложимите разпоредби за 2014-2020 в част 3 Механизми за координация между фондовете по ОСР се посочва, че трябва да се избягва дублиране.</p>

Оперативна програма „Добро управление” (ОПДУ)

ОПДУ
Приоритет 1: Повишаване на институционалния капацитет, ефективността и ефикасността на публичната администрация и съдебната система.
<p>1.1 Мерки, свързани с повишаване на институционалния капацитет, ефективността и ефикасността на публичната администрация;</p> <p>1.2 Мерки, свързани с повишаване на капацитета, ефективността и ефикасността на съдебната система.</p>
Приоритет 2: Предоставяне на качествени услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление и правосъдие
<p>2.1 Мерки, свързани с предоставянето на интегрирани административни услуги, включително електронно управление;</p> <p>2.2 Мерки, свързани с електронно правосъдие</p>
Приоритет 3: Ефективно и ефикасно усвояване на средствата от ЕС
<p>3.1 Мерки, свързани с поддържане, развитие и оптимизиране на управлението, координацията, мониторинга, контрола и одита на средствата от ЕС;</p> <p>3.2 Мерки, свързани с развитие и усъвършенстване на информационните системи за управление на средствата от ЕС.</p>

Връзките между ОПРР и ОПДУ са представени на графиката по-долу:

Фигура 7: Връзки между ОПРР и ОПДУ

Допълване/ Разграничаване	Отразяване в текста на ОПРР	Препоръка
Основната връзка между двете програми е в областта	Допълване: Не е отразено.	В текста на ОПРР, в раздела за допълване да се опише, че

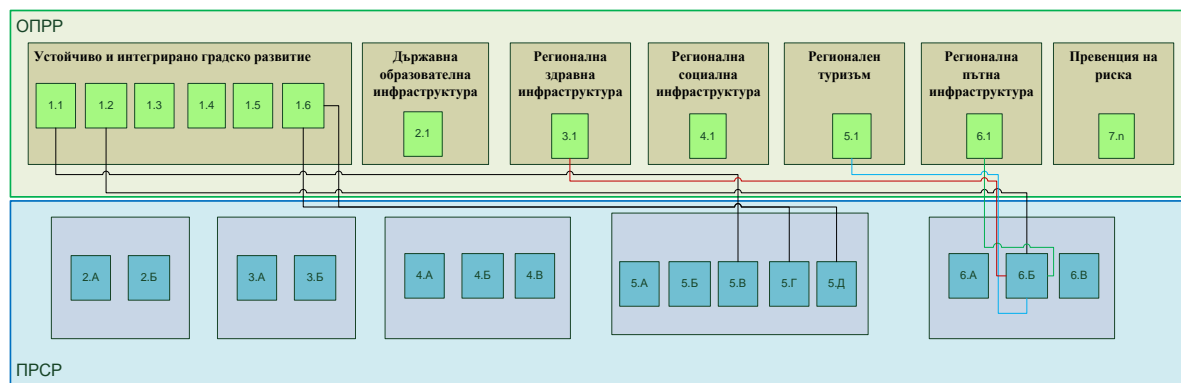
на повишаването на административния капацитет, т.е. Приоритетна ос Техническата помощ на ОПРР и съответно приоритети 3.1. и 3.2 от ОПДУ.	Разграничаване: Отражено е като разлика в обхвата между ОПРР и ОПДУ. Докато ОПРР е насочена в частта си за повишаване на капацитета към УО и бенефициентите на програмата ОПДУ подкрепя цялостно публичната администрация и обществените услуги, свързани с изпълнението на ЕФРР и ЕСФ.	програмата допринася за постигане на целите на ОПДУ, като чрез използване на Техническата помощ укрепва административния капацитет на УО и бенефициентите.
--	--	--

Програма за развитие на селските райони (ПРСР)

ПРСР
Приоритет 2: Повишаване на жизнеспособността на стопанствата и конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност, както и насърчаване на новаторските технологии в селското стопанство
<p>Приоритетна област 2А: Подобряване на икономическите резултати на всички стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизиранието на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентацията и на диверсификацията в селското стопанство</p> <p>Приоритетна област 2Б: Улесняване на навлизането на квалифицирани земеделски стопани в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията в селскостопанския сектор;</p>
Приоритет 3: Насърчаване на организацията на хранителната верига, хуманното отношение към животните и управлението на риска в селското стопанство
<p>Приоритетна област 3А: Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и междубраншови организации</p> <p>Приоритетна област 3Б: Подпомагане на превенцията и управлението на риска на стопанствата</p>
Приоритет 4: Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство
<p>Приоритетна област 4А: Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по Натура 2000, зони с природни или други специфични ограничения, както и на земеделие с висока природна стойност и на състоянието на европейските ландшафти.</p> <p>Приоритетна област 4Б: Подобряване управлението на водите, включително управлението на торовете и пестицидите</p> <p>Приоритетна област 4В: Предотвратяване на ерозията на почвите и подобряване на управлението им</p>
Приоритет 5: Насърчаване на ефективността на използване на ресурсите и подкрепа на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в секторите земеделие, храни и гори

Приоритетна област 5А: Увеличаване на ефективността на потреблението на водата в земеделието
Приоритетна област 5Б: Увеличаване на ефективността на потреблението на енергията в земеделието и обработката на храни
Приоритетна област 5В: Улесняване на доставките и използване на възобновяеми източници на енергия от вторични продукти, отпадъци, остатъци и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката
Приоритетна област 5Г: Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство
Приоритетна област 5Д: Стимулиране на съхраняването и поглъщането на въглерода в сектора на селското и горското стопанство
Приоритет 6: Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони
Приоритетна област 6А: Улесняване на диверсификацията, създаването и развитието на малки предприятия и разкриването на работни места
Приоритетна област 6Б: Стимулиране на местното развитие в селските райони
Приоритетна област 6В: Подобряване на достъпа до, използването и качеството на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в селските райони

Връзките между ОПРР и ПРСР са представени на графиката по-долу:

Фигура 8: Връзки между ОПРР и ПРСР

Допълване/ Разграничаване	Отразяване в текста на ОПРР	Препоръка
<p>Приоритет 1.1. и 1.5. на ОПРР и приоритети 5В, 5Г и 5Д на ПРСР допринасят за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници и намаляване емисиите на парникови газове.</p> <p>Приоритет 1.2 на ОПРР и приоритет 6Б на ПРСР се допълват по отношение на подобряване на градската (ОПРР) и селската</p>	<p>Допълване: Не е описано във варианта на ОПРР от 09.09.2013 г.</p> <p>Разграничаване: Описано е допълването с ПРСР.</p>	<p>В текста на ОПРР от 16.09.2013 г., описанието на допълването между ОПРР и ПРСР е добавено.</p>

<p>среда (ПРСР). Приоритет 5.1 на ОПРР също допълва дейностите на приоритет 6Б на ПРСР що се отнася до развитие на туризма.</p> <p>Подобряване на мобилността се подкрепя от приоритет 6.1 на ОПРР чрез подобряване на пътната инфраструктура на второстепенни и третостепенни възли с трансевропейската транспортна мрежа и общинска пътна инфраструктура в селските райони по приоритет 6Б на ПРСР.</p> <p>Инвестициите в регионална здравна и социална инфраструктура по приоритет 3.1. на ОПРР се допълват от мерки за подобряване на местните услуги, свързани със здравеопазването, образованието и сигурността по приоритет 6Б на ПРСР.</p>		
--	--	--

Програма за морско дело и рибарство

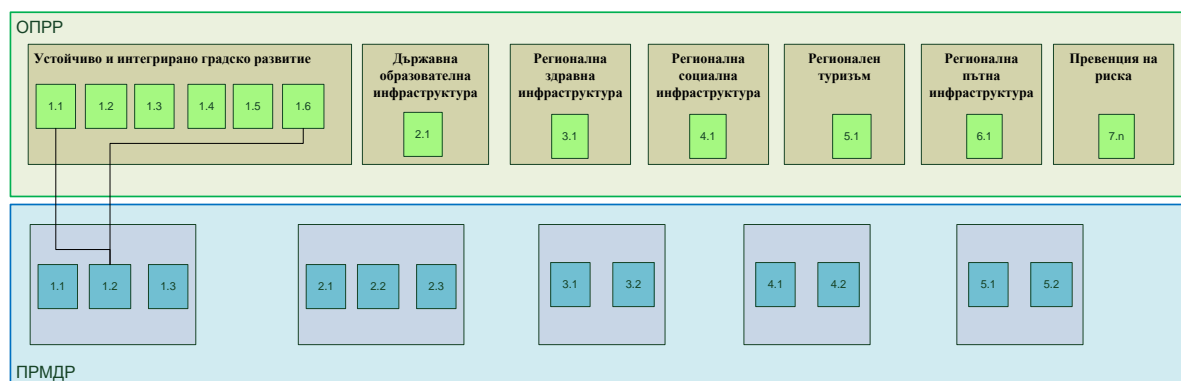
ПРМДР
Приоритетна ос 1: Насърчаване на устойчиви, отличаващи се с ефективно използване на ресурсите рибарство и аквакултури, включително свързаното с тях преработване
<p>1.1 Насърчаване преминаването към максимален устойчив улов, постепенно премахване на изхвърлянията, Ограничаване на въздействието на риболова върху морската среда и приспособяване на риболова към опазването на видовете</p> <p>1.2 Сметчане на последствията от изменението на климата</p> <p>1.3 Услуги за околната среда и биологично производство</p>
Приоритетна ос 2: Стимулиране на иновативни, конкурентноспособни и основани на знания рибарство и аквакултури, включително свързаното с тях преработване
<p>2.1 Насърчаване на конкурентноспособно рибарство</p> <p>2.2. Насърчаване на конкурентноспособни аквакултури</p> <p>2.3 Даване на правомощия на производителите и осигуряване на по-добра координация по веригата на стойността</p>
Приоритетна ос 3: Насърчаване на прилагането на ОПОР чрез преследване на специфични цели
<p>3.1 Осигуряване на съответно висококачествено събиране и анализ на данни</p> <p>3.2. Осигуряване на ефективна система на контрол, проверка и правоприлагане</p>
Приоритетна ос 4: Повишаване на заетостта и териториалното сближаване
<p>4.1. Повишаване на растежа, заетостта и териториалното сближаване в рибарските райони</p> <p>4.2. Засилване на местното и международно сътрудничество</p>

Приоритетна ос 5: Укрепване на прилагането на Интегрираната морска политика

5.1. Подкрепа на интегрираното морско наблюдение

5.2. Насърчаване на опазването на морската среда

Връзките между ОПРР и ПМДР са представени на графиката по-долу:

Фигура 9: Връзки между ОПРР и ПМДР

Допълване/ Разграничаване	Отразяване в текста на ОПРР	Препоръка
Мерките за енергийна ефективност и насърчаване на нисковъглеродни стратегии по приоритети 1.1. и 1.5 на ОПРР в 67 приоритетни населени места се допълват от мерките за Въвеждане на нисковъглеродни технологии и решения и увеличаване на енергийната ефективност на дейностите в секторите на рибарството и аквакултурите, включително риболовни кораби, пристанища, стопанства за аквакултури и преработка на продукти от рибарство и аквакултури по Приоритет 1.2 на ПМДР.	Допълване: не е отразено Разграничаване: Посочено е, че не се предвижда инвестиционно и териториално припокриване между ОПРР и ПМДР.	Да се посочи допълването между приоритет 1.1 и 1.5 на ОПРР и приоритет 1.2 на ПМДР по отношение на нисковъглеродната икономика и енергийната ефективност.

IV. Оценка 2 - Оценка на вътрешната съгласуваност на програмата

Анализът на индикаторите в настоящия раздел е актуализиран през месец май 2014 г., с цел да отрази направените съществени промени в системата от индикатори.

1. Събиране на информация

Оценка 2 е стъпка, която се извърши паралелно с Оценка 1. За целите на анализа е използвана информация от описаното по-горе **кабинетно проучване**, както и **онлайн въпросника**. Във въпросника са включени въпроси към (потенциалните) бенефициенти по отношение на капацитета им и вижданията им по отношение на стратегията на ОПРР 2014-2020. Вътрешната съгласуваност на програмата също бе обсъдена на **интервюта** с експерти на ГД"ОПРР". Този въпрос бе сред темите и на проведените **работни групи и интервюта**.

2. Анализ

Преглед на идентифицираните нужди в ОПРР 2014-2020

Включването на описанието на нуждите е базов елемент от всяка програма, тъй като целите се определят на основа на нуждите и съответствието с регионални, национални и европейски документи. Съгласно настоящия формуляр за разработване на ОП, т.2.1 следва да съдържа:

- Описание на стратегията на ОП за принос към постигане на целите на стратегията Европа 2020 и постигането на икономическо, социално и териториално сближаване.
- Описание на съответните регионални и, където е подходящо национални потребности за развитие, включително предизвикателствата, идентифицирани в съответните конкретни препоръки на Съвета за страната (чл. 121(2) и чл. 148(4) ДФЕС)
- Описание на това как ОП ще адресира посочените потребности и предизвикателства и по този начин ще допринесе за постигане на целите на стратегията Европа 2020, където е подходящо, с препратка към съществуващите национални или регионални стратегии за сближаване, съответстващи на стратегията "Европа 2020", включително Националната програма за реформи, когато е приложимо и предварителната оценка.

Също така във формуляра е посочено, че стратегията на ОП трябва да бъде в съответствие с Общата стратегическа рамка, Споразумението за партньорство и приложимите елементи на становищата на службите на Комисията.

В програмата изчерпателно е описано съответствието с:

- Националната програма за реформи 2012-2020 г.;
- Националната програма за развитие България 2020 (НПРБ2020);
- Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022;
- Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (НКПР);
- Териториалния дневен ред 2020 на ЕС;
- Споразумението за партньорство.

Някои от описанията са твърде изчерпателни и биха могли да бъдат съкратени. В тази връзка, на Възложителя бяха изпратени допълнително конкретни предложения за съкращаване на текста.

Конкретни коментари/препоръки по отношение на настоящата Таблица 1 в ОПРР 2014-2020 г. са:

- Разделяне на инвестиционните приоритети, въпреки че попадат в една и съща тематична цел – по този начин ще се постигне по-голяма яснота за стратегията на програмата и по-лесно ще се отговори на ограниченията на формуляра на ОП
- Цитираната нужда от преодоляване на „ниската енергийна ефективност, която влияе негативно върху конкурентоспособността” няма пряка връзка с мерките по програмата, тъй като тя се отнася до индустрията, например цитираните в НПРБ 2020 „остарели машини, които използват предприятията”. В този смисъл, следва да се посочи друга нужда, която е релевантна на стратегията на ОПРР 2014-2020 по отношение на енергийната ефективност.
- В таблицата не са посочени нужди по отношение на Инвестиционен приоритет „Действия за подобряване на градската околна среда, в това число възобновяване на терените за вторично застрояване и намаляване на замърсяването на въздуха”. Посоченото съответствие с Подприоритет 3.2. Стимулиране развитието на градовете и подобряване на интеграцията на българските региони в национален план (НПР България 2020) има общ характер, докато инвестиционният приоритет е по-конкретен.
- По отношение на ИП „Подобряване на мобилността на регионално равнище посредством свързването на второстепенни и третостепенни възли с инфраструктурата на транс-европейската транспортна мрежа” е посочена специфична нужда, но не е посочена нуждата от подобряване на връзките с TEN-T мрежата.
- В текста на програмата следва да се поясни как ОПРР 2014-2020 г. ще отговори на идентифицираните в таблицата нужди по Тематична цел 9, например по какъв начин ОПРР 2014-2020 г. ще отговори на идентифицираната недостатъчна

икономическа активност на населението и предприемачество. Това се отнася и до посочените в таблицата нужди по Тематична цел 10, например как ОПРР 2014-2020 г. ще подпомогне намаляването на броя на преждевременно отпадналите от училище.

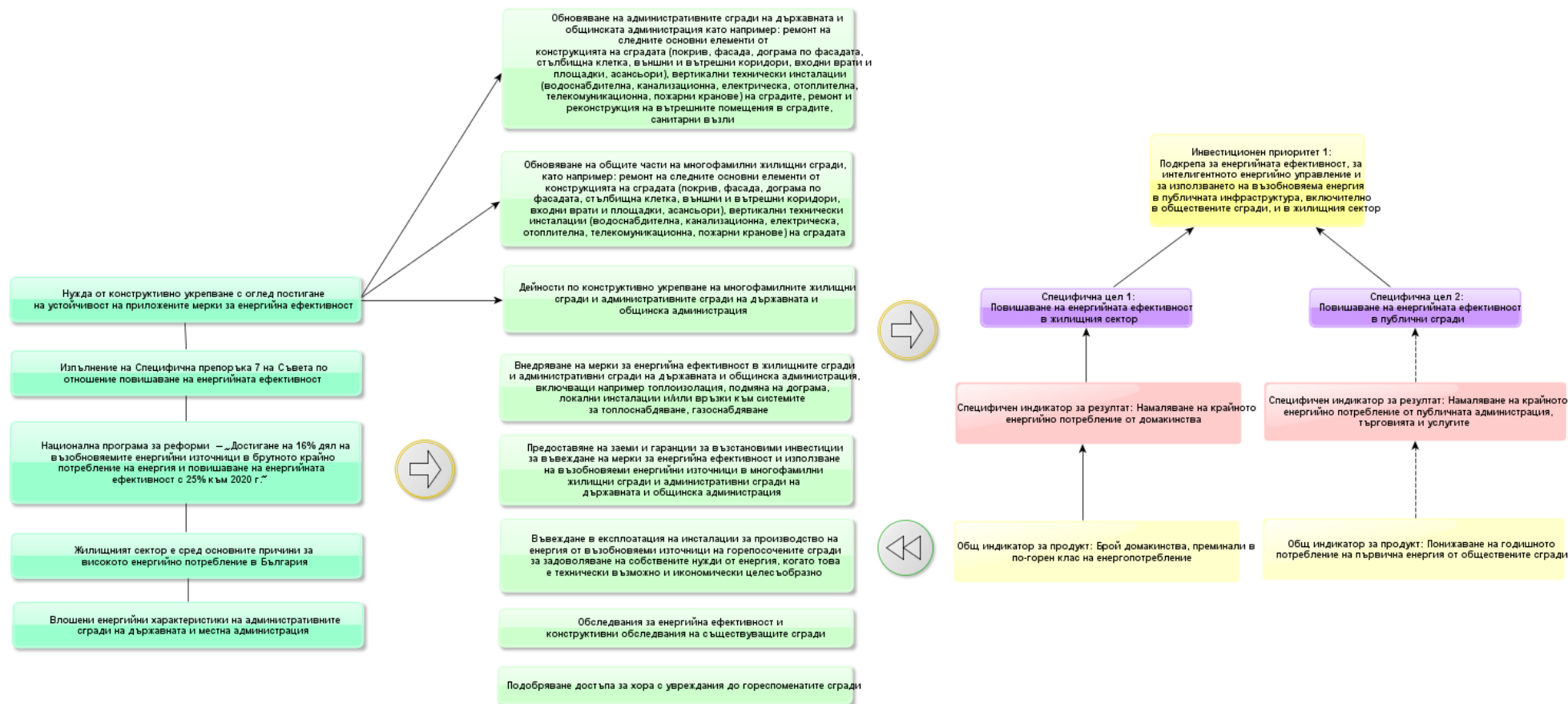
Логика на интервенция

По-долу са представени коментари по логиката на интервенция на всички приоритетни оси на ОПРР 2014-2020 г. В анализа са разгледани паралелно нужди, предвидени дейности, цели, инвестиционни приоритети и тематични цели, както и индикаторите за продукт и резултат (общи и специфични).

Както е посочено в текста на ОПРР 2014-2020 г., хоризонтален елемент сред предвидените дейности е задължението за включване на мерки за подобряване на енергийната ефективност при обновяването на сгради, финансирани по програмата. В анализа по-долу е отбелязано, че за тези дейности не са предвидени индикатори. Като се има предвид, че те имат съпътстващ характер, за тях е трудно и не е необходимо да бъдат добавени индикатори в системата от индикатори на ОПРР, поради трудностите при залагане на целева стойност. В същото време, при мониторинга на програмата и най-вече при предстоящите доклади за въздействие върху околната среда, би следвало тези дейности да бъдат отчитани чрез индикатори.

Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 1.1

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО1, ИП1.1 са представени на графиката по-долу:

Фигура 10: Логика на ПО1, ИП1.1

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес: <https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjJQ&usp=sharing>

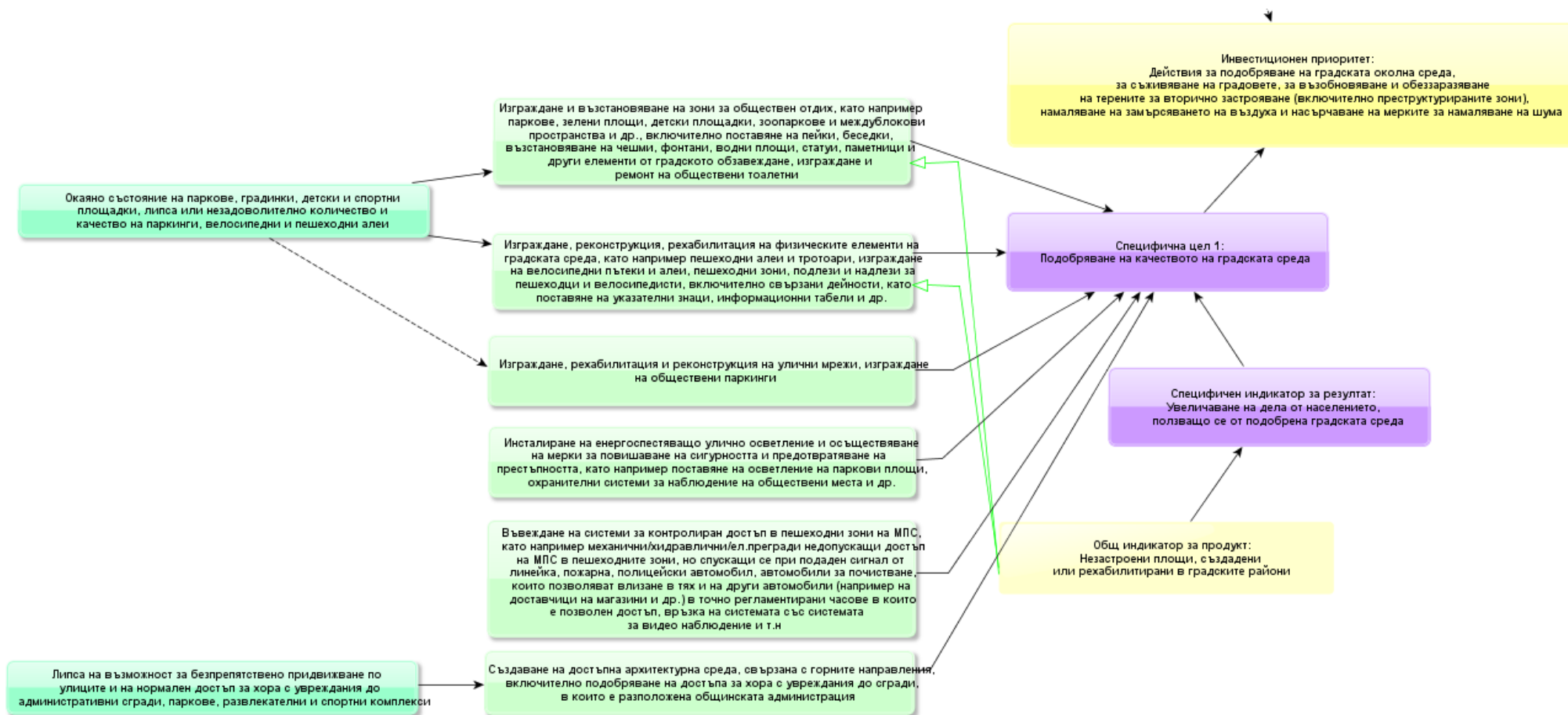
Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Между предвидените дейности и нужди има пряка връзка.
Предвидени дейности и Специфични цели	Силна	<p>Предвидените дейности ще допринесат за постигане на специфичните цели.</p> <p>Подобряването на достъпа за хора с увреждания няма пряка връзка с енергийната ефективност, но е включено като хоризонтален принцип. В контекста на изпълнение на програмата обследванията за енергийна ефективност и дейностите по конструктивно укрепване са тясно обвързани с енергийната ефективност.</p> <p>Въвеждането в експлоатация на инсталациите за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници няма да допринесе за специфичната цел, но ще допринесе за постигането на инвестиционния приоритет. В този смисъл, би могъл обхватът на специфичната цел да се разшири.</p>
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Специфичните цели ще допринесат за изпълнението на инвестиционния приоритет.
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / специфични цели	Силна / следва да бъде подобрена	<p>По специфична цел 1 има добра връзка дейности - индикатор за продукт – индикатор за резултат – специфична цел.</p> <p>По специфична цел 2 има добра връзка между дейностите и индикатора за продукт, но индикаторът за резултат</p>

		има много голям обхват и е само отчасти обвързан с дейностите, индикатора за продукт и специфичната цел.
--	--	--

Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 1.2, Специфична цел 1: Подобряване на качеството на градската среда

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО1, ИП1.2, СЦ1 са представени на графиката по-долу:

Фигура 11: Логика на ПО1, ИП1.2, СЦ1

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

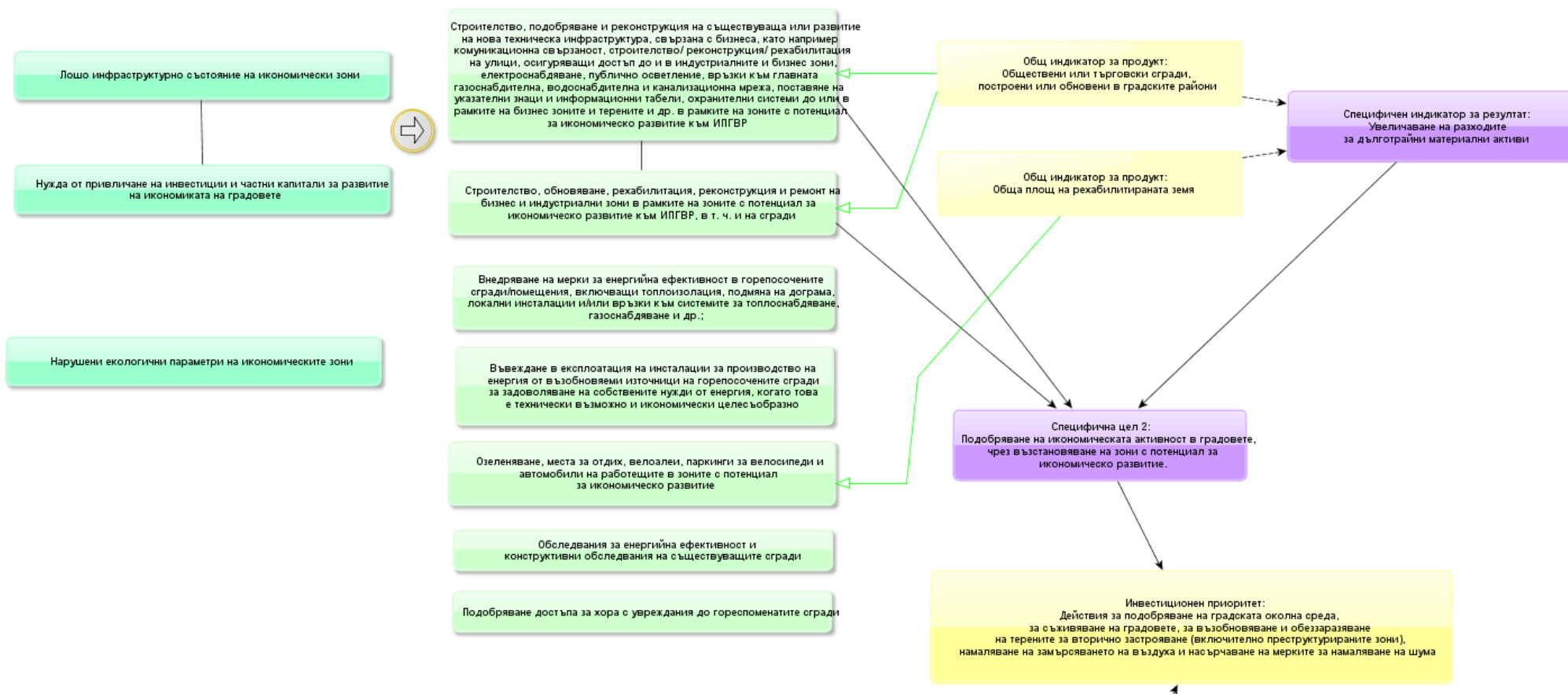
<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Следва да бъде подобрена	Както е показано на графиката, за част от дейностите има пряка връзка (възстановяване на зони за отдих и физически елементи на градската среда). Не са описани нуждите по отношение на мерките срещу престъпността и системите за контролиран достъп в пешеходни зони, но се приема, че те са част от елементите на градската среда.
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Предвидените дейности допринасят за специфичната цел.
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Следва да бъде изяснена допълнително	С цел да се избегнат неясноти, препоръчваме в текста на програмата да се даде кратко пояснение по отношение на обхвата на понятията градска околна среда / градска физическа среда.
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	Силна	Има пряка връзка между индикатора за продукт и повечето дейности. Индикаторът за резултат е обвързан с индикатора за продукт и със специфичната цел.

Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 1.2, Специфична цел 2: Подобряване на икономическата активност в градовете, чрез възстановяване на зони с потенциал за икономическо развитие

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО1, ИП1.2, СЦ2 са представени на графиката по-долу:

Фигура 12: Логика на ПО1, ИП1.2, СЦ2

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

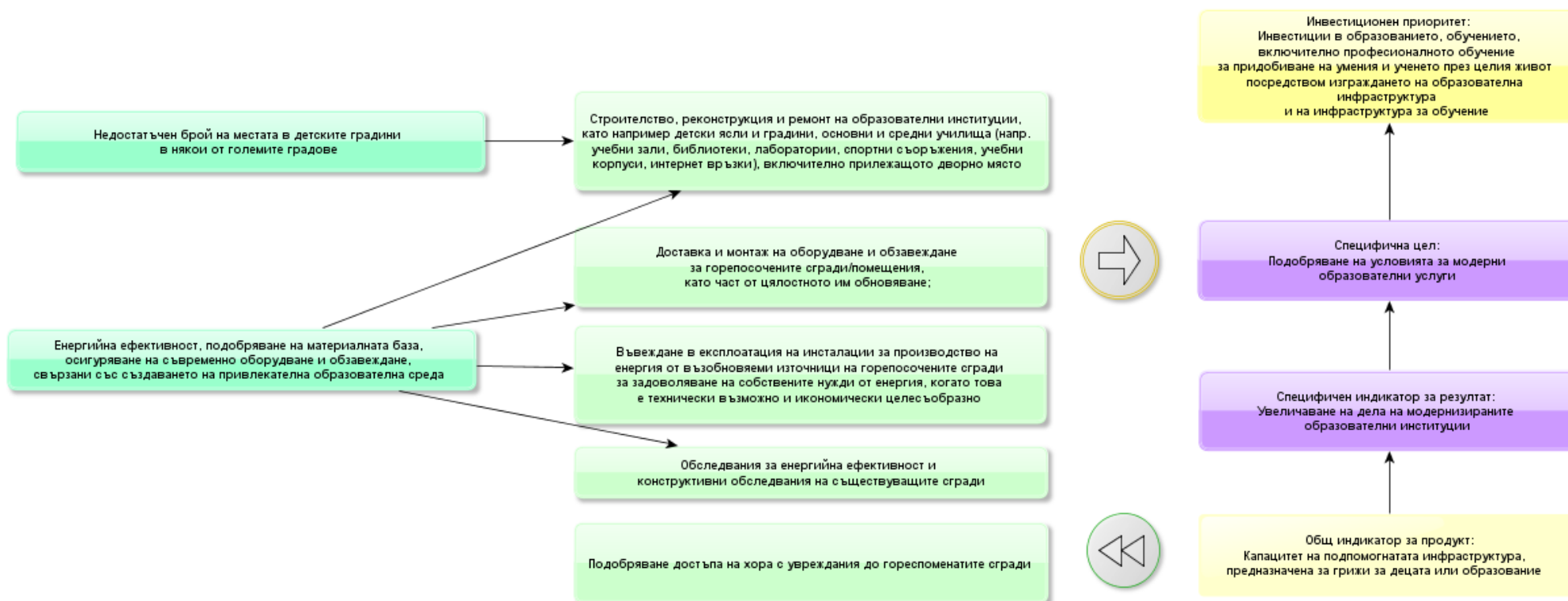
<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Връзката между идентифицираното лошо състояние на икономическите зони и предвидените дейности в индустриалните зони е силна.
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна / задоволителна	Връзката между дейностите по строителство и реконструкция и специфичната цел са ясни. Останалите дейности потенциално могат да имат косвен ефект.
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Следва да бъде изяснена	Специфичната цел е променена в последния вариант на ОПРР от 16.09.2013 г.
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	Задоволителна	Повечето дейности по тази СЦ са покрити от системата от индикатори. Не са предвидени индикатори за дейностите свързани с енергийната ефективност, ВЕИ и подобряването на достъпа за хора с увреждания. Индикаторът за резултат е обвързан със специфичната цел, но връзката между индикаторите за продукт и индикатора за резултат зависи от множество външни фактори.

Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 1.3

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО1, ИП1.3 са представени на графиката по-долу:

Фигура 13: Логика на ПО1, ИП1.3

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

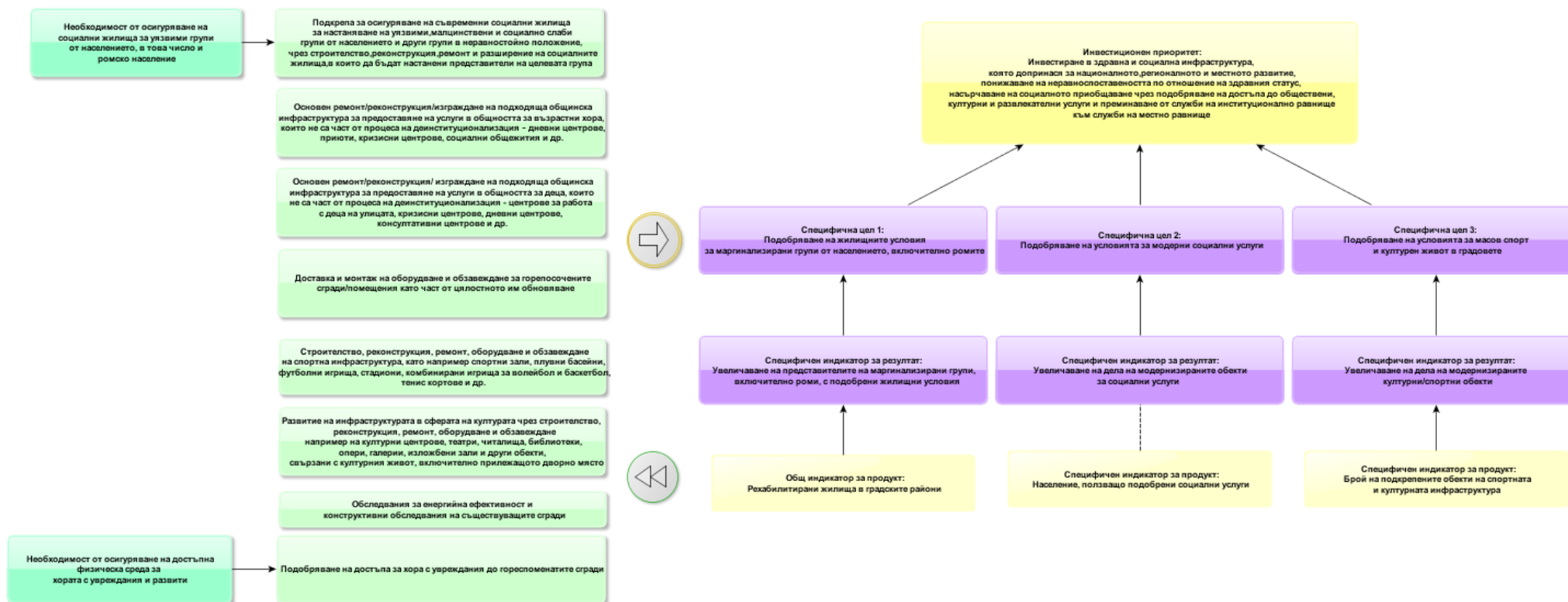
<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Пряка връзка между нужди и предвидени дейности (с изключение на нуждите на хората с увреждания, но те са определени като хоризонтална нужда)
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Връзката е ясна
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Пряка връзка
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	Силна	Добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел.

Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 1.4

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО1, ИП1.4 са представени на графиката по-долу:

Фигура 14: Логика на ПО1, ИП1.4

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

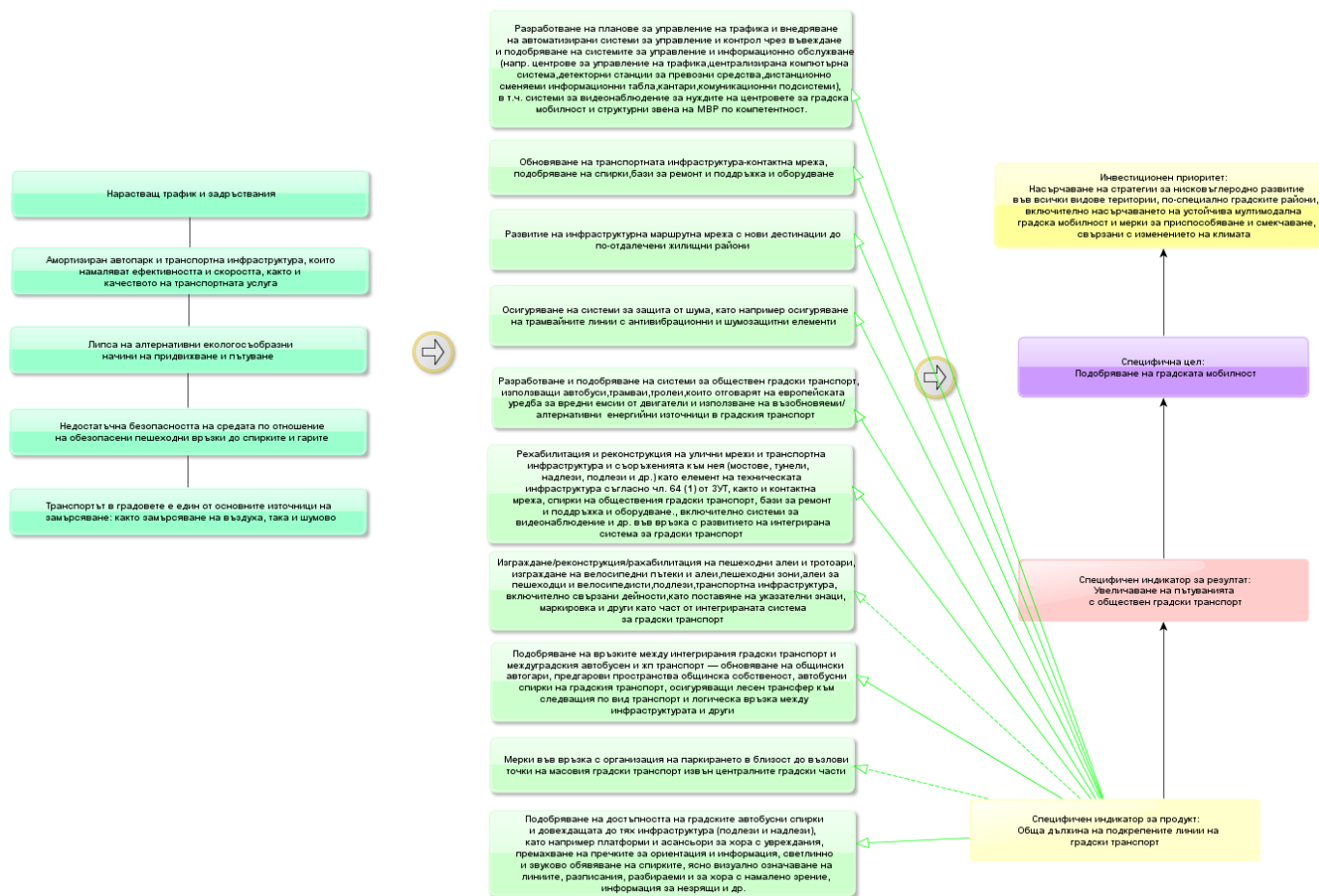
Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Следва да се изясни	Както е видно от графиката, в текста на ОПРР 2014-2020 г. не са представени достатъчно ясно нуждите по отношение на предоставянето на социални услуги
Предвидени дейности и Специфична цел	Следва да се допълни	<p>Повечето дейности имат пряка връзка със специфичната цел.</p> <p>Във варианта на ОПРР от 09.09.2013 г. не са описани на коректното място дейностите по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • културната инфраструктура. • инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници • обследвания за енергийна ефективност • подобряване на достъпа за хора с увреждания <p>Във варианта на ОПРР, 16.09.2013 г., дейностите са описани коректно.</p>
Специфични цели и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Връзката между специфичните цели и инвестиционния приоритет е пряка.
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфични цели	Задоволителна	<p>По отношение на специфична цел 1: добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел</p> <p>По отношение на специфична цел 2: добра връзка между дейности и индикатор за продукт. Между</p>

		<p>индикатора за продукт и за резултат няма пряка йерархична връзка. Между индикатора за резултат и специфичната цел има пряка връзка.</p> <p>По отношение на специфична цел 3: добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел</p>
--	--	---

Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 1.5

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО1, ИП1.5 са представени на графиката по-долу:

Фигура 15: Логика на ПО1, ИП1.5

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	В анализа към този инвестиционен приоритет са включени редица нужди, които са обвързани с предвидените дейности. Може да бъде отправена препоръка за кратко посочване на източниците на анализите, които са използвани (предпроектните проучвания на градовете бенефициенти за интегриран градски транспорт през настоящия програмен период). <i>Във варианта на програмата от 09.09.2013 г., препоръката вече е изпълнена.</i>
Предвидени дейности и Специфична цел	Следва да се изясни	Специфичната цел е стеснена като съдържание във варианта на програмата от 13.05.2013 г. Поради тази причина голям брой от предвидените дейности не са обвързани със специфичната цел и тя следва да се преформулира. Възможен начин за преформулиране е да се обвърже по-тясно с инвестиционния приоритет и по-конкретно с постигането на устойчива градска мобилност. Във варианта на програмата от 09.09.2013 г. специфичната цел вече е преформулирана.
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Между специфичната цел и инвестиционния приоритет има пряка връзка.
Индикатори за продукт/резултат и	Силна	Добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел.

Предвидени дейности / Специфични цели		
--	--	--

Приоритетна ос 2

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО2 са представени на графиката по-долу:

Фигура 16: Логика на ПО2

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Анализът на нуждите съдържа конкретни потребности в сектора на образованието, които са обвързани с предвидените дейности (с изключение на нуждите на хората с увреждания, но те са определени за хоризонтална нужда).
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Връзката е ясна
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Пряка връзка
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	Силна	Добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел.

Приоритетна ос 3

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПОЗ са представени на графиката по-долу:

Фигура 17: Логика на ПО3

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

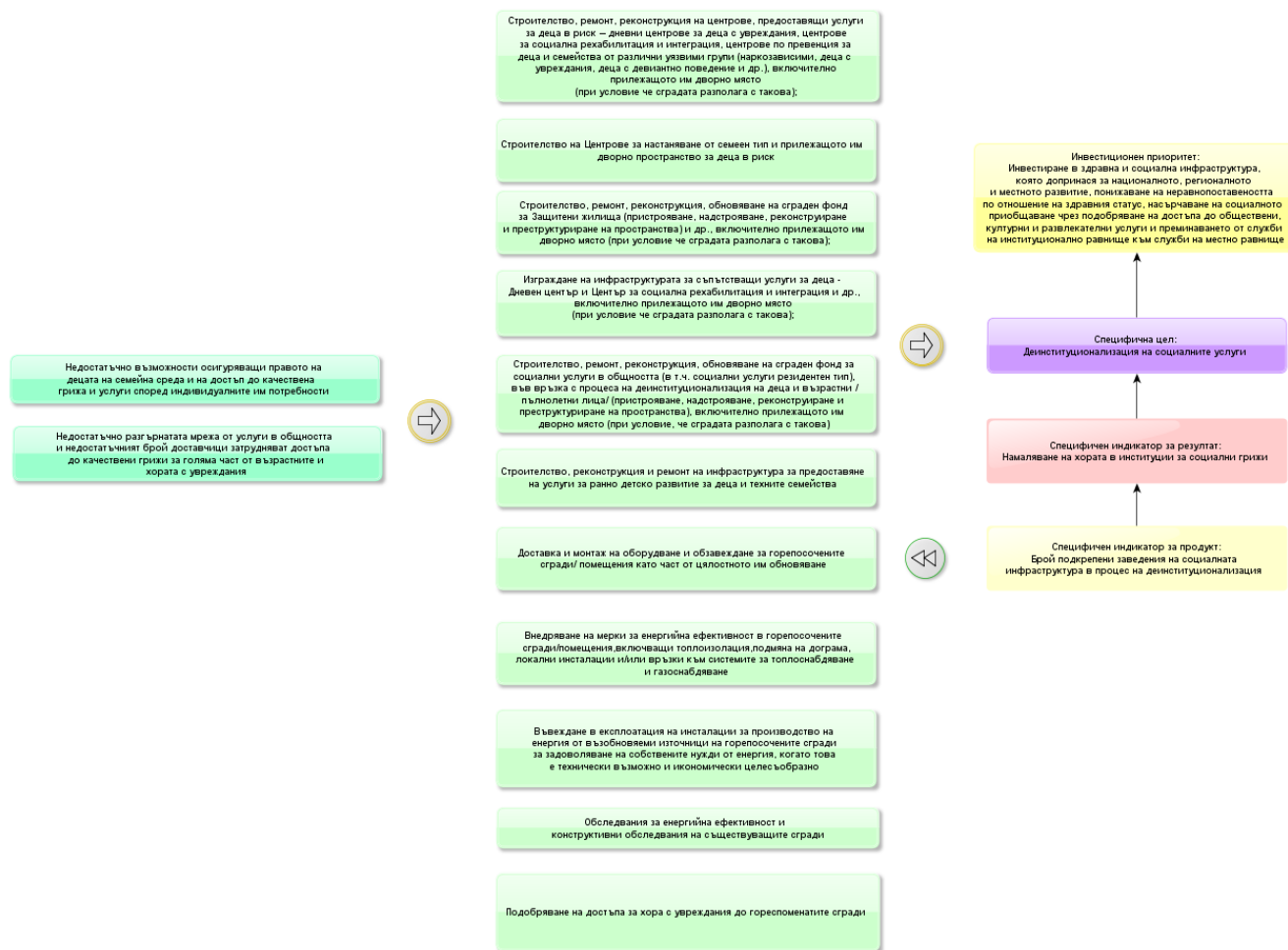
<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Между посочените нужди и предвидените дейности има ясна връзка (с изключение на хоризонталните дейности – ЕЕ, ВЕИ и мерките за хора с увреждания).
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Предвидените дейности се очаква да допринесат за постигането на специфичната цел.
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Пряка връзка
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	Задоволителна	Добра връзка между дейности и индикатор за продукт. Между индикатора за продукт и за резултат няма пряка йерархична връзка. Между индикатора за резултат и специфичната цел има пряка връзка.

Приоритетна ос 4

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО4 са представени на графиката по-долу:

Фигура 18: Логика на ПО4

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

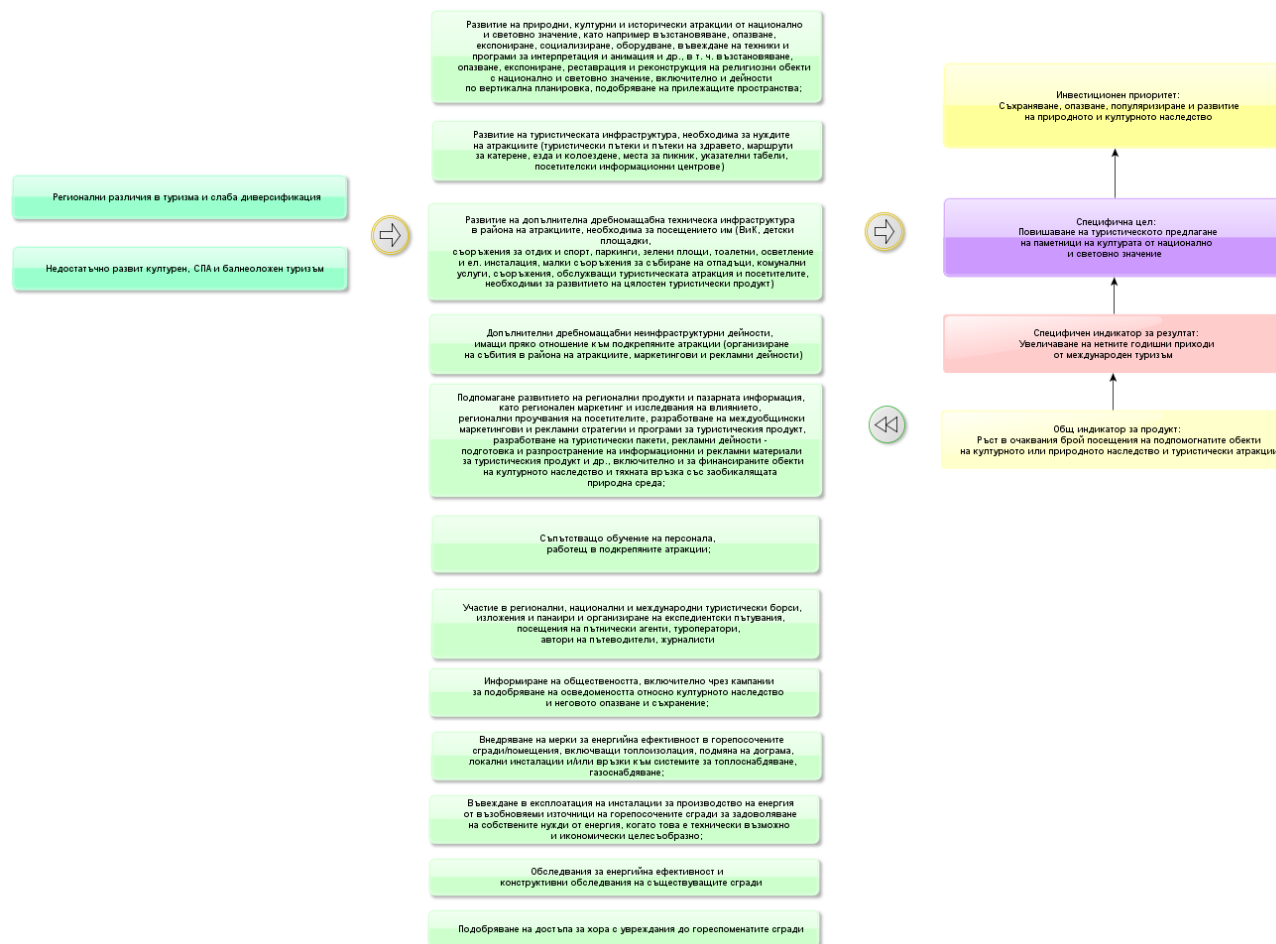
Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Като цяло предвидените дейности съответстват на идентифицираните нужди.
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Всички предвидени дейности съответстват на специфичната цел
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Пряка връзка
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	Силна	Добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел.

Приоритетна ос 5

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО5 са представени на графиката по-долу:

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Фигура 19: Логика на ПО5

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjJQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Връзката между идентифицираните нужди и предвидените дейности е пряка.
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Предвидените дейности пряко ще допринесат за идентифицираната специфична цел (с изключение на хоризонталните дейности по ЕЕ, ВЕИ).
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Пряка връзка.
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	Силна	Добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел.

Приоритетна ос 6

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПОБ са представени на графиката по-долу:

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Фигура 20: Логика на ПОБ

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Пряка връзка между нужди (които са идентифицирани конкретно) и предвидени дейности.
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Пряка връзка
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Пряка връзка
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфични цели	Силна	Добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел.

Приоритетна ос 7

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО7 са представени на графиката по-долу:

Фигура 21: Логика на ПО7

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Пряка връзка между нужди и предвидени дейности.
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Пряка връзка
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	Силна	Пряка връзка
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	Силна	Добра връзка между дейности – индикатор за продукт – индикатор за резултат и специфична цел.

Приоритетна ос 8

В актуалния вариант на ОПРР 2014-2020 г. не са включени индикатори по ПО8.

Разбирането на екипа оценители за връзките между отделните елементи от стратегията на ОПРР 2014-2020 по ПО8 са представени на графиката по-долу:

Фигура 22: Логика на ПО8

С цел удобно разглеждане на графиката, тя е налична и на следния адрес:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B5OBgJzwame-ZmFWZzRHUEJqVjQ&usp=sharing>

Самата връзка между отделните елементи на графиката е разгледана в таблицата по-долу:

Връзка	Сила на връзката	Коментар/Пояснения (където са необходими)
Нужди и предвидени дейности	Силна	Пряка връзка
Предвидени дейности и Специфична цел	Силна	Пряка връзка
Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел	-	-
Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности / Специфична цел	-	-

V. Оценка 3 - Оценка на хоризонталните принципи и цели, включени в оперативната програма

1. Събиране на информация

В рамките на Оценка 3 беше установено по какъв начин са включени хоризонталните принципи и цели в текста на ОПРР. Основните документи, които са включени в документалния анализ са:

- ОПРР 2014-2020
- Проект на Общ регламент
- Насоки на ЕК за предварителна оценка

Освен това, в настоящия доклад са използвани данни от проведения **онлайн въпросник**, фокус група с бенефициенти и фокус група с представители на Работната група.

2. Анализ

Съгласно чл.48 от предложението за Общ регламент (от ноември 2012 г.), който отменя Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета, предварителните оценки следва да оценят „адекватността на планираните мерки за насърчаване на равните възможности за мъжете и жените и предотвратяване на дискриминацията”. В чл.87 на същия проект на регламент е посочено, че всяка ОП, с изключение на тези за техническа помощ, следва да включва, в зависимост от преценката на държавата-членка за релевантността на съответните хоризонтални принципи към съдържанието на програмата:

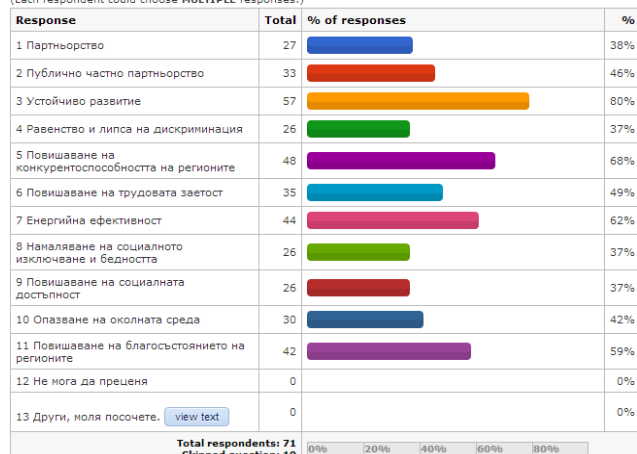
1. „Описание на конкретните действия за отчитане при подбора на операции на **изискванията за опазване на околната среда**, ефективно използване на ресурсите, смекчаване на изменението на климата и адаптация към него, устойчивост при бедствия и превенция и управление на риска;
2. Описание на конкретните действия за **насърчаване на равните възможности** и предотвратяване на всякаква дискриминация на основата на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация по време на подготовката, разработването и изпълнението на оперативната програма, и по-специално във връзка с достъпа до финансиране, като се имат предвид потребностите на различните целеви групи, изправени пред риск от подобна дискриминация, и по-специално изискванията за осигуряване на достъпност за хората с увреждания;
3. Описание на приноса ѝ за насърчаване на **равенството между мъжете и жените** и - където е целесъобразно - уредбата, с която се гарантира отчитането на социалния аспект на пола на ниво оперативна програма и на ниво операции.”

В ОПРР 2014-2020, има описание и по трите основни хоризонтални принципа, които са включени в зададения формуляр на ОП.

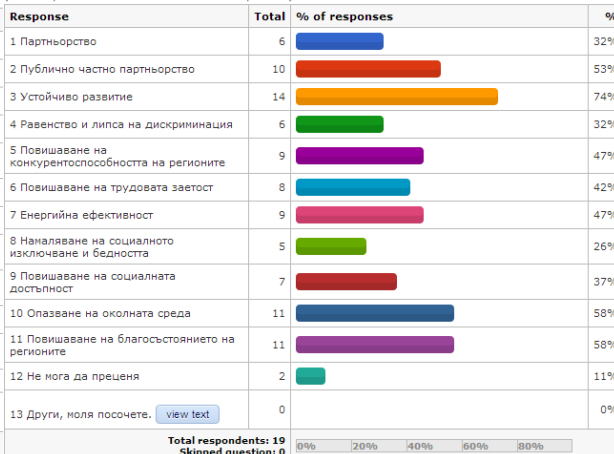
По отношение на **устойчивото развитие**, в текста на програмата е описано Съответствие на ОПРР с насоките за интеграция на политиката по околна среда (ПОС) и политиката по изменение на климата (ПИК). Както е посочено във формуляра на ОП, когато част или цялата от исканата информация е включена в Споразумението за партньорство може да се дадат препратки към него. В този смисъл, в текста на ОПРР 2014-2020 г. може да се направи препратка към описания в СП принцип „замърсителят плаща”. Също така, може да се добави кратко описание (сходно с това в СП, Версия 3.0, т.1.5) по отношение на начина, по който ще се гарантира спазването на принципа на устойчиво развитие при изпълнение на програмата, а именно:

- Оценка на проектите по ОПРР (вече е посочено в текста на програмата);
- Мониторинг за спазване на хоризонталните принципи;
- Роля на Комитета за наблюдение;
- Оценка на програмата.

23. Според Вас, кои от следните хоризонтални принципи е важно да залегнат в контекста на следващата ОПРР 2014-2020 г.: (можете да посочите повече от един отговор)
(Each respondent could choose MULTIPLE responses.)

44. Според Вас, кои от следните хоризонтални принципи е важно да залегнат в контекста на следващата ОПРР 2014-2020 г.: (можете да посочите повече от един отговор)
(Each respondent could choose MULTIPLE responses.)

Фигура 23: Въпросник – приложими хоризонтални принципи

Според 80% от участвалите в онлайн изследването представители на бенефициентите и работната група и според 74% от участвалите представители на УО на ОПРР, именно принципът на устойчивото развитие е най-приложим по отношение на ОПРР 2014-2020 г.

Програмата включва също описание на предвидените мерки за прилагане на принципа на равните възможности и борбата с дискриминацията. Подобряването на достъпа на хора с увреждания е сред хоризонталните дейности по програмата и е включено в повечето приоритети/подприоритети на програмата. Този факт е включен изрично в текста на самата програмата. Съответно за тази дейност е подходящо включването на хоризонтален индикатор, който да измери постигнатите резултати на ниво програма – напр. „Процент от обектите финансирани по ОПРР 2014-2020, които включват мерки за подобряване на достъпа на хора с увреждания” или „Осигуряване на физически достъп до обществени сгради, жилища, открити пространства и др. (брой адаптирани обекти)”³. С оглед на новите разпоредби, касаещи индикаторите, възможностите за включване на такъв индикатор предстои да бъдат обсъдени допълнително. Както и при устойчивото развитие, в текста на ОПРР 2014-2020 г. следва да се включат повече подробности за „мерки за наблюдение и оценка, предвидени да осигурят последващо изпълнение на тези принципи и как ще се вземат предвид резултатите от наблюдението и оценката” (съгласно формуляра за ОП).

По отношение на **равенството между мъжете и жените**, в програмата е посочено, че „всички проекти по ОПРР 2014-2020 ще включват описание на мерките за насърчаване на равенството между половете и недопускане на полова и друга дискриминация.” Както е посочено в програмата, потенциално приносът на ОПРР 2014-2020 би могъл да се изрази в интервенциите свързани с образователна инфраструктура и техническа помощ,

³Включен в НПР Б2020

но в същото време следва да се отчете, че ОПРР е програма за инвестиции в инфраструктура. Спазването на този принцип в интервенциите за образователна инфраструктура и техническа помощ може да се наблюдава по аналогичен начин с изискването на УО за предоставяне на информация за броя на създадените в резултат на изпълнението на проектите нови работни места за мъже и жени. За тези интервенции също може да се изисква информация за броя на мъжете и жените, които са били обучавани по ПО7 на ОПРР 2014-2020 г., както и за броя на мъжете и жените в подкрепените висши учебни заведения.

При описанието на мерките за наблюдение и оценка на хоризонталните принципи, което се изисква от формуляра за ОП, при разработването на програмата следва да се имат предвид и следните заключения/препоръки от Междинната оценка на ОПРР 2007-2013 г.:

- Включване на хоризонталните индикатори в Годишния доклад на УО;
- Отделяне на специално внимание на хоризонталните принципи в Годишния доклад на УО.

Както е коментирано в Оценка 3, включването на хоризонтални индикатори по отношение на ЕЕ, ВЕИ и подобряването на достъпа за хора с увреждания следва да бъде разгледано при разработването на формуляр и самото попълване на годишните доклади на УО в следващия програмен период.

VI. Оценка 4 - Оценка на системата от показатели

1. Събиране на информация

Използваните методи за събиране на информация в рамките на Оценка 4 са идентични както при останалите дейности. Събирането на данни започна с **кабинетно проучване на:** най-новите насоки в областта на ЕК, прилаганите към момента показатели, както и наличната официална статистика, имаща отношение към изграждането на система от показатели за следващия програмен период. Като се има предвид естеството на въпросите, на които трябва да отговори Оценка 4, освен кабинетното проучване, основна роля имаха провеждането на **интервюта** с експерти от ГД"ПРР", които се провеждат от началото на оценката.

С напредването на оценката на показателите бяха проведени **фокус групи** с бенефициенти и представители на работната група, с цел да бъде получено тяхното мнение за индикаторите. **Онлайн въпросникът** също включва базови въпроси по отношение на системата от индикатори.

Настоящият раздел е актуализиран през месец май 2014 г. след направени основни промени на индикаторите и фишовете на индикаторите.

2. Анализ

Системата от индикатори е сред основните теми и на Средносрочната оценка на ОПРР 2007-2013 г. До голяма степен при програмирането на индикаторите за ОПРР 2014-2020 г. е отчетена препоръката на предходната оценка за намаляване на броя на индикаторите.

Системата от индикатори се основава на вече установените европейски практики за разработване на индикатори, от една страна, и на най-новите насоки в тази област, от друга.

Формулираните индикатори следват структура от две нива – индикатори за продукт и индикатори за резултат. Индикаторите за продукт имат отношение и измерват напредъка на конкретна мярка на интервенциите. Като цяло, индикаторите за резултат са свързани със специфичните цели. Броят на индикаторите включени в ОПРР 2014-2020 отговаря на препоръките за ограничен брой показатели.

В съответствие с новите насоки на ЕС за програмния период 2014-2020 г. – Насоки по мониторинг и оценка на ЕФРР и КФ, Концепции и препоръки, март 2014 г.:

- Индикаторите за продукт следва да описват „физическия“ продукт от разходваните средства чрез интервенциите. За общите и специфичните индикатори за продукт по програмата, базовата стойност трябва да бъде нула.
- Резултатите са конкретно измерение на подобреното благосъстояние на хората, следователно индикаторите за резултат следва да описват специфична проява на специфичен аспект на даден резултат. Индикаторите за резултат трябва да имат базова стойност.

Съгласно Ръководството за предварителна оценка на ЕФРР, КФ и ЕСФ от месец януари 2013 г.:

- Стойностите на индикаторите за резултат трябва да бъдат повлияни по възможно най-пряк начин от дейностите финансирани по приоритетната ос.
- Индикаторите за резултат на ЕФРР следва да измерват настъпила промяна в състоянието на дадена държава членка, регион, район, сектор, население облагодетелствано по програмата, т.е. индикаторите за резултат не трябва да се ограничават само до подпомаганите единици.

Степента, в която изискванията за индикаторите за продукт/резултат са спазени в системата от индикатори в предварителния вариант на ОПРР 2014-2020 е коментирана в таблиците по-долу. Анализът се фокусира върху: предимствата / недостатъците от използването на съответните показатели; връзката им с дейностите и специфичните цели; и методологически въпроси.

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Инвестиционен приоритет 1 на Приоритетна ос 1: Подкрепа за енергийната ефективност, интелигентното енергийно управление и използването на възобновяема енергия в публичната инфраструктура, включително в обществените сгради, и в жилищния сектор

Специфична цел 1: Повишаване на енергийната ефективност в жилищния сектор

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.1.1	Индикатор за резултат	Намаляване на крайното енергийно потребление от домакинства в %	<p>Предимства: Индикаторът е измерим и проверим от НСИ. Съответства на дейностите, индикатора за продукт и специфичната цел.</p> <p>Недостатъци: Крайното енергийно потребление в домакинствата е свързано с икономическия просперитет - обикновено повишият растеж води до по-голяма консумация от страна на домакинствата. Поради тази причина, този външен фактор (икономически просперитет или липсата на такъв) трябва да бъде взет предвид при бъдещите оценки на програмата. Потенциален проблем е, че разходите за единица се изчисляват на база предвиден бюджет и очаквани резултати, вместо на базата на действителни резултати, което се дължи на липсата на други налични данни.</p> <p>Други забележки: Базовата стойност е правилно взета от базата данни на НСИ, но тъй като НСИ разполага с данни за 2012 г., за предпочитане е да се използва последната актуална година.</p> <p>Индикаторът представлява търсена промяна (намаляване), но за по-голяма яснота, е препоръчително да се опрости на „крайно потребление на енергия от домакинствата“.</p>

			<p>Има несъответствие между мерната единица на индикатора, която е „тне“ и мерната единица на целевата стойност (%).</p> <p>Следният въпрос във фишовете на индикатора следва да бъде изяснен:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изглежда данните за изчисляване на бюджета за 2007-2013 г. също са в резултат от схема BG161PO001/1.2-03/2011 (във фишовете на индикаторите общият финансов ресурс за 2007-2013 е изчислен като сума от бюджета на схеми BG161PO001/1.2-01/2011 и BG161PO001/1.2-03/2011), а в описанието е посочена само първата схема). Ако това е така, очакваните резултати за тази схема, също трябва да бъдат добавени.
1.1.2	Общ индикатор за продукт № 31	Брой домакинства, преминали в по-горен клас на енергопотребление	<p>Предимства: Използване на съответен общ показател за продукт.</p> <p>Други забележки: Трудност, която може да доведе до неточна оценка на целевата стойност на индикатора, е, че разходите за единица продукт се изчисляват на база предвиден бюджет и очаквани резултати, вместо спрямо действителни резултати. Това се дължи на липсата на други налични данни. В същото време следва да се отчете, че очакваните резултати се основават на пилотен проект на ПРООН.</p>

Специфична цел 2: Повишаване на енергийната ефективност в публични сгради

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.1.3	Индикатор за	Намаляване на крайното	Предимства: Следва същата логика като индикатора за резултат за

	резултат	енергийно потребление от публичната администрация, търговията и услугите в %	<p>Специфична цел 1.</p> <p>Недостатъци: Индикаторът „Намаляване на крайното енергийно потребление от публичната администрация, търговията и услугите в %“ е много по-общ, отколкото специфичната цел. Той включва търговия и услуги, което не е релевантно към дейностите и специфична цел. Обосновката за това е, че чрез „разширяване“ на обхвата на индикатора, той ще отрази промени, които са отвъд ефектите за бенефициентите. Ако се използва този показател, бъдещите оценки ще трябва да вземат под внимание този разширен обхват на индикатора.</p> <p>Икономията на енергия се използва за начално и крайно потребление на енергия, т.е. индикаторите за резултат и продукт са сходни.</p> <p>Други забележки: Базовата стойност е коректно взета от базата данни на НСИ, но НСИ също така има данни за 2012 г. и е за предпочитане да се използва актуалната година.</p> <p>Индикаторът представлява желана промяна (намаляване), но за по-голяма яснота, е препоръчително да се опрости - „крайно потребление на енергия от обществени сгради“.</p>
1.1.4	Общ индикатор за продукт № 32	Понижаване на годишното потребление на първична енергия от обществените сгради	<p>Предимства: Използване на съответен общ показател за продукт.</p> <p>Други забележки: Поради липсата на данни, разходите за единица се изчисляват на база предвиден бюджет и очаквани резултати. Възможно е отчетните данни да бъдат различни от очакваните, което съответно да доведе</p>

			до некоректно определяне на целевата стойност на индикатора за 2014-2020 г.
--	--	--	---

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Инвестиционен приоритет 2 на Приоритетна ос 1: Действия за подобряване на градската околна среда, за съживяване на градовете, за възобновяване и обеззаразяване на терените за вторично застрояване (включително преструктурираните зони), намаляване на замърсяването на въздуха и насърчаване на мерките за намаляване на шума

Специфична цел 1: Подобряване на качеството на градската среда

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.2.1	Индикатор за резултат	Увеличаване на дела от населението, ползващо се от подобрена градска среда в % от общото население	<p>Предимства: Индикаторът е пряко свързан с дейностите, конкретната цел и индикатора за продукт. Той дава информация относно обхвата на резултатите от интервенцията.</p> <p>Недостатъци: Трудности по отношение на операционализирането на индикатора с оглед на: добавена стойност на подобрена градска среда; обхват на население (пряко или косвено повлияни, градове или региони);</p> <p>Други забележки: Демографската статистика за 2013 г. вече е налична от НСИ и е за предпочитане да се използва, което малко би променило целевата стойност.</p> <p>Във фишовете за индикатора следва ясно да се уточни, че под население се разбира „жители на подкрепените градове“ и трябва да се посочи определение (примери) на градска среда с цел да се определи обхватът на показателя.</p>

			<p>Следните въпроси във фишовете на индикатора следва да бъдат изяснени:</p> <ul style="list-style-type: none"> Населението на Велико Търново е 0 (F189). Населението на Варна, което ще бъде облагодетелствано е 60 000, като на община Камено е 46 286, въпреки че цялото население на общината е около 12 000 души. <p>Индикаторът представлява търсена промяна (увеличение), но за по-голяма яснота, в случай, че бъде използван, се препоръчва неговото опростяване – „Население, облагодетелствано от подобрена градска среда“.</p>
1.2.2	Общ индикатор за продукт № 38	Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони	<p>Предимства: Използване на съответен общ показател за продукт.</p> <p>Други забележки: Следният въпрос във фиша на индикатора следва да бъде изяснен:</p> <ul style="list-style-type: none"> Стойността на проекта на Ямбол е твърде голям и представлява отклонение (outlier) - BG161PO001-4.1.05-0036-C0002 (“ОПРР резултати”G201)

Специфична цел 2: Подобряване на инвестиционната активност в градовете, чрез възстановяване на зони с потенциал за икономическо развитие

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.2.3	Индикатор за резултат	Увеличаване на разходите за дълготрайни материални активи в %	<p>Предимства: Индикаторът е измерим и проверим от НСИ. Предназначението му е да отрази очакваното повишение на икономическата активност.</p> <p>Недостатъци: Индикаторът зависи от прекалено много външни фактори, и в случай, че се използва, това трябва да се вземе предвид при бъдещите оценки.</p>

			<p>Други забележки: Индикаторът представлява търсена промяна (увеличение), но за по-голяма яснота, в случай че бъде използван, се препоръчва неговото опростяване – „Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи“.</p> <p>Целевата стойност трябва да е в една и съща мерна единица, като базовата (евро).</p> <p>Следният въпрос във фиша на индикатора следва да бъде изяснен:</p> <ul style="list-style-type: none"> В методологията е посочено, че „спрямо опита от прилагането на JESSICA, вложените средства по ОП са приблизително 30% от всички инвестиции по „JESSICA,“ но трябва да се вземе предвид, че не всички вложени средства водят до придобиването на дълготрайни материални активи.
1.2.4	Общ индикатор за продукт № 22	Обща площ на рехабилитираната земя	<p>Предимства: Използване на съответен общ показател за продукт.</p> <p>Други забележки: Следните въпроси във фишовете на индикатора следва да бъдат изяснени:</p> <ul style="list-style-type: none"> Релевантни ли са в случая резултатите по грантовите схеми на ОППР 2007-2013 BG161PO001/1.4-02/2008 „Подкрепа за подобряване на градската среда“ и BG161PO001/1.4-05/2009 „Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда“ (например за терените за вторично застрояване)? Целевата стойност е базирана на рехабилитирани площадки и алеи в периода 2007-2013, докато в периода 2014-2020 ще бъдат включени икономически

			зони. Не е ясно дали обхватът на предвидените дейности ще бъде в достатъчна степен сходен, за да позволи използването на тези резултати от изпълнението на програмата през 2007-2013 за определянето на целевата стойност на индикатора през следващия програмен период.
1.2.5	Общ индикатор за продукт № 39	Обществени или търговски сгради, построени или обновени в градските райони	<p>Предимства: Използване на съответен общ показател за продукт.</p> <p>Други забележки: Следните въпроси във фиша на индикатора следва да бъде изяснени:</p> <ul style="list-style-type: none"> Релевантни ли са в случая постигнатите резултати по грантовата схема на ОПРР 2007-2013 BG161PO001/1.4-08/2010 „Съвместна европейска подкрепа за устойчиви инвестиции в градските райони (JESSICA)“? Данните са за постигнати или очаквани резултати?

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Инвестиционен приоритет 3 на Приоритетна ос 1: Инвестиции в образованието, обучението, включително професионалното обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение

Специфична цел 1: Подобряване на условията за модерни образователни услуги

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.3.1	Индикатор за резултат	Увеличаване на дела на модернизирани образователни институции в %	<p>Предимства: Индикаторът е измерим и директно свързан с дейностите и специфичната цел. Дава информация относно обхвата на резултатите от интервенцията.</p> <p>Недостатъци: Индикаторите за продукт и резултат са много близки по обхват. Въпреки че индикаторът ще осигури контекстуална информация</p>

			<p>относно обхвата на постигнатите резултати, резултатът не показва с какво ще допринесат подобрените условията. Проблемът при индикатора за резултат за тази специфична цел е, че ОПРР осигурява инфраструктура, но целите на Европа 2020 за намаляване на преждевременно напусналите системата на образование и обучение, например, зависят и от меки мерки и политики.</p> <p>Други забележки: Индикаторът представлява търсена промяна (увеличение), но за по-голяма яснота, в случай че бъде използван, се препоръчва неговото опростяване – „Дял на модернизирани образователни институции“</p> <p>Обхватът на „модернизирана“ следва да бъде определен във фишовете на индикаторите.</p> <p>Следният въпрос във фиша на индикатора следва да бъде изяснен:</p> <ul style="list-style-type: none"> Има разлики между целевите стойности и разходите за единица във фишовете и текста на програмата
1.3.2	Общ индикатор за продукт № 35	Капацитет на подпомогната инфраструктура, предназначена за грижи за децата или образование	<p>Предимства: Използване на съответен общ показател за продукт.</p> <p>Други забележки: Следните въпроси във фиша на индикатора следва да бъдат изяснени:</p> <ul style="list-style-type: none"> От фишовете на индикатора не е достатъчно ясно дали за изчисленията са използвани постигнатите резултати за 2013 г. както и усвоените средства. Целевата стойност в текста на програмата е по-висока, отколкото във фишовете на индикатора.

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Инвестиционен приоритет 4 на Приоритетна ос 1: Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие, понижаване на неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаване на социалното приобщаване чрез подобряване на достъпа до обществени, културни и развлекателни услуги и преминаването от служби на институционално равнище към служби на местно равнище

Специфична цел 1: Подобряване на жилищните условия за маргинализирани групи от населението, включително ромите

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.4.1	Индикатор за резултат	Увеличаване на представителите на маргинализирани групи, включително роми с подобрени жилищни условия в %	<p>Предимства: Индикаторът е измерим и пряко свързан с дейностите, специфичната цел и продукта.</p> <p>Недостатъци: От базовата стойност става ясно, че се имат предвид само маргинализираните групи с подобрени жилищните условия в резултат на ОПРР 2007-2013. Въпреки това, ако данните позволяват, този индикатор би придобил по-голям смисъл, ако отразява подобрените жилищни условия за всички маргинализирани групи в градските райони.</p> <p>Други забележки: Мерната единица е в проценти, а разходите за единица продукт – в абсолютна стойност. Въпреки че този подход показва метода на изчисление, базовите и целеви стойности следва да са в една и съща мерна единица (лица).</p> <p>Индикаторът отразява търсена промяна (увеличение), но за по-голяма яснота, в случай че бъде използван, се препоръчва неговото опростяване – „Представители на маргинализирани групи, включително роми, с подобрени жилищни условия.“</p> <p>От фиша на индикатора не е достатъчно ясно дали за изчисленията</p>

			са използвани постигнатите резултати и усвоените средства.
1.4.2.	Общ индикатор за продукт № 40	Рехабилитирани жилища в градските райони	<p>Предимства: Използване на съответен общ показател за продукт.</p> <p>Други забележки: Необходимо е да се уточни във фишовете дали за изчисленията са използвани постигнатите резултати и усвоените средства.</p>

Специфична цел 2: Подобряване на условията за модерни социални услуги

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.4.3	Индикатор за резултат	Увеличаване на дела на модернизирани обекти за социални услуги	<p>Предимства: Индикаторът е измерим и директно свързан с дейностите и специфичната цел. Дава информация относно обхвата на резултатите от интервенцията.</p> <p>Други забележки: Трудността при намирането на подходящ индикатор за резултат за подобряване на социалните услуги също е видна и от програма ОПРЧР. Индикаторите за резултат за ОПРЧР 2014-2020 (Приоритетна ос 2 - Намаляване на бедността и социално включване) са:</p> <ul style="list-style-type: none"> Участници над 18 години, ползващи социални и здравни услуги в общността Деца ползващи се от социални услуги в общността Участници над 65 години, които не могат да се обслужват сами, с подобрен достъп до услуги <p>С цел да се подчертае взаимното допълване между двете програми, подобен индикатор за резултат би могъл да се използва също така и за ОПРР, например население, ползващо социални услуги. Логиката между тези показатели и</p>

			показателите за Приоритетна ос 4 трябва да бъдат приведени в съответствие, ако е възможно. Вероятно поради техническа грешка при изчисленията (в Excel), само част от бюджета за 2014-2020 г. е намален с 10%.
1.4.4	Специфичен индикатор за продукт	Население, ползващо подобрени социални услуги	<p>Предимства: Индикаторът е подходящ и следва логиката на общия индикатор „Брой жители, ползващи подобрени здравни услуги“.</p> <p>Други забележки: Следният въпрос във фиша на индикатора следва да бъде изяснен:</p> <ul style="list-style-type: none"> • За община Габрово населението е 0 (F46). • Вероятно поради техническа грешка при изчисленията (в Excel), само част от бюджета за 2014-2020 г. е намален с 10%.

Специфична цел 3: Подобряване на условията за масов спорт и културен живот в градовете

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.4.5	Индикатор за резултат	Увеличаване на дела на модернизирани културни/спортни обекти	<p>Предимства: Показателят е измерим и пряко свързани с дейностите и специфичната цел, която е подобряване на условията (като се има предвид инфраструктурния характер на програмата). Индикаторът дава информация за обхвата на резултатите от интервенцията.</p> <p>Недостатъци: Въпреки че индикаторът показва резултатите от дейностите по програмата относно цялостната ситуация на културните и спортни съоръжения в страната, този показател е още една мярка за измерване на постигнат продукт.</p>

			<p>Други забележки: Ако се използва този показател, то той следва да се преформулира на „Дял на модернизиранияте културни/спортни обекти.“ По този начин целевата стойност няма да бъде 560,8%, тъй като това е над 100%.</p> <p>Вероятно поради техническа грешка при изчисленията (в Excel), само част от бюджета за 2014-2020 г. е намален с 10%.</p>
1.4.6	Специфичен индикатор за продукт	Брой на подкрепените обекти на спортната и културна инфраструктура	<p>Предимства: Показателят е пряко свързан с дейностите.</p> <p>Недостатъци: Обхватът на понятието „подкрепени“ е неясен (обектите биха могли да бъдат формулирани като „модернизирани“).</p> <p>Други забележки: В английския текст е по-добре да се използва понятието „sites“ или „facilities“, отколкото „objects“.</p> <p>Следните въпроси във фиша на индикатора следва да се прецизират:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дали при определянето на разходите за единица са смесени спортната и културна инфраструктура • дали при изчисленията са използвани постигнатите резултати и усвоените средства <p>Общият показател – „Увеличение на очаквания брой на посещенията на подкрепени обекти на културно и природно наследство и забележителности“, не е напълно релевантен, тъй като не включва спортната инфраструктура. Също така общият индикатор не би могъл да отчете посещенията на масови спортни съоръжения.</p>

			Вероятно поради техническа грешка при изчисленията (в Excel), само част от бюджета за 2014-2020 г. е намален с 10%.
--	--	--	---

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Инвестиционен приоритет 5 на Приоритетна ос 1: Насърчаване на стратегии за нисковъглеродно развитие във всички видове територии, по-специално градските райони, включително насърчаването на устойчива мултимодална градска мобилност и мерки за приспособяване и смекчаване, свързани с изменението на климата

Специфична цел 1: Подобряване на градската мобилност

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
1.5.1	Индикатор за резултат	Увеличаване на пътуванията с обществен градски транспорт	<p>Предимства: Показателят е свързан с индикатора за продукт и дейностите. Отражава очаквания ефект.</p> <p>Недостатъци: Не е включена целева стойност.</p>
1.5.2	Специфичен индикатор за продукт	Обща дължина на подкрепените линии на обществения транспорт	<p>Предимства: Индикаторът е свързан с дейностите и следва логиката на общия индикатор за градски транспорт „Обща дължина на нови или подобрени трамвайни и метро линии“</p> <p>Недостатъци: Липсват данни за стойностите на индикатора.</p> <p>Други забележки: Индикаторът би могъл да се преформулира на „подобри“ вместо „подкрепени“.</p>

Приоритетна ос 2: Регионална образователна инфраструктура

Инвестиционен приоритет 1 на Приоритетна ос 2: Инвестиции в образованието, обучението, включително професионалното обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение

Специфична цел 1: Създаване на условия за модерни образователни услуги

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
2.1	Индикатор за резултат	Увеличаване на дела на модернизирани образователни институции	<p>Виж коментарите за индикатор 1.3.1.</p> <p>Други забележки: Целевата стойност изглежда нереалистична.</p> <p>Не е ясна разликата в методиката за изчисляване на показателите за регионалните образователни институции и тези, които ще бъдат подпомогани по ПО1.</p> <p>Индикаторът отразява търсена промяна (увеличение), но за по-голяма яснота, в случай че бъде използван, се препоръчва неговото опростяване – „Дял на модернизирани регионални образователни институции“.</p> <p>Трябва да се определи обхвата на „модернизирани“.</p>
2.2	Общ индикатор за продукт № 35	Капацитет на подпомогнатата инфраструктура, предназначена за грижи за децата или образование	<p>Предимства: Използване на съответен общ показател за продукт.</p> <p>Други въпроси: Следните въпроси във фишовете на индикатора следва да се изяснят:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Това ли са постигнатите резултати за 2013 г.? • Как се определя броят на лицата в образователната инфраструктура – спрямо капацитета на институциите или действителния брой на студенти? • Само индикаторите на BG161PO001/1.1-07/2009 са взети предвид, докато изчисленията за бюджет включват също две други схеми.

			<ul style="list-style-type: none"> Съществуват различия между целевите стойности и разходите за единица във фишове на индикатора и ОП.
--	--	--	---

Приоритетна ос 3: Регионална здравна инфраструктура

Инвестиционен приоритет 1 на Приоритетна ос 3: Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие, понижаване на неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаване на социалното приобщаване чрез подобряване на достъпа до обществени, културни и развлекателни услуги и преминаването от служби на институционално равнище към служби на местно равнище

Специфична цел: Подобряване на условията за модерни здравни услуги

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
3.1	Индикатор за резултат	Увеличение на дела на модернизирани здравни институции	<p>Предимства: индикаторът е измерим и директно свързан с дейностите и със специфичната цел.</p> <p>Недостатъци: индикаторът за продукт и този за резултат са много близки като обхват. Трудността с индикатора за резултат е, че ОПРР осигурява инфраструктура, но повишаването на здравния статус на населението, например, зависи от цялостната здравна политика в страната.</p> <p>Други забележки: Индикаторът отразява желана промяна (увеличение), но за по-голяма яснота, ако бъде използван, се препоръчва да се опрости – „Дял на модернизирани здравни институции“.</p> <p>Фишовете на индикаторите не включват този индикатор.</p>
3.2	Общ индикатор	Брой жители, ползващи подобрени здравни	<p>Предимства: използван е подходящ общ индикатор за продукт</p> <p>Недостатъци: разходите за единица продукт са изчислени въз основа на</p>

	за продукт № 36	услуги	само един проект, но изглежда, че няма други подходящи налични данни Други забележки: въпреки че индикаторът е общ, има трудности с прилагането му. Препоръчва се, във фишовете на индикаторите да бъде описано какво се има предвид с „брой жители, ползващи...“ и „подобри здравни услуги“.
--	-----------------	--------	---

Приоритетна ос 4: Регионална социална инфраструктура

Инвестиционен приоритет 1 на Приоритетна ос 4: Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие, понижаване на неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаване на социалното приобщаване чрез подобряване на достъпа до обществени, културни и развлекателни услуги и преминаването от служби на институционално равнище към служби на местно равнище

Специфична цел: Деинституционализация на социалните услуги

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
4.1	Индикатор за резултат	Намаляване на дела на хората в институции за социални грижи	<p>Предимства: Индикаторът обхваща желания ефект и съответства на специфичната цел.</p> <p>Недостатъци: Постигането на целевата стойност зависи също така от изпълнението на ОПРЧР и от цялостната национална политика за деинституционализация.</p> <p>Други забележки: Индикаторът отразява желана промяна (намаляване), но за по-голяма яснота, ако бъде използван, се препоръчва да се опрости – „Хора в институции за социални грижи“.</p>

			<p>Забелязва се различна логика (в този вариант на индикаторите) в Специфична цел 2: „Подобряване на условията за модерни социални услуги“ (Приоритетна ос 1) и Специфична цел: „Деинституционализация на социалните услуги“ (Приоритетна ос 4).</p> <p>Мерната единица на индикатора е брой, а целевата стойност е в проценти.</p>
4.2	Специфичен индикатор за продукт	Брой подкрепени заведения на социалната инфраструктура в процес на деинституционализация	<p>Предимства: Индикаторът е директно свързан с дейностите и представя резултатите, които се очаква да бъдат постигнати.</p> <p>Недостатъци: Индикаторът не следва логиката на общите индикатори. Следвайки тази логика, индикатор за социална инфраструктура би бил: „Капацитет на подкрепената социална инфраструктура“.</p> <p>Други забележки: По-уместно е мерната единица да е „заведения“, а не „обекти“.</p>

Приоритетна ос 5: Регионален туризъм

Инвестиционен приоритет 1 на Приоритетна ос 5: Съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културното наследство

Специфична цел 1: Повишаване на туристическото предлагане на паметници на културата от национално и световно значение

Специфична цел 2: Насърчаване на местния икономически потенциал и нови форми на заетост в регионите

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
5.1	Индикатор за резултат	Увеличение на нетните годишни приходи от международен туризъм	<p>Предимства: индикаторът съответства на желаните ефекти.</p> <p>Недостатъци: има несъответствие между формулировката на индикатора в НСИ (вътрешно туристическо потребление) и формулировката в текста на ОПРР.</p> <p>Мерната единица на индикатора е млн. евро, което прави базовата стойност твърде висока.</p> <p>Увеличението на стойността на индикатора с 0,12% е твърде незначителен ефект.</p> <p>Други забележки:</p> <p>Индикаторът отразява желана промяна (увеличаване), но ако бъде използван, за по голяма яснота се препоръчва да бъде опростен – „Нетни годишни приходи от международен туризъм“.</p> <p>Разходите за единица продукт са изчислени въз основа на само 2 проекта. Поради това, не се препоръчва използването на разходите за единица продукт за определяне на целевите стойности при този индикатор, защото няма достатъчно данни. Освен това, описанието в методологията – „Нетни годишни приходи от международен туризъм в ОПРР“.</p>

			<p>2007-2013 г. – 90 754 евро с инвестирани средства 2 355 714 евро“ показва неефективност.</p> <p>Мерната единица следва да бъде процент.</p>
5.2	Общ индикатор за продукт № 9	<p>Ръст в очаквания брой посещения на подпомогнатите обекти на културното или природното наследство и туристически атракции</p>	<p>Предимства: използван е подходящ общ индикатор за продукт</p> <p>Други забележки:</p> <p>Следните въпроси, свързани с фишовете на индикаторите, трябва да бъдат изяснени:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Няма описание на данните използвани за определяне на целевата стойност. • Защо BG161PO001/3.1-02/2009 не е включен? • Посочените резултати постигнати ли са или са очаквани? • Защо целевата стойност е разделена на 7? • Има разминавания в методологията на изчисляване на бюджета и целевата стойност

Приоритетна ос 6: Регионална пътна инфраструктура

Инвестиционен приоритет 1 на Приоритетна ос 6: Подобряване на мобилността на регионално равнище посредством свързването на второстепенни и третостепенни възли с инфраструктурата на TEN-T, включително мултимодални възли

Специфична цел: Подобряване на свързаността и достъпността на мрежата от градове и обектите на културното и природно наследство с TEN-T мрежата

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
6.1	Индикатор за резултат	Увеличаване на пътникопотока и товаропотока	<p>Предимства: индикаторът съответства на желаните ефекти и е съобразен със специфичната цел</p> <p>Недостатъци: има несъответствие между мерната единица (хиляди тонове) и индикатора, който включва и пътници. Това се дължи на несъответствието между индикатора на НСИ („Превозени товари по вид на пътуванията и вид на превоза“) и формулировката на индикатора.</p> <p>Други забележки:</p> <p>Изчисленията не са основани на резултати от 2007-2013 г.</p> <p>Индикаторът отразява желана промяна (увеличаване), но за по-голяма яснота, ако бъде използван, се препоръчва да се опрости – „Пътникопоток и товаропоток“.</p> <p>Целевата и базовата стойност трябва да се отчитат с една и съща мерна единица.</p> <p>Трябва да се изясни, дали източникът на данни ще е НСИ или АПИ.</p>
6.2	Общ индикатор за продукт № 14	<p>Обща дължина на реконструирани или модернизирани пътища</p> <p>Обща дължина на реконструирани или модернизирани</p>	<p>Предимства: използван е подходящ общ индикатор за продукт. Разделението между индикаторите показва дължината на пътищата от различен клас.</p> <p>Други забележки: Индикаторът „Обща дължина</p>

		1-ви и 2-ри клас пътища	на реконструирани или модернизираните пътища“ трябва да представя информация за общата дължина на реконструираните или модернизираните пътища, включително тези от 1-ви и 2-ри клас.
--	--	-------------------------	--

Приоритетна ос 7: Превенция на риска

Инвестиционен приоритет 1 на Приоритетна ос 7: Насърчаване на инвестиции, предназначени за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия

Специфична цел: Превенция на риска от свлачища

Идентификация	Вид	Индикатор	Коментар
7.1	Индикатор за резултат	Увеличение на дела от населението, което не е в риск от свлачища	<p>Предимства: индикаторът съответства на дейностите, на индикатора за продукт и на специфичната цел. Предоставя информация за обхвата на резултатите от интервенцията.</p> <p>Други забележки: Трябва да се изясни смисъла на израза „Население, което се очаква да е защитено през периода 2014-2020“ в описанието на методологията.</p> <p>Индикаторът отразява желана промяна (увеличаване), но ако бъде използван, се препоръчва, за по-голяма яснота да бъде опростен – „Дял от населението, което не е в риск от свлачища“ (или „Население, което не е в риск от свлачища“).</p> <p>Целевата и базовата стойност трябва да се отчитат с една и съща мерна единица.</p>

			НСИ вече предоставя демографска статистика за 2013 г., която следва да бъде използвана в изчисленията.
7.2	Специфичен индикатор за продукт	Площ на укрепени свлачища	<p>Предимства: индикаторът съответства на дейностите и е под контрола на УО.</p> <p>Недостатъци: индикаторът не следва логиката на общите индикатори за продукт за Превенция и управление на риска (например „Население, облагодетелствано от мерки за предотвратяване на наводнения“)</p> <p>Други забележки: Следните въпроси, свързани с фиша на индикатора, следва да бъдат изяснени:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Няма данни за община Мадан • Данните за Велинград са непоследователни.

Източници на информация

Индикаторите за продукт са базирани основно на ИСУН и на статистиката, генерирана в оперативните регистри на бенефициентите по ОПРР. Ето защо, при изготвянето на ИСУН за новия програмен период, е необходимо да бъде заложено разширяване на обхвата му и осигурена задължителна прецизност и конкретика по отношение информацията за физическия напредък. По този начин ще бъде осигурен адекватен, ефективен и ефикасен начин да се използват съвременните информационни технологии за отчитане на физически напредък и въздействието от страна на УО. Въпреки че изготвянето на ИСУН за новия програмен период е извън правомощията на УО на ОПРР, препоръчваме да се обърне внимание на тази информационна потребност на компетентните органи в случай, че бъде поискано мнение по този въпрос от страна на УО.

От особено значение за бъдещите оценки на ОПРР е **териториалната обхватност** на наличните индикатори, особено по отношение интегрираното градско развитие. Установената практиката на НСИ включва публикуването на твърде ограничен брой индикатори на ниво община, населено място и градска зона. Ето защо, екипът на Изпълнителя съвместно с представители на Възложителя, проведе поредица

консултации с НСИ и четири фокус групи с представители на ТРГ и бенефициентите за установяването на съществуващите възможности за предоставяне на статистическа информация на ниво област, община и градска зона. По този начин, беше направен предварителен анализ в каква степен при измерване на постигнатото по програмата може да възникнат трудности по отношение доказване ефективността на един или друг проект в конкретна зона за въздействие.

Като цяло, НСИ има възможност да предоставя демографска информация, която да служи за измерването на постигнатите резултати в рамките на изпълнението на програмата. По този начин, ще бъде осигурена значителна част от необходимата информация за индикаторите за резултат. По отношение на бъдещите оценки на въздействие беше установено, че политиките заложи в програмата ще допринесат не само върху дългосрочни ефекти върху социално-икономическото развитие на конкретните зони на въздействие, но до цялостно развитие на града, общината и съседните общини.

По отношение на индикаторите (както за продукт, така и за резултат), които следва да бъдат генерирани посредством версията на ИСУН, която ще бъде разработена за целите на новия програмен период, следва те автоматично да отчитат напредъка и в същото време да позволяват извършване на оценка на въздействието във всеки един момент на относително много по-ниска цена и с много по-високо качество (спрямо цената на събиране на информация и качеството на данните посредством ad hoc проучвания). Ето защо, екипът на Изпълнителя препоръчва Възложителят да изисква задължително интегриране на индикаторите за физически напредък в ИСУН във вид, който да позволява автоматична агрегация и отчитане.

В допълнение, трябва да се отбележи, че включването на физическите индикатори в ИСУН на ниво проект и бенефициент, които да могат да бъдат агрегирани автоматично, ще осигури възможност за евентуално бъдещо **микроиконометрично моделиране** и контрафактологичен анализ на нетното въздействие (в случаите, че такава потребност възникне)⁴.

⁴През следващия програмен период ЕК засилва значително ролята и мястото на контрафактологичния анализ при измерването на резултата от изпълнението на програмата. Реализирането на качествена и адекватна оценка посредством контрафактологичен анализ изисква съобразяване на индикаторите с изискванията на този метод, а именно:

1. Ясно разграничаване на целевата група, върху която ще бъде въздействано посредством инструментите на оперативната програма, което се осигурява в рамките на самото програмиране и прецизиране на интервенциите;
2. На тази база, при самото програмиране се идентифицират „третирана“ и „контролна“ група за реализирането на сравнителен статистически анализ в бъдеще, на база на методите на контрафактологичния анализ.
3. Определяне на метод за събиране на данни за контрафактологичния анализ и/или източник на информация – ad-hoc проучване или справка от административни регистри (съгласно насоките на ЕК).
4. Определяне на показателите, които ще бъдат сравнявани третираната и контролна група, като обикновено това са вече формулираните индикатори за резултат или еквивалентни по смисъл индикатори на ниво бенефициент (представител на третираната група) и ниво потенциален бенефициент (представител на контролната група, който е бил потенциален бенефициент по програмата).

В заключение, следва да се обърне внимание, че в бъдеще може да възникне потребност за макроиконометрично моделиране на нетното дългосрочно въздействие на ОПРР. За да могат да послужат за оценка на **дългосрочното въздействие**, индикаторите трябва да могат да бъдат обработени в контекста на даден **макроикономически модел (напр. СИБИЛА)**. Всеки един проект по програмата и съответно всяка една процедура трябва да дава достатъчно изчерпателна информация за това към кои компоненти на съвкупното предлагане е насочен/а. Тази информация може да бъде осигурена посредством включването на показатели за физически напредък в новата система ИСУН. Индикаторите трябва да съдържат допълнителна информация, съобразена с техническите особености на макроикономическите модели (по отношение на насочеността им към отделните компоненти на съвкупното търсене и отделните фактори в макроикономическата производствена функция), а самите модели трябва да вземат предвид (доколкото е възможно) заложените индикатори. Тъй като обхватът на тези компоненти е ограничен, то следва ясно да може да бъде определено (от страна на бъдещите експертни екипи, които оценяват въздействието), кои от следните елементи ще бъдат стимулирани от ОПРР:

- Производствени мощности/ физически капитал;
- Инфраструктура – пътна, ВиК, др.
- Човешки капитал – обучение, образование, здравеопазване, спорт, култура и др.
- Заетост
- Технологии – ИКТ, НИРД, др.

Фишове на индикатори

На базата на всички заключения по-горе, както и на досегашния опит при програмирането и отчитането на индикаторите за периода 2007-2013 г., може да се отправи препоръка към УО на ОПРР да разработи специфични фишове на индикаторите. Нуждата от подобни фишове е констатирана също в Междинната оценка на ОПРР 2007-2013 г. и се илюстрира и от предварителните резултати от проведеното в рамките на оценката онлайн проучване. Както е видно от фигурата по-долу, 21% от експертите на бенефициентите обявяват, че понякога срещат трудности при отчитането на индикаторите, а в същото време 44% от служителите на УО декларират, че често срещат проблеми при докладването на индикаторите.

Фигура 24: Онлайн въпросник – трудности с индикаторите

Структурата на Фишове на индикаторите би следвало да съдържа следните компоненти:

- Имена на индикаторите
- Номер
- Дефиниция и описание
- Базова и целева стойност
- Методи на изчисление
- Източници на информация
- Информация за разходите за единица продукт (ако е приложимо за индикатора)
- Отговорен служител/и за поддържане на фишовете

В резултат на обсъждания между екипа оценители и Възложителя, от страна на МРР вече са разработени предложения за фишове за отделните индикатори. Те са взети предвид в анализа на индикаторите в този раздел.

Общи заключения за индикаторите

Системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 г. включва съответните общи **индикатори за продукт**, изброени в Регламент (ЕС) № 1301/2013. В някои случаи, когато няма подходящи индикатори за продукт, в текста на ОПРР 2014-2020 г. са включени индикатори, които следват логиката на общите индикатори – „Население, ползващо подобрени социални услуги“ и „Обща дължина на подкрепените линии на обществения транспорт“. Като цяло, може да се направи заключение, че всички индикатори за продукт съответстват на дейностите и осигуряват адекватно измерване на крайните продукти. Базовите стойности на продуктите са заложили като равни на 0.

Както беше споменато по-горе, **индикаторите за резултат** трябва да отговарят едновременно на две условия – да са директно насочени към програмата и да не са ограничени до ефектите за конкретните бенефициенти. Една от основните особености на ОПРР е, че тя е инфраструктурна програма. Следователно, значими и осезаеми резултати в здравната, социалната и образователната сфера например могат да бъдат постигнати единствено чрез допълнителни „меки“ мерки и национални / регионални политики. ОПРР ще осигури необходимата инфраструктура за очакваните резултати, но самите резултати зависят също така от много други външни фактори и политики. Например, трудността с индикатора за резултат за здравната инфраструктура е, че ОПРР ще осигури инфраструктурата, но подобряването на здравословното състояние на населението зависи от цялостната здравна политика в страната и от външни фактори като стареене на населението. Трудностите във формулирането на индикатори, които са възможно най-пряко свързани с ефектите и същевременно надхвърлят въздействието над преките бенефициенти, са отразени за всеки индикатор в анализа по-горе. От анализа става ясно, че при формулирането на индикатори за резултат за всяка специфична цел в повечето

случаи трябва да бъде направен избор между различни формулировки, които са компромис между „директно съотнасяне“ и „цялостно въздействие“.

Всички индикатори за резултат имат базови стойности (с изключение на „Увеличение на пътуванията с обществен градски транспорт“). Въпреки това, в някои случаи базовите и целевите стойности не са с еднаква мерна единица, например базовата стойност е в абсолютна стойност, а целевата стойност е в проценти. Това до голяма степен се дължи на факта, че индикаторите за резултат са формулирани спрямо очакваните положителни ефекти, например „увеличаване на...“. Въпреки това, стойностите на тези индикатори могат да се увеличат или да се намалят под влиянието на външни фактори. За да не бъдат отчитани отрицателни стойности в случаите, когато вместо увеличаване има намаляване, се препоръчва преформулиране на индикаторите, като се премахнат понятията „увеличаване / намаляване“.

Екипът по програмиране на ОПРР е разработил методология (фишове на индикаторите) за оценка на базовите и целевите стойности, което е полезно и увеличава прозрачността на изчисленията. По отношение на повечето индикатори все още има известни проблеми, които са описани в анализа и се нуждаят от доизясняване във фишовете. В някои случаи разходите за единица продукт са изчислени въз основа на предвидения бюджет и очакваните резултати, а не въз основа на реалните резултати. Тъй като към момента на изготвяне на индикаторите по ОПРР 2014-2020 г. все още не е приключило изпълнението на голяма част от проектите, в много случаи това е единственият възможен подход.

Трябва да се отбележи, че системата от индикатори се стреми да използва възможно най-много официални данни от Националния статистически институт (НСИ), което допринася за яснота и прозрачност на методологията. В някои случаи, посочени в този раздел, не са използвани последните налични данни от НСИ, затова се препоръчва преизчисляване на някои базови стойности и разходи за единица продукт. В два случая има несъответствие между формулировката на индикатор от НСИ и формулировката му в текста на ОПРР: „Увеличаване на нетните годишни приходи от международен туризъм“ и „Увеличаване на пътничопотока и товаропотока“.

Изчисляването на разходите за единица продукт е много полезен подход за дефинирането на целевите стойности. Като цяло, това е подходът използван във фишовете на индикаторите на ОПРР 2014-2020 г. Въпреки това е необходимо инфлацията също да бъде взета предвид при изчисляването на целевите стойности. Вероятно поради тази причина, целевите стойности за периода 2014-2020 г. са намалени с 10%.

На базата на описания по-горе анализ на индикаторите, екипът оценители препоръчва преразглеждане на следните индикатори за резултат:

- Намаляване на крайното енергийно потребление от публичната администрация, търговията и услугите – поради очакваното относително слабо въздействие на ОПРР върху този индикатор. Екипът оценители

предлага, ако е възможно, от НСИ да бъдат поискани данни за крайното енергийно потребление от публичната администрация

- Увеличаване на нетните годишни приходи от международен туризъм – поради несъответствие между формулировката на НСИ и тази в текста на ОПРР. Друг източник на данни за този индикатор е БНБ (платежен баланс, доходи от пътувания).
- Увеличаване на пътничопотока и товаропотока – поради несъответствие между формулировката на НСИ и тази в текста на ОПРР

VII. Оценка 5 - Оценка на бюджета на програмата

1. Събиране на информация

Основната задача на Оценка 5 е да се анализира доколко разпределението на бюджета на ОПРР 2014-2020 г. отговаря на поставените общи цели на програмата. Според Насоките на ЕК за извършването на предварителни оценки за периода 2014-2020 г., анализът на разпределението на финансовите средства следва да оцени дали заделените ресурси са фокусирани върху най-важните идентифицирани цели:

1. в съответствие с изискванията за концентрация на средства за определени приоритети, определени в европейското (и националното) законодателство.
2. в съответствие с откритите предизвикателства и нужди.

Също така, в чисто формален аспект, трябва да се провери дали в програмния документ е заложена цялата изискуема според Общия регламент за ЕСИФ информация по отношение на финансовия план на програмата.

За целите на оценката на бюджета на ОПРР 2014-2020 г. в настоящата глава са описани резултатите от следните **извършени дейности**:

- Преглед на заложената в рамките на програмния документ на ОПРР 2014-2020 г. финансова рамка
 - Структура на финансовата рамка по инвестиционни приоритети;
 - Разпределение на средствата според формата на финансиране, по бенефициенти, в териториален аспект и по тематични цели.
- Бенчмаркинг спрямо финансовото разпределение и изпълнение по ОПРР през настоящия програмен период, като се отчита промяната в обхвата на програмата.
- Анализ на резултатите от онлайн анкета и фокус групи с бенефициенти, представители на работната група за ОПРР 2014-2020 и на УО за разпределението

на финансовите ресурси на ОПРР 2014-2020 г.

- Анализ на степента на съответствие на финансовото разпределение по ОПРР 2014-2020 спрямо изискванията на европейските регламенти.
 - Степен на спазване на формалните изисквания при описанието на финансовата рамка в програмния документ и съфинансиране;
 - Последователност и обоснованост на разпределението на бюджетните средства спрямо изискванията за тематична концентрация в европейските регламенти.
- Съответствие на финансовото разпределение по ОПРР 2014-2020 спрямо заложените в основни национални стратегически документи цели и приоритети.

2. Анализ

(а) Финансова рамка на Оперативна програма „Региони в развитие” 2014-2020

В актуалния вариант на ОПРР 2014-2020 е представено финансово разпределение, което като цяло е ясно и добре мотивирано както от гледна точка на националните цели и приоритети, така и от гледна точка на спазване на съотносимото европейско законодателство.

Финансовата обосновка на текущия вариант на ОПРР 2014-2020 г. като цяло е представена в съответствие с изискванията по отношение на съдържанието и формата на финансовата обосновка от насоките за разработване на оперативни програми през новия програмен период. Тя е разписана по тематични цели, информацията в нея е представена в проценти и качествени измерители и е кратка и концентрирана (макар и да е малко по-дълга като брой символи спрямо изискванията на ЕК).

Финансовата обосновка съдържа подходящи препратки към основни европейски и национални документи и дава информация за възможността за привличане на инвестиции, които не са финансирани от ЕСИФ или съответното национално съфинансиране. В случая на ОПРР 2014-2020 г. те се ограничават до възможността за привличане на частен капитал чрез използването на финансови инструменти.

От съдържателна гледна точка, финансовата обосновка дава добре синтезирано представяне на основните социално-икономически предизвикателства и нужди в тематичните области, където ще бъдат реализирани мерки с подкрепа на ОПРР 2014-2020 г.

За целите на настоящата предварителна оценка, екипът оценители разгледа и по-подробната финансова обосновка на ОПРР 2014-2020 г., която беше представена и обсъдена от тематичната работна група. Тя дава пълна картина за заложеното финансово разпределение на средствата по програмата в различни разбивки, като отчита коректно условията и ограниченията във връзка с относимите европейски и национални документи и социално-икономическите условия, в които ще се изпълнява програмата. В

тази по-подробна обосновка са очертани основните допускания при изготвянето на финансовата рамка на програмата, релевантните изводи от средносрочната оценка на ОПРР 2007-2013 г., опитът от настоящия програмен период, степента на проектна готовност, изискванията на проектите на европейски регламенти, логиката на интервенция на ОПРР, оценка на приложимостта на предварителните условности и рисковете от неизпълнението им, обосновка на финансовото разпределение по тематични цели и по приоритетни оси, според формата на финансиране и в териториален аспект, както и по бенефициенти и съответствие с финансирането, заложено в други стратегически документи.

(б) Структура на финансовата рамка по инвестиционни приоритети

В текущия вариант на програмата, за реализирането на целите на ОПРР 2014-2020 г. са предвидени 1 170 270 000 евро европейско финансиране (или 1 376 788 235 евро общо финансиране). Имайки предвид, че всички предвидени мерки по ОПРР са насочени към слабо развити по дефиницията на ЕС региони, делът на европейското съфинансиране е определен на 85%. Голямата част от тези средства (62%) са предназначени за **градско развитие** на базата на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие. Размерът на заделените за Приоритетна ос 1 средства отговаря на идентифицирането на градовете като основни двигатели на растежа и на регионалното развитие (включително и в актуализацията от 2012 г. на Националната програма за реформи). Също така, това разпределение съответства и на европейския подход, залегнал и в Стратегията Европа 2020, за фокусирана подкрепа с европейски средства.

С най-голям дял от градското финансиране, равняващ се на около 20% от общия бюджет на ОПРР 2014-2020, са мерките за подобряване на **енергийната ефективност** в административни и жилищни сгради. Този приоритет има пряко отношение към поставени на европейско равнище изисквания за приоритетно финансиране на дейности по тематична цел 4 „Преминаване към нисковъглеродна икономика”, както и към специфична препоръка 7 на Съвета за повишаване на енергийната ефективност.

За подобряването на **градската среда** също са предвидени значителни средства (около 17% от общия бюджет на ОПРР 2014-2020 г.), в съответствие с общоевропейските цели, залегнали в Териториалния ред на ЕС. Въз основа на опита от текущия програмен период, този тип инвестиции отчитат добро изпълнение и се счита, че имат интегриращата роля, която позволява да се реализират секторните политики на териториално ниво. Въпреки, че инвестициите в градска среда нямат пряка връзка с икономическия растеж и постигането на дългосрочна заетост, изпълнението на дейностите за подобряване на градската среда би трябвало да има съществен ефект за подобряването на условията за живот в градовете, което, от своя страна, да допринесе за увеличение на икономическата активност в тях.

Значителна сума е предвидена и за **регионална пътна инфраструктура**, макар и през следващия програмен период да са заложили по-малко средства по този инвестиционен приоритет. Актуалният финансов план на програмата (в евро) е представен по-долу:

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Приоритет/ инвестиционен приоритет/ сфера на интервенция	Програмен документ 2014-2020	% ОПРР 2014-2020	Форма на финансиране			Територия		Тематична цел	
			Безвъзмездна помощ	Финансови инструменти, с изключение на рисков и дялов капитал	Финансови инструменти, с рисков и дялов капитал	Код	Наименование	Код	Наименование
Приоритетна ос 1. "Устойчиво и интегрирано градско развитие"	724 397 130	62%	566 605 725	148 273 209	9 518 196				
1.1 Подкрепа за енергийната ефективност, интелигентно енергийно управление и използването на енергия от възобновяеми източници в публични инфраструктури, включително в публични сгради и в жилищния сектор	234 054 000	20%	187 243 200	46 810 800	0	01	Градски	04	Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика
Енергийна ефективност при обновяване на публична инфраструктура	78 018 000	7%							
Енергийна ефективност при обновяване на съществуващия жилищен фонд	156 036 000	13%							
1.2 Действия за подобряване на градската околна среда, обновяване на градовете, възстановяване и почистване на в това число възобновяване на терените за вторично застрояване (включително зони за конверсия), и намаляване на замърсяването на въздуха и насърчаване на мерки за намаляване на шума.	198 945 900	17%	168 128 790	27 735 399	3 081 711	01	Градски	06	Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Интегрирани схеми за градско развитие	152 135 100	13%							
Бизнес инфраструктура (включително индустриални паркове и площадки)	15 603 600	1%							
Рехабилитация на промишлени обекти и замърсени земи	31 207 200	3%							
1.3 Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение	54 066 474	5%	54 066 474			01	Градски	10	Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот
1.4 Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие, понижаване на неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаване на социалното включване чрез подобрен достъп до социални, културни и рекреационни услуги и преминаване от институционални услуги към услуги в общността	132 006 456	11%	67 641 606	57 928 365.00	6 436 485	01	Градски	09	Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността
Жилищна инфраструктура	19 192 428	2%							
Друга социална инфраструктура допринасяща за регионално и местно развитие	112 814 028	10%							
1.5 Насърчаване на нисковъглеродни стратегии за всички типове територии, и особено градските райони, включително насърчаване на устойчива	105 324 300	9%	89 525 655	15 798 645	0	01	Градски	04	Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

мултиmodalна градска мобилност и смекчаване на съответните адаптационни мерки							
Чиста градска транспортна инфраструктура и насърчаване	73 727 010	6%					
Интелигентни транспортни системи (включително въвеждане на управление на търсенето или системи за пътни такси)	31 597 290	3%					
Приоритетна ос 2. Образователна инфраструктура	54 066 474	5%	54 066 474	01	Градски	10	Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот
Инвестиции в образованието, посредством изграждането на образователна инфраструктура	54 066 474	5%	54 066 474	01	Градски	10	Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот
Образователна инфраструктура (висше, професионално и обучение за възрастни)	18 022 158	2%					
Образователна инфраструктура (основно и средно образование)	36 044 316	3%					
Приоритетна ос 3. Регионална здравна инфраструктура	46 810 800	4%	46 810 800	01	Градски	09	Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността
Здравна инфраструктура	46 810 800	4%	46 810 800	01	Градски	09	Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността
Приоритетна ос 4. Регионална социална инфраструктура	35 108 100	3%	35 108 100	01	Градски	09	Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността
Друга социална инфраструктура допринасяща за регионално и местно развитие	35 108 100	3%	35 108 100	01	Градски	09	Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Приоритетна ос 5. Регионален туризъм	105 324 300	9%	52 662 150	47 395 935	5 266 215	01	Градски	06	Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност
Развитие и насърчаване на обществен туризъм и услуги по културното и природно наследство	105 324 300	9%	52 662 150	47 395 935	5 266 215	01	Градски	06	Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност
Приоритетна ос 6. Регионална пътна инфраструктура	143 241 048	12%	143 241 048			01	Градски	07	Насърчаване на устойчиво развитие транспорт
Подобряване на мобилността на регионално равнище посредством свързването на второстепенни и третостепенни възли с инфраструктурата на трансевропейската транспортна мрежа	143 241 048	12%	143 241 048			01	Градски	07	Насърчаване на устойчиво развитие транспорт
Вторични пътни връзки до TEN-T мрежата и възли	71 620 524	6%							
Други национални и регионални пътища	71 620 524	6%							
Приоритетна ос 7. Превенция на риска	14 511 348	1%	14 511 348			01	Градски	05	Насърчаване адаптирането към промените в климата, превенция и управление на риска
Адаптиране към промените на климата и превенция от природни рискове	14 511 348	1%	14 511 348						
Приоритетна ос 8. Техническа помощ	46 810 800	4%	46 810 800			-	неприложимо	-	
ОБЩО	1 170 270 000	100%	959 816 445	195 669 144	14 784 411				

Източник: Оперативна програма Региони в растеж 2014-2020 г. (проект от септември 2013 г.)

(с) Разпределение на средствата по ОПРР 2014-2020 г. според формата на финансиране

Разширяването на обхвата на използването на иновативни финансови инструменти в рамките на новия програмен период 2014-2020 г. има за цел да активира допълнителни ресурси за изпълнение на приоритетни дейности в контекста на икономическа криза. Същевременно, тази форма на публично-частно партньорство би трябвало да доведе до повишаване на ефикасността и ефективността и управлението на инвестираните средства. В частност в Петия Кохезионен Доклад на ЕК се подчертава възможността за разширяване на обхвата на използване на финансов инженеринг по отношение на устойчивия градски транспорт, иновациите, местното развитие, околната среда и други. Накрая, но не и по важност, следва да се спомене и възможността чрез финансовите инструменти публичните средства да бъдат използвани многократно за реализирането на различни проекти.

Мерките, включващи възможности за използване на финансови инструменти, следва да са насочени към проекти с потенциални икономически ползи, като могат да бъдат предоставяни под формата на заеми, гаранции, дялово финансиране и други носещи риск варианти. По отношение на избора на конкретната форма на финансиране, сферите на интервенция, за които ще се отнася, както и на начина на допълване на този тип финансиране с други форми на финансиране, на страните-членки е дадена възможност и за определяне на гъвкави решения според конкретните случаи. Най-общо, могат да се прилагат три типа финансови инструменти: (1) съвместни финансови инструменти – установени на общо европейско ниво и управлявани централно от ЕК, (2) предварително дефинирани инструменти (off-the-shelf) и (3) инструменти, насочени към специфични нужди (tailored). Последните два вида инструменти следва да бъдат управлявани от съответните страни-членки.

Фигурата по-долу представя общата логика за определяне на начина на финансиране на ниво отделен проект. Финансовите инструменти са приложими в случаите, когато има потенциал за генериране на приходи. Ако съответният проект е икономически изгоден, то той следва да се финансира изцяло с частни средства. Когато обаче той не е икономически изгоден или е свързан с висок риск, но все пак генерира приходи, финансовите инструменти могат да се използват, за да направят приоритетните за обществото проекти изгодни за реализация от частния сектор.

Фигура 25: Механизъм за определяне на типа финансиране

Източник: http://www.ieep.eu/assets/1177/Use_of_financial_instruments_-_the_way_forward_in_the_2014-2020_EU_MFF.pdf

Предвид гореизложените общи параметри на използване на финансови инструменти, при избора на начина на финансиране на интервенциите по ОПРР 2014-2020, трябва да се вземат предвид следните фактори:

- В рамките на следващия програмен период се цели да се разшири обхватът и използването на финансови инструменти.

Като допълнителен стимул за използването на финансови инструменти е и възможността максималният процент на европейско съфинансиране да бъде увеличен с 10 процентни пункта, когато е обособена приоритетна ос, която изцяло се осъществява чрез финансови инструменти, или посредством водено от общността местно развитие. Тази възможност, обаче не е релевантна за настоящия вариант на ОПРР, тъй като в него няма обособени цели оси, основани само на финансиране с финансови инструменти или такива, на базата на водено от общността развитие.

Неотнoсима за ОПРР е и възможността за обособяването на отделна приоритетна ос със съфинансиране в размер до 100%, ако тя подпомага дейностите, реализирани чрез финансовите инструменти, създадени на равнището ЕС и управлявани пряко или непряко от ЕК.

- Решението за използване на финансови инструменти за всеки инвестиционен период трябва да се базира на задълбочена оценка
 - на типологията на проектите – съответните дейности трябва да генерират приходи, но или да не са икономически изгодни или да са свързани с висок риск;
 - на потенциалния интерес към използването на този тип финансиране от страна на частния сектор.

В рамките на ОПРР 2014-2020 използване на финансови инструменти е предвидено като възможност при проектите за:

- *Енергийната ефективност.* По отношение на подобряването на енергийната ефективност, използването на финансови инструменти е обосновано от факта, че голямата част от сградите, които подлежат на саниране, са частна собственост, което определя и частния интерес за този тип проекти.
- *Градската среда.* ОПРР 2014-2020 предвижда с финансови инструменти да се финансират всички дейности от този инвестиционен приоритет, като основно зоните с потенциал за икономическо въздействие се реализират с комбинация от безвъзмездно финансиране и финансови инструменти.
- *Спортна инфраструктура.* В рамките на здравната и социална инфраструктура се предвижда проектите, свързани със подобряване на спортната инфраструктура да бъдат финансирани изцяло с финансови инструменти. Читалищата и библиотеките ще бъде възможно да бъдат изцяло безвъзмездно финансирани.
- *Насърчаване на нисковъглеродни стратегии и устойчив градски транспорт.* Създава се възможност чрез финансови инструменти да бъде подпомогната реализацията на генериращи приходи проекти за интегриран градски транспорт на общините от 1-во до 3-то ниво.
- *Туризм и опазване на културното наследство.* Поради възможността за генериране на приходи, се предвижда културните и туристически обекти и дейности да бъдат финансирани частично или изцяло с финансови инструменти.

	Безвъзмездна помощ	Финансови инструменти, с изключение на рисков и дялов капитал	Финансови инструменти, с рисков и дялов капитал
1. "Устойчиво и интегрирано градско развитие"	78%	20%	1%

1.1 Предоставяне на подкрепа за енергийната ефективност и за използването на енергия от възобновяеми източници в публични инфраструктури, включително в публични сгради и в жилищния сектор	80%	20%	0%
1.2 Действия за подобряване на градската околна среда, в това число възобновяване на терените за вторично застрояване и намаляване на замърсяването на въздуха	85%	14%	2%
1.5 Инвестиране в здравна и социална инфраструктура	51%	44%	5%
1.6 Разработване на екологосъобразни и нисковъглеродни транспортни системи и насърчаване на устойчиво развита градска мобилност	85%	15%	0%
5. Регионален туризъм	50%	45%	5%
ОБЩО	82%	17%	1%

Източник: ОПРР 2014-2020 г. (проект от септември 2013 г.), собствени изчисления

Интервенциите по ОПРР 2014-2020 г., за които не е предвидено прилагане на финансови инструменти са в сферата на образователната, здравната и социалната инфраструктура, с изключение на спортната инфраструктура и регионалната пътна инфраструктура, където потенциалът за възвращаемост на инвестициите е слаб, а бенефициентите са държавни или общински структури.

Предложените сфери на инвестиции с финансови инструменти съответстват и на дефинираните от Kreuz (2010) типове проекти за градско развитие, които подлежат на подкрепа чрез финансови инструменти, а именно проекти за енергийна ефективност, инвестиции в градска инфраструктура, инвестиции в околна среда, инвестиции за „интелигентни градове” (за градската среда) и проекти за възобновяване на терени.⁵ В обобщение, може да се заключи, че **типовете дейности и проекти, които могат да се реализират с използване на финансови инструменти са коректно идентифицирани.**

Във връзка със съотношението между БФП и финансовите инструменти за всеки един инвестиционен приоритет е трудно да се намерят отправни гледни точки, поради относително ниската степен на използване на финансови инструменти през настоящия програмен период. Според изследване на ЕК, през настоящия период (до 2011 г. вкл.) около 5% от средствата по ЕФРР са били използвани за прилагане на финансови инструменти⁶, като голяма част от тях са били предназначени за подпомагане на предприятия.

⁵Kreuz C., 2010, „JESSICA – UDF typologies and governance structures in the context of JESSICA implementation”, Report to the EIB and European Commission.

⁶European Commission, 2012, „Financial instruments in Cohesion Policy”, Commission Staff Working Document, SWD (2012) 36 final, DG REGIONal Policy, Brussels.

Управляващите органи на оперативните програми имат силен стимул да заделят повече средства за финансови инструменти с цел да увеличат усвояването на средствата по програмата и да се повиши ресурсът за съответните дейности чрез т.нар. ефект на лоста (leverage effect), както и поради револвиращия характер на средствата за финансови инструменти. Същевременно, определянето на размера на средствата за финансови инструменти би следвало да отчете съществуващите пазарни слабости, да се базира на оценка на потенциалния интерес за участие от страна на частния сектор и идентифициране на целевите крайни бенефициенти, т.е. да се определи след извършване на задълбочена оценка на възможностите за използване на финансови инструменти в конкретния контекст. Според текущия вариант на европейските регламенти, **по отношение на използването на финансови инструменти в рамките на програмите, финансирани по ЕФРР, няма изискване тези оценки да бъдат готови към момента на представянето на оперативните програми**, а е необходимо да се изготвят, когато се планира въвеждането на съответния финансов инструмент.

По отношение финансовите инструменти за градско развитие, основните **предизвикателства** пред използването им през следващия програмен период са: 1. този подход е относително нов и не е разработен в достатъчна степен в сравнение с инструментите за подпомагане на предприятия, например, и 2. според изследване на резултатите от прилагането на финансови инструменти, поръчано от ЕИБ, поради интегрирания характер на градското развитие, разработването и изпълнението на подобни проекти изискват добра координация и достатъчно висока възвращаемост от инвестицията, за да бъде проектът допустим за финансиране с финансови инструменти⁷. В същото време е посочено, че за разработването на проекти за градско развитие е необходимо повече време, като не е ясно доколко проектите за обновяване на градската среда биха могли да генерират достатъчно висока финансова възвръщаемост, за да бъде оправдана тяхната реализация с финансови инструменти.

Извън тези съдържателни проблеми в прилагането на финансови инструменти за градско развитие, има и регулаторни неясноти на европейско ниво, които следва да бъдат решени и ще имат ефект върху решението за дела на финансовите инструменти в съответните приоритети на ОПРР 2014-2020 г. През следващия програмен период, стратегическите документи на ЕС предвиждат редица мерки за улесняването на използването на финансови инструменти, но все още липсва яснота по какъв начин ще бъде прилагано правилото за автоматична загуба на средства (N+3/2 правилото) за финансовите инструменти.

Поради изложените по-горе причини, препоръчваме извършване на допълнителни задълбочени анализи на възможността за използване на финансови инструменти за градско развитие. С цел ограничаване на риска, препоръчваме да се обмисли намаляване на дела на финансирането с финансови инструменти на интервенциите, имащи

⁷ Mazars, Ecorys and EPRC, 2013, Financial Instruments: A Stock-taking Exercise in Preparation for the 2014-2020 Programming Period, Final Report, http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/instruments/doc/fls_stocktaking_final.pdf

отношение към културното и природно наследство и туризъм. Причините са две: 1. за тези дейности е предвиден значителен дял на финансовите инструменти (около половината от общия им ресурс) и 2. липсва информация за потенциалния интерес към финансови инструменти, особено по отношение на културното наследство.

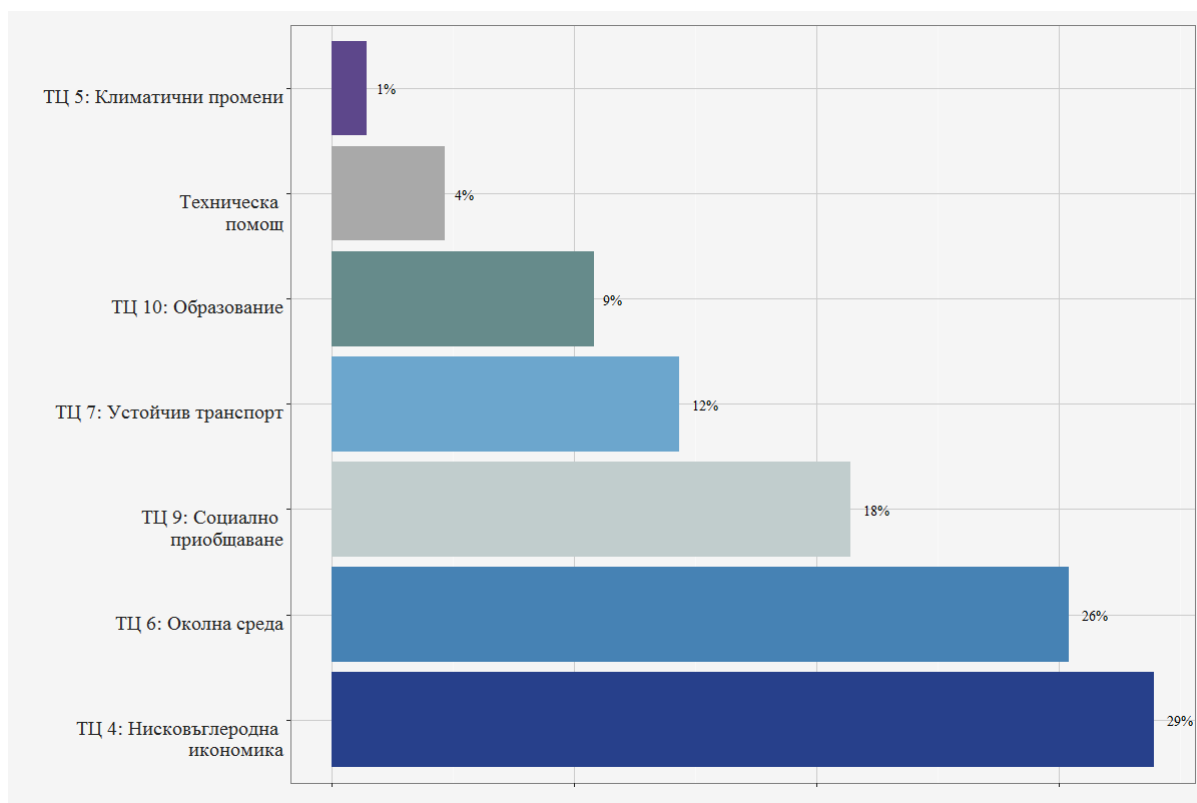
Имайки предвид опита с Фонда за жилищно обновяване през настоящия програмен период, за енергийната ефективност би могло да се заложи по-висок дял на финансовите инструменти. Все пак, предвид високия дял на този инвестиционен приоритет в бюджета на програмата, също е допустимо и запазване на 20%-овия дял на финансовите инструменти, с цел ограничаване на риска от неусвояване на средства по ОПРР 2014-2020 г.

(d) Териториално разпределение, разпределение по бенефициенти и по тематични цели на средствата по ОПРР 2014-2020 г.

Голямата част от финансовите ресурси се предвижда да бъдат усвоени от 67-те общини, идентифицирани в Концепцията за пространствено развитие. В допълнение на 62%-та процента от ресурсите, които са предвидени по ПО 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”, инвестиции по програмата в тези общини ще бъдат правени и по останалите приоритетни оси. Агенция „Пътна инфраструктура” също ще има достъп до значителен финансов ресурс по ПО 6 „Регионална пътна инфраструктура”, предвид ресурсоемкостта на дейностите, финансирани по тази приоритетна ос. Други бенефициенти включват Министерство на образованието и науката, Министерство на Културата, Министерство на здравеопазването, университетски и научни центрове и други.

Предвид концентрацията на голям обем финансови ресурси по ОПРР 2014-2020 г. върху 67-те града, регионалното разпределение на ресурсите най-общо казано съответства на разпределението на тези градове по територията на Република България. Концепцията за пространствено развитие дава разпределението на градовете по региони, като те са сравнително равномерно разпределени по територията на страната.

Според тематичните цели, интервенциите по ОПРР 2014-2020 адресират основно тематични цели 6, 7 и 4. Следва да се отбележи, че предвид невъзможността чрез програмата да се финансират проекти по тематични цели 1-3, високият дял на тематична цел 4 е обоснован както поради идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди, така и спрямо изискванията за тематична концентрация на интервенциите в проекта за Регламент за ЕФРР.

Фигура 26: Финансиране по тематични цели

На фигурата по-горе ясно се вижда, че основният фокус на ОПРР 2014-2020 г. ще е околната среда, заради градската среда, и нисковъглеродната икономика. Въпреки това, с програмата се цели да се адресират и инфраструктурните аспекти на други важни социални теми, като образованието и социалното приобщаване, които би трябвало да имат положителен ефект върху растежа и заетостта.

(е) Бенчмаркинг спрямо Оперативна програма „Регионално развитие” за периода 2007-2013 г.

(i) Сравнение с бюджета на ОПРР 2007-2013г. по инвестиционни приоритети

Съгласно актуалния вариант на ОПРР 2014-2020 г. за следващия програмен период е предвидено средствата по ОПРР да се понижат с над 1/5 в реално изражение.

През настоящия програмен период 2007-2013 г. за Оперативна програма „Регионално развитие” са бюджетирани 1.361 млн. евро (европейско финансиране), което представлява 42% от всички средства на ЕФРР за България и 20% от всички бюджетни ангажименти по структурните фондове и Кохезионния фонд в България.

Таблицата по-долу представя общо сравнение на финансирането с европейски средства по ОПРР през настоящия и следващия програмен период:

	2007-2013	2014-2020	Разлика
ОПРР, бюджетни ангажименти, млн. евро, текущи цени (евро)	1 361 083 545	1 170 270 000	-15%
ОПРР, бюджетни ангажименти, млн. евро, цени от 2011 г. (евро)*	1 473 280 602	1 170 270 000	-22%
Дял на финансирането по ОПРР от ЕФРР за България	42%	???	??? п.п.
Дял на финансирането по ОПРР от СКФ за България	20%	???	??? п.п.

Източник: Национална стратегическа референтна рамка на България 2007-2013 г. и Оперативна програма „Региони в растеж 2014-2020 г.” (проект от септември 2013 г.)

*Бюджетните ангажименти по цени от 2011 г. са пресметнати като тези по текущи цени от 2007 г. са индексирани за инфлация от 2% годишно, съответстваща на средното за Европа годишно изменение на индекса на потребителските цени, както и на разпоредбите на член 83, т.1 на Общия регламент за СКФ.

В структурата на финансирането на програмата е отразена идентифицираната важност на градовете като основен двигател на икономическото и социално развитие на ЕС. По-голямото значение на инвестициите в интегрирани действия за устойчиво градско развитие през следващия програмен период се вижда и от сравнението на разпределението на средствата на ОПРР по приоритетни оси, което е представено по-долу.

	Програмен документ 2014-2020	Структура на бюджета на ОПРР 2014-2020	Структура на бюджета на ОПРР 2007-2013	Изменение ОПРР 2014-2020/ ОПРР 2007-2013	Изменение ОПРР 2014-2020/ ОПРР 2007-2013 в реално изражение
Енергийна ефективност	234 054 000	20%	6%	175%	154%
Градска среда и превенция на риска	213 457 248	18%	14%	13%	5%
Спортна, културна, образователна, здравна и социална инфраструктура	322 058 304	28%	24%	-2%	-10%
Образователна инфраструктура	108 132 948	9%		-	
Здравна и социална инфраструктура	213 925 356	18%		-	
Интегриран градски транспорт	105 324 300	9%	13%	-41%	-46%
Туризм	105 324 300	9%	13%	-43%	-48%
Регионална пътна инфраструктура	143 241 048	12%	20%	-47%	-51%
Информационни и комуникационни мрежи и услуги	-	-	1%	-	-
Местно развитие и сътрудничество	-	-	6%	-	-
Техническа помощ	46 810 800	4%	3%	2%	-6%
Общо	1 170 270 000	100%	100%	-15%	-22%

Източник: Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013 (октомври 2010 г.) и Оперативна програма „Региони в растеж 2014-2020 г.” (проект от септември 2013 г.), собствени изчисления

Директното съпоставяне на приоритетните оси на ОПРР за 2007-2013 г. и проекта на ОПРР за 2014-2020 г. в повечето случаи не е възможно, но направеното в рамките на настоящата оценка приблизително сравнение дава добра представа за финансовото изражение на промените в приоритизирането в рамките на оперативната програма. Обхватът на дефинираните приоритети за целите на сравнението е даден в таблицата по-

долу. За подприоритетите 2.2, 4.1 и 4.2 от ОПРР 2007-2013 не са намерени директни съответствия с мерките от ОПРР 2014-2020.

<i>Приоритет</i>	<i>ОПРР 2014-2020, приоритети и подприоритети</i>	<i>ОПРР 2007-2013, приоритети и подприоритети</i>
<i>Енергийна ефективност</i>	<i>1.1</i>	<i>1.2, 2.3</i>
<i>Градска среда и превенция на риска</i>	<i>1.2</i>	<i>1.3</i>
<i>Спортна, културна, образователна, здравна и социална инфраструктура</i>	<i>1.3-1.5, 2, 3, 4</i>	<i>1.1</i>
<i>Интегриран градски транспорт</i>	<i>1.6</i>	<i>1.5</i>
<i>Туризм</i>	<i>5</i>	<i>3</i>
<i>Регионална пътна инфраструктура</i>	<i>6</i>	<i>2.1</i>
<i>Техническа помощ</i>	<i>7</i>	<i>5</i>

Макар и доста общо, сравнението на разпределението на бюджета на програмата през настоящия и следващия програмен период дава добра представа по отношение на промяната в политиката на регионалното развитие на страната. Част от разликите в дела на съответните приоритети към общия бюджет на програмата са продиктувани от новите общоевропейски приоритети, а част вероятно са свързани и с опита на Управляващия орган от периода 2007-2012 г.

Най-значителна разлика се забелязва по отношение на инвестициите, свързани с подобряване на **енергийната ефективност**, които през следващия програмен период ще бъдат обособени в отделен инвестиционен приоритет и за тях се предвижда да бъдат изразходвани 20% от общия бюджет на програмата. Както вече беше споменато по-горе, този тип инвестиции имат пряко отношение към четвъртата тематична цел на 4 „Преминване към ниско въглеродна икономика” и би трябвало да имат значителен принос за спазването на изискването от проекта на Регламент за ЕФРР, свързано с изискването в най-малко развитите региони с поне 10% от общото финансиране по ЕФРР да се финансират дейности по тази тематична цел.

Общите инвестиции за **спортна, културна, образователна, здравна и социална инфраструктура**, както и за **градска среда и превенцията на риска**, се очаква да се увеличат слабо, което, на фона на общото намаление на средствата по ОПРР 2014-2020, ще доведе до увеличение на дела им с 4 процентни пункта. Този тип мерки са свързани основно с тематична цел 6 (околна среда) и частично с тематични цели 9 (социално включване) и 10 (образование). Тези тематични цели не са от приоритетите за финансиране с ЕФРР, очертани в чл. 4 на проекта за Регламент на ЕФРР, но те имат съществено регионално измерение и потенциално голямо положително въздействие в социално-икономически аспект, както и върху интегрирането на секторните политики на териториално ниво. Значимостта на социалното включване и образованието конкретно придобива финансовото отражение в член 84 на Общия Регламент за ЕСИФ, където е зададено ограничение между 20 и 25% от структурните фондове да бъдат инвестирани за постигане на тематични цели 8, 9 и 10.

По отношение на мерките за **превенция на риска**, през следващия програмен период се очакват заделените средства значително да намалее. В програмния документ на ОПРР 2014-2020 е отбелязано, че това се дължи, както на вероятността да не бъдат изпълнени съответните тематични предварителни условия. Допълнително, вероятно за целите на този инвестиционен приоритет няма да могат да бъдат отделени достатъчно средства, така че да се постигне необходимото ниво на концентрация на средства, за да имат те осезаем ефект. Вместо това, се предвижда да бъдат финансирани малко на брой, приоритизирани въз основа на специално изработена методология, свлачища.

Значително намаление се наблюдава във финансирането на **транспортни проекти**. Проектите в областта на **туризма** също ще получат по-малко финансиране в реално изражение в сравнение с настоящия програмен период, въпреки насоките в рамките на проекта на регламент на ЕФРР за стимулиране на устойчивия туризъм, културното и природно наследство с цел максимизиране на приноса на интервенциите за генериране на растеж, основан на заетост. По-ниският дял на заделените за развитие на туризма финансови ресурси би могъл отчасти да се обясни от сравнително ниските нива на плащанията по приоритет 3 (устойчиво развитие на туризма) на ОПРР 2007-2013 г. Към октомври 2012 г. по него са изплатени 15% от бюджетните ангажименти, в сравнение с 31% средно за програмата. Тези резултати се дължат на забавяне в стартирането на изпълнението на дейностите за развитие на туризма и може да се отразят негативно върху резултатите по приоритет 3 за целия период 2007-2013 г.

*(ii) **Общ преглед на усвояването на европейските средства по ОПРР през настоящия програмен период***

По отношение на ефективността и ефикасността на усвояването на средствата по ОПРР през настоящия период и съответно потенциални изводи за следващия могат да бъдат направени само няколко общи констатации. Задълбоченото изследване на този въпрос изисква детайлна информация за финансовото и физическо изпълнение на отделните проекти, подкрепени по ОПРР до момента, което не е обект на настоящата оценка.

Към октомври 2012 г. по ОПРР са договорени 90%, а са разплатени малко над 30%⁸. Най-висок процент на плащане се наблюдава по ПО 2 „Регионална и местна достъпност“, където близо половината от заложените по бюджет средства вече са платени. Сравнително добрият финансов резултат не съответства напълно на добро изпълнение на индикаторите за напредъка, като към момента рехабилитираните / реконструирани пътища в километри са малко над 1/3 от заложените в програмата целеви нива. Това разминаване би могло частично да се дължи на спецификата на извършваните по ПО 2 дейности, при която би могло да има времеви лаг между изразходването на средствата и отчитането на физическия напредък.

По ПО 4 „Местно развитие и сътрудничество“ също се наблюдава добро финансово, но и много добро физическо изпълнение. Тук обаче изглежда, че целевите стойности на

⁸ КЕВКЕФ, Доклад за управление на средствата от ЕС в Република България за 2012 г.

индикаторите са заложили твърде консервативно, тъй като с 36% от финансовия ресурс на практика са преизпълнени целите по отношение на физически напредък.

Тези два различни примера показват, че от гледна точка на успешното изпълнение на програмата през 2014-2020 г., по отношение на връзката между финансовото разпределение и индикаторите, е необходимо да се гарантира логически добре обоснована връзка между ресурсите и целите, било на разходоориентиран принцип или на основата на бенчмарк спрямо подобни дейности в миналия програмен период или на други подобни оперативни програми.

Единствено за сравнителни цели, таблицата по-долу представя финансовото и физическото изпълнение по ОПРР 2007-2013 г. към края на 2011 г. (в скоби са посочени данни към октомври 2012 г., които са обществено достъпни):

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

	% общия бюджет на ОПРР	Договорени	Разплатени	Сертифицирани	Постигнато до момента	Целева стойност	Тип индикатор	Индикатор: период на отчитане
1. Устойчиво и интегрирано градско развитие	52%	72% (91%)	20% (28%)	11%	поне 2 год. необх. 17 789 (29 293) 33 800 няма пр.д-ри 565 346 (760 000) Н/П Н/П 7 (43) Н/П 0 101 (173) 20 (55) 8 Н/П 0	56 189 000 10 000 600 000 230 000 800 5 200 20 32 45 90 70 10 36	въздействие резултат резултат резултат резултат резултат резултат продукт продукт продукт продукт продукт продукт продукт продукт	1. Намаляване на парниковите емисии (kt) 2. Икономия на енергия от обновяване на сградите (MWh/год.) 3. Ученици, облагодетелствани от подобрена образователна инфраструктура (бр.) 4. Пациенти, облагодетелствани от подобрена здравна инфраструктура (бр.) 5. Население, облагодетелствано от обновените сгради (с изключение на образователни и здравни институции) (бр.) 6. Деца, облагодетелствани от процеса на деинституционализация (бр.) 7. Използване на градски обществен транспорт (вкл. хора с увреждания) (%-но увеличение на населението) 8. Проекти, подобряващи физическата среда, привлекателността на градовете и превенция на риска 9. Обновени многофамилни сгради и социални жилища 10. Подобрена здравна инфраструктура 11. Подобрена образователна инфраструктура 12. Подобрена културна инфраструктура 13. Подобрена социална инфраструктура 14. Построени/реконструирани социални домове/центрове в резултат на деинституционализацията на детската грижа (бр.) 15. Разработени/изпълнени интегрирани градски планове
2. Регионална и местна достъпност	25%	78% (90%)	27% (47%)	15%	поне 2 год. необх. поне 2 год. необх. няма пр.д-ри поне 2 год. необх. няма скл.д-ри Н/П 161.19 (454)	39 208 000 20% 27 500 50 1300	въздействие резултат резултат резултат продукт продукт продукт	1. Намаляване на парниковите емисии (kt) 2. Стойност на спестено време в евро/год в резултат от реконструирани пътища за пътници и товари 3. Допълнително население, обхванато от широколентов достъп (основен показател) (%) 4. Увеличаване на трафика на пътници и товари по рехабилитирани пътища (база 2006 г.) (%) 5. Изградена ИКТ мрежа (км) 6. Изградена газова инфраструктура със съседни страни на територията на България (км) 7. Реконструирани пътища (км)
3. Устойчиво развитие на туризма	14%	51% (93%)	4% (15%)	0.5%	няма пр.д-ри няма пр.д-ри няма пр.д-ри няма пр.д-ри няма пр.д-ри няма пр.д-ри няма пр.д-ри няма пр.д-ри Н/П	1 475 45% 500 000 80% 1 050 129 95 34 70% вкл. в мрежа	въздействие въздействие резултат резултат резултат продукт продукт продукт продукт	1. Нетни годишни приходи от международен туризъм (млн. евро) 2. Заетост на легловата база 3. Допълнителен годишен брой посетители на подкрепените атракции 4. Удовлетвореност на посетителите от атракциите и информационните услуги 5. Годишен брой участници (организации, компании) в международни, национални и регионални туристически панаири и изложения 6. Общ брой проекти за развитие на туризма 7. Брой развити туристически атракции/обекти 8. Брой подкрепени национални програми за маркетинг и реклами и проекти за развитие на продукти и маркетинг на местностите 9. Национална работеща мрежа от ТИЦ
4. Местно развитие и сътрудничество	6%	91% (93%)	34% (36%)	24%	122 622 000 109 61	80 166 000 250 40	резултат резултат резултат резултат	1. Иновативни практики, обменени и приложени на базата на междурегионално сътрудничество 2. Население, облагодетелствано от дребномащабни инвестиции 3. Изпълнени проекти за дребномащабни инвестиции 4. Проекти за междурегионално сътрудничество
5. Техническа помощ	3%	53% (65%)	11% (21%)	6%	0 1 328 6 448 10 184 2	40% 15 500 4 500 14 60 10	резултат продукт продукт продукт продукт продукт	1. Ниво на обществена осведоменост по отношение на ОПРР 2. Техническа подкрепа, консултации и др. (човекодни) 3. Обучени служители на УО (вкл. регионалните му отдели) и бенефициенти 4. Проведени заседания на Комитета за наблюдение 5. Проведени информационни кампании и публични събития съгласно Коммуникационния план 6. Извършени оценки
ОБЩО	100%	71% (90%)	20% (31%)	11%				

Източник: Годишен доклад за изпълнението на ОПРР 2007-2013 за 2011 г., КЕВКЕФ, Доклад за управление на средствата от ЕС в Република България за 2012 г., собствени изчисления

(f) Резултати от анкета за разпределението на финансовите ресурси на ОПРР 2014-2020 г.

Полезен източник на информация относно разпределението на финансовите ресурси спрямо целите на програмата представлява и проведената сред бенефициенти, представители на УО и други заинтересовани страни анкета. Отговорите на анкетата показват голяма дисперсия на индивидуалните оценки относно това как трябва да бъде разпределен бюджета на програмата, но групирани на бенефициенти и представители на УО, в средно отношение се приближават една до друга, както и до предложеното в текущия вариант на оперативната програма разпределение. Разпределението на финансовите ресурси въз основа на проведената онлайн анкета и според актуалния проект за ОПРР 2014-2020 г. е представено по-долу:

Индикативни типове интервенции	Бенефициенти и работна група	УО	ОПРР ⁹
Енергийна ефективност в обществени (административни) и жилищни сгради	16%	12%	20%
Подобряване на градската среда (зони за обществен отдиш), с изкл. на техническата инфраструктура, свързана с бизнеса и индустриални зони	18%	19%	13%
Предотвратяване на наводнения и свлачища	7%	4%	1%
Подобряване на достъпа за хора с увреждания, като хоризонтална мярка	5%	4%	
Строителство/реhabилитация на техническа инфраструктура свързана с бизнеса и индустриални зони	7%	4%	4%
Развитие на инфраструктурата в сферата на културата и развитие на туризма	13%	15%	9%
Развитие на образователна и научна инфраструктура	8%	10%	9%
Развитие на социална инфраструктура	8%	5%	14%
Развитие на здравна инфраструктура	9%	14%	4%
Развитие на градска транспортна инфраструктура	8%	14%	9%
Регионална пътна инфраструктура			12%
Техническа помощ			4%

Източник: Онлайн въпросник

⁹ Във въпросника не присъства въпроса за разпределение на бюджета към ПО 5 и ПО 7.

Въз основа на резултатите от проведеното допитване до бенефициентите и УО на програмата, се констатира завишени заделени средства спрямо отговорите във въпросника в рамките на ОПРР 2014-2020 г. единствено по отношение на енергийната ефективност и социалната инфраструктура. Както вече беше споменато многократно, по-големия дял на този инвестиционния приоритет за **енергийната ефективност** би трябвало да допринесе за изпълнението на тематична цел 4, която е приоритетна за изпълнение със средствата на ЕФРР. По отношение на **социалната инфраструктура**, в актуалния вариант на ОПРР, в нея се включва и спортна и културна инфраструктура, което разширява обхвата на този инвестиционен приоритет спрямо въпросника и допринася чисто технически за завишения му дял.

Заделените за подобряване на **градската среда** средства са по-ниски от агрегираните отговори на въпросника, отново основно поради преместването на спортната и културна инфраструктура от градската среда към социалната инфраструктура.

Може да се заключи, че индикативното разпределение на средствата по ОПРР 2014-2020 като цяло не противоречи на осреднените отговори от проведената за целите на проекта онлайн анкета сред представители на УО, бенефициенти и други заинтересовани страни.

(g) Анализ на степента на съответствие на финансовото разпределение по ОПРР 2014-2020 спрямо изискванията на европейските регламенти.

(i) Степен на спазване на формалните изисквания при описанието на финансовата рамка в програмния документ и съфинансиране;

Според актуалния вариант на Общата Стратегическа Рамка на ЕС (член 87, т.2 (d)) от ноември 2012 г. финансовият план на всяка оперативна програма трябва да съдържа като минимум две таблици:

1. Таблица на финансовите ангажименти по години по всеки един от фондовете, по които е финансирана оперативната програма, в съответствие с чл. 53, 110 и 111 от Общия Регламент за ЕСИФ. Според регламента, размерът на съфинансирането по съответните приоритетни оси на оперативните програми ще бъде определено от ЕК. С случая на ОПРР то не може да надвишава 85% (за по-слабо развитите региони на държавите-членки, чийто среден БВП на глава от населението за периода 2007 до 2009 г. е бил под 85% от средния за ЕС-27 през същия период, както и за най-отдалечените региони).

Таблица с разбивка на бюджетните ангажименти по ОПРР 2014-2020 по години е представена в текущия вариант на оперативната програма (таблица 17), но тя вероятно ще подлежи на промяна, когато общото финансово разпределение за ОПРР бъде уточнен.

В текущия профил на бюджетните ангажименти, се забелязват много ниски цели за първите две години от новия програмен период и относително стабилно нарастващи, но по-високи бюджетни ангажименти след това. При допускането за прилагане на правилото N+2 за автоматичната загуба на средства, това означава, че едва в края на 2019 г. може да се очаква риск от загуба на средства, което дава достатъчно гъвкавост за максимално усвояване на средства, предвид и по-дългия среден период на изпълнение на повечето проекти, които ще бъдат финансирани по оперативната програма през следващия програмен период.

2. Таблица, която конкретизира за целия период на програмиране за оперативната програма и за всяка приоритетна ос, размера на общите финансови бюджетни ангажименти за всеки един от фондовете, осигуряващи ресурс на програмата, както и размера на националното съфинансиране. За приоритетните оси, които засягат няколко категории региони, в таблицата е необходимо да се посочи и размерът на общите финансови бюджетни ангажименти по фондове и размер на националното съфинансиране за всяка категория региони. За приоритетните оси, които съчетават инвестиционни приоритети от различните тематични цели, в таблицата се посочва размерът на общите финансов ангажименти на всеки от фондове и националното съфинансиране за всяка от съответните тематични цели. Когато националното съфинансиране е съставено от публично и частно съфинансиране, в таблицата предоставя индикативна разбивка между публичния и частния сектор. В нея се посочва за информация, предвижданото участие от ЕИБ.

Такава таблица с индикативни цели вече е представена в частта, отнасяща се за финансовия план на програмата (таблицы 18 и 19). Тя дава информация за сферата на предвидените интервенции, формите на финансиране и тяхното териториално и тематично измерение. В таблиците, частното национално съфинансиране, приносът на ЕИБ и другото финансиране не са заложени, тъй като за момента такива типове финансиране не се предвиждат

(ii) Последователност и обоснованост на разпределението на бюджетните средства спрямо изискванията за тематична концентрация в европейските регламенти

С промените във финансовата рамка за следващия програмен период на общоевропейско равнище се отдава по-голямо значение на редица мерки и подходи, присъщи на типовете интервенции, финансирани по ОПРР, като засилване на ролята на градовете като центрове на растеж и насърчаване на използването на интегрирани териториални инвестиции. Най-общо казано, се добавя ново териториално измерение на кохезионната

политика, чиято цел е да осигури по-добро съответствие и насоченост на политиката на сближаване в отговор на специфичните нужди и възможности, открояващи се в конкретните региони.

Кратко описание на най-важните релевантни към ОПРР 2014-2020 г. европейски приоритети и изисквания

Засилването на ролята на градовете, фокусирането върху приоритетите, дефинирани в Стратегията Европа 2020 и предприемането на интегриран подход при подкрепата с европейски средства са залегнали в основата на Кохезионната политика на ЕС за периода 2014-2020 г. Чл. 16 на Общия Регламент за ЕСИФ постулира концентриране на подкрепата, финансирана с европейски средства върху интервенции, които биха имали най-голяма добавена стойност за реализиране на целите на Стратегията Европа 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, като се използва ефективно потенциалът на конкретните региони и като се взимат предвид националните и регионални нужди.

Основавайки се на тази по-обща рамка по отношение на приоритизирането на интервенциите, финансирани със средства на ЕСИФ, проектите на Регламенти за конкретните фондове задават минимални изисквания по отношение на тематичната концентрация на интервенциите, финансирани със средства от ЕСИФ. Проектът на общ регламент за ЕСИФ (чл. 84, т. 3), обаче, задава цел по отношение на инвестициите, насочени към интегриране на младежта, заетостта, знанието и социалното включване. Според него, в по-слабо развитите региони, каквито се водят всички региони в България, **между 20% и 25% от средствата от структурните фондове трябва да са насочени към тематични цели 8 (заетост), 9(социално включване) и 10(образование).**

Общият регламент за ЕСИФ също така определя **0.2%** от наличните по ЕФРР средства за растеж и заетост трябва да бъдат насочени за иновативни действия за устойчиво градско развитие. Постигането на тази финансова не е отговорност на съответните страни-членки, а се предполага да се реализира по инициатива на ЕК.

Проектът на Регламент за ЕФРР задава допълнителни ограничения по отношение на тематичната концентрация на помощта, финансирана от фонда. Чл. 4 от Регламента задава минимални прагове на финансиране на някои тематични цели, които са различни за развитите и преходни региони на ЕС, от една страна, и за по-малко развитите региони, от друга. Тъй като всички региони в България към настоящия момент спадат към слабо развитите региони, за тях изискванията са по-малко ограничителни, предвид, че тези региони са изправени пред редица предизвикателства пред развитието си и би трябвало да имат по-голяма свобода при определянето на различни типове

инвестиции като по-приоритетни. Според Регламента, за по-малко развитите региони на ЕС се изисква:

- (i) **поне 50%** от общите средства, финансирани от ЕФРР на национално ниво да бъдат разходвани за една или повече от следните тематични области:
- (1) Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите;
 - (2) Подобряване на достъпа до ИКТ и на тяхното използване и качество;
 - (3) Повишаване на конкурентоспособността на МСП;
 - (4) Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори.
- (ii) **поне 10%** от общите средства, финансирани от ЕФРР на национално ниво да бъдат разходвани за четвъртата тематична област, а именно преминаването към нисковъглеродна икономика.*

Проектът на Регламент за ЕФРР (чл. 5) дава описание и на инвестиционните приоритети, които могат да бъдат подкрепяни във връзка с всяка една от тематични цели. Като приоритетни за градските инвестиции по-конкретно се определят:

- * Тематична цел 4: Преминаването към нисковъглеродна икономика, вкл. насърчаване на устойчивия градски транспорт;
- * Тематична цел 6(е): Опазване на околната среда – подобряване на градската среда;
- * Тематична цел 9(в): Насърчаване на социалното включване – подкрепа за физическото и икономическото възстановяване на изостаналите градски общности.

Предвид сложната взаимосвързаност на различните типове инвестиции, необходими за адресиране на основните предизвикателства пред развитието на градовете, през следващия програмен период се въвежда нов механизъм за управление – интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), при които се осигурява синергия между различните типове мерки, често от различни източници на финансиране. За тази цел страните-членки на ЕС са длъжни да заделят не по-малко от **5% от наличните по ЕФРР ресурси за интегрирани действия за устойчиво градско развитие**, управлението на които ще се осъществява от съответните градове**. Съгласно чл. 7, ал. 1а от проекта на регламент за ЕФРР това изискване може да се изпълни или чрез ИТИ или чрез интегриран приоритет в рамките на оперативна програма, като в ОПРР е заложен втория подход. Допълнително до **0.2% от наличните по ЕФРР средства могат да бъдат разходвани за иновативни мерки** за осигуряване на устойчиво градско развитие.

*За сравнение, за по-развитите и региони в преход минималните прагове са съответно 80% за ТЦ 1-4 и 20% за ТЦ 4.

*** За тази цел в България понастоящем се изготвят Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) в 36-те града от 1-3 йерархично ниво според новата Концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. През януари 2013 г. би трябвало да стартира нова схема за безвъзмездна финансова помощ за изготвяне на ИПГВР и за градовете от ниво 4.*

В карето по-горе са описани конкретни ограничения по отношение на типовете дейности, които трябва да се финансират със средства на ЕФРР във всяка държава-членка в зависимост от степента на развитие на регионите в нея. Тъй като все още не е известна общата финансова рамка за България за 2014-2020 г., както не са известни и финансовите разпределения по дейностите по другите оперативни програми, които ще бъдат финансирани от ЕФРР, към момента оценката на изпълнението на конкретните минимума и тавани заложи в проекта на Регламент на ЕФРР има индикативен характер.

- * *Между 20% и 25% от средствата от структурните фондове трябва да са насочени към тематични цели 8 (заетост), 9 (социално включване) и 10(образование). ОПРР 2014-2020 има отношение към изграждането на адекватна инфраструктура по ТЦ 9 и 10. За целта са заделени общо 20% от бюджета на ОПРР (вкл. и за здравеопазване), което би трябвало да бъде повече от достатъчен принос към спазването на това изискване от Общия регламент, предвид, наличието на други оперативни програми по ЕСФ, които би трябвало да осигурят основните средства по реализирането на интервенциите на национално ниво по тези тематични цели.*
- * *Поне 50% от средствата по ЕФРР да бъдат заделени за финансиране на дейности по тематични цели 1-4. От тематични цели 1-4, ОПРР има отношение към ТЦ 4 „Преминаване към нисковъглеродна икономика”. В настоящото разпределение на ресурсите по ОПРР 2014-2020 около 29% са предвидени по ТЦ 4, които обхващат както мерките за енергийна ефективност, така и инвестициите за устойчив градски транспорт. Трябва да се има предвид, че голяма част от дейностите по приоритетно зададените тематични цели 1-4 се очаква да бъде включена в обхвата на бъдещата Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” (ОПРКБИ).*
- * *Поне 10% от общите средства, финансирани от ЕФРР на национално ниво да бъдат разходвани за преминаването към нисковъглеродна икономика. От гледна точка на наличната за ОПРР информация, това изискване се очаква да бъде удовлетворено. Вероятно дейности по тази тематична цел ще бъдат финансирани и по бъдещата ОПРКБИ.*
- * *Поне 5% от общите средства, финансирани от ЕФРР, на национално ниво да бъдат разпределени за осъществяването на интегрирани действия за устойчиво градско развитие. Интегрираното градско развитие може да бъде осъществено или чрез интегрирани териториални инвестиции, или чрез специална оперативна програма или приоритетна ос, предназначена за тази цел. ОПРР2014-2020 г.*

възприема втория подход, като ПО 1 „Градско развитие” (62% от всички ресурси на програмата) е предназначена за реализиране на интегрирани действия за устойчиво градско развитие. Трябва да се има предвид, че тези средства вероятно ще бъдат допълнени от бъдещата ОПОС, ОПНОИР и ОПРЧР. В този смисъл, изискването към момента изглежда, че ще бъде изпълнено без затруднение.

(h) Съответствие с финансирането, заложено в други стратегически документи

По отношение на националните стратегически документи, са разгледани основно актуалния проект на Споразумението за партньорство на Република България, очертаващо помощта от европейските структурни инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г., Националната програма за развитие 2020 и Националната стратегия за регионално развитие, тъй като в тези три документа има информация за финансовата обезпеченост на предвидените мерки.

Стратегическите приоритети на финансирането по ЕСИФ, изложени в проекта на **Споразумението за партньорство на Република България, очертаващо помощта от европейските структурни инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.**, подкрепата с европейски средства трябва да бъде тематично и териториално концентрирана, които са като цяло изпълнени в рамките на ОПРР, тъй като програмата е фокусирана основно върху интегрирани действия в рамките на 67 града от страната, идентифицирани в новата Концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. По отношение на тематичните цели, имайки предвид широкия обхват на мерките за регионално развитие, все пак програмата е фокусирана върху 6 тематични цели, от които по ТЦ 6 (околна среда), ТЦ 4 (нисковъглеродна икономика) и ТЦ 7 (устойчив транспорт) са заделени над 2/3 от общите ресурси по програмата.

Предвид идентифицирането на стратегическо териториално измерение на интервенциите, планирани в Споразумението за партньорство и важната допълваща роля на ОПРР 2014-2020, особено по отношение на приоритетите за образование и социално приобщаване, успешното реализиране на предвидените по програмата инвестиции, се очертава със съществена роля за постигането на националните цели в контекста на стратегията Европа 2020 и за адресиране на основните предизвикателства пред страната в социално-икономически аспект.

В **Националната програма за развитие 2020** е формулиран отделен приоритет 3 „Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал”. Там също е калкулирана и стойността на изпълнението на предвидените в документа мерки. Тя възлиза на 28.347 млрд. лева, от които близо $\frac{3}{4}$ би трябвало да бъдат обезпечени от европейски средства, 20% - от национални и 6% - от други източници на финансиране. Очевидно недостигът на средства спрямо визираните в НРП 2020 мерки по отношение на регионалното развитие е голям. Допълнително, липсва разбивка на устойчивостта по мерки, което не позволява да се направи директно сравнение с финансовия ресурс, предвиден по ОПРР.

В Националната стратегия за регионално развитие също е дадена оценка на необходимите за постигането на целите на стратегията ресурси, която е представена по-долу. По отношение на финансирането със средства на ЕФРР по приоритети, подкрепяни от ОПРР, се наблюдава по-високо финансиране на проекти за интегрирано устойчиво градско развитие, подобряване на свързаността на регионите и подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални и културни услуги, спортна инфраструктура. Като цяло те съответстват на финансовите приоритети на ОПРР 2014-2020, но като дял от общите средства по ЕФРР не са директно сравними, защото със средства на ЕФРР се финансират и други оперативни програми, различни от ОПРР.

	ЕФРР
П 1.1 Активизиране на специфичния потенциал на регионалните и местните икономики.	10%
П 1.2 Развитие на устойчиви форми на туризъм.	7%
П 1.3 Развитие на инфраструктурата за опазване на ОС. (ще се финансира основно от ОПОС)	17%
П 2.1 Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални и културни услуги, спортна инфраструктура.	11%
П 2.2 Подкрепа на трудовата географска мобилност.	1%
П 2.3 Развитие на капацитета.	4%
П 3.1 Развитие на трансграничното сътрудничество.	5%
П 3.2 Развитие на междурегионално и транснационално сътрудничество.	2%
П 4.1 Интегрирано устойчиво градско развитие.	31%
П 4.2 Подобряване на свързаността на районите.	14%
П 4.3 Подобряване качеството на живот в селските райони. (ще се финансира основно от ОПРСР)	0%

Източник: Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г., собствени изчисления

VIII. Оценка 6 - Оценка на системите за управление и контрол и административния капацитет за изпълнение на програмата

1. Събиране на информация

Оценка 6 е базирана основно на **кабинетно проучване** на документи, които включват анализ на административния капацитет, а именно:

- „Оценка на административния капацитет на бенефициентите на ОПРР”
- Анализ на капацитета и възможностите на общините за управление и изпълнение на проекти, който е елемент от цялостния проект за изготвяне на социално-икономически анализ за нуждите на ОПРР 2014-2020
- Доклад на КЕВКЕФ от 2012 г.

- Средносрочна оценка на Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013 г.
- Годишен доклад за изпълнение на ОП "Регионално развитие" 2007 - 2013 г. за 2011г.

Онлайн въпросникът също бе един от начините за отчитането на мнението на бенефициентите относно техния собствен капацитет за изпълнение на проекти по ОПРР, както и за капацитета на УО. На **фокус групите** с бенефициенти и с представители на Работната група за разработване на ОПРР 2014-2020 г. също бяха обсъдени въпроси свързани с административния капацитет на УО и на бенефициентите.

Специфично за Оценка 6 е, че бе проведена **онлайн анкета и сред служители на ГД"ПРР"** с цел самооценка на административен капацитет, натовареност, процедури, нужди от обучения и т.н. За да има по-голяма задълбоченост, при провеждането на индивидуални **интервюта** с експерти на ГД"ПРР" също бяха обсъждани въпроси попадащи в рамките на Оценка 6.

2. Анализ

(i) 2.1 Анализ на капацитета на бенефициентите

В т. 3.В.1. на ОПРР 2014-2020 г. са посочени следните обобщени нужди на бенефициентите, на които ще бъде отговорено чрез мерки по ПО7:

- непрекъсната необходимост от повишаване компетенциите на персонала, зает с подготовката и управлението на проекти;
- нужда от повишаване на мотивацията и възнагражденията на експертите, заети с подготовка и управление на проекти;
- необходимост от осигуряване на техника и оборудване за звената, заети с подготовката и управлението на проекти, в това число компютърна техника, специализиран софтуер, превозни средства и др.

При разработването на настоящия доклад бе направен преглед на цитираните по-горе документи, съдържащи оценка на административния капацитет на бенефициентите, с цел да се установи доколко добре са идентифицирани в ОПРР 2014-2020 г. проблемните области.

Обобщеният план за действие за повишаване на административния капацитет на 36 общини - бенефициенти на ОПРР (версия от декември 2012 г.) съдържа препоръки по отношение на административния капацитет, които се отнасят до следващия програмен период. Част от изводите и препоръките, които имат отношение към ОПРР 2014-2020 г. са посочени по-долу.

Изводи:

- „При повечето бенефициенти числеността на персонала в звената, участващи в проекти по ОПРР, е оценена като недостатъчна, а натовареността – много висока
- Образователната специалност на служителите, заети по ОПРР, се самооценява в повечето случаи като подходяща, а нивото на компетентност като отговарящо на изискванията
- Налице е остър недостиг на средства за обучения и се извежда критична нужда от допълнителни, по-таргетиращи специализирани обучения на служителите, включително обучения от страна на УО на ОПРР
- Основните трудности при възлагането на обществените поръчки по проекти, съфинансирани от ОПРР, се отнасят до:
 - изготвяне на технически спецификации/задания и формулиране на критерии за участие, и оценка на оферти;
 - нееднозначно тълкуване на ЗОП от различните контролни и правораздавателни органи;
 - удължаване периода за предварителен контрол;
 - обжалвания на актовете на Възложителя.
- При партньорство с други организации/общини не се установяват проблемни области
- Като цяло общините посочват готовност да използват ПЧП за изпълнение на инфраструктурни проекти, генериращи приходи, и за прилагане на JESSICA, но не разполагат с конкретни проектни идеи за тях”

Препоръки

- „Да се анализират възможностите за използване на техническа помощ (за финансиране на обучения и компютърна техника, информационни и комуникационни технологии) по съществуващи програми съфинансирани от ЕС за повишаване на мотивацията на служителите
- Да се извърши оценка на натовареността на отделните звена, участващи в проекти, съфинансирани от фондове на ЕС, и на числеността на служителите спрямо функциите и дейностите в административните звена и да се направят съответните препоръки за реорганизация на човешките ресурси или други промени в структурните звена
- Подобряване на капацитета за подготовка на проекти, генериращи приходи, включително чрез допълнителни обучения относно възможностите на инструментите за финансов инженеринг, Анализ разходи-ползи и финансови анализи.

- Общините да бъдат определени през следващия програмен период като допустими конкретни бенефициенти по повече операции по отношение на приоритетна ос „Техническа помощ” на ОПРР за изготвяне на технически/работни проекти и предпроектни проучвания по инфраструктурни проекти, както и за изготвяне и наблюдение на ОПР на общините.”

Източник: Обобщен план за действие за повишаване на административния капацитет на 36 общини - бенефициенти на ОПРР

Обобщеният план за действие за повишаване на административния капацитет на конкретните бенефициенти на ОПРР (версия от декември 2012 г.) съдържа сходни изводи и препоръки, както посочения по-горе обобщен план за действие. Част от изводите, които имат отношение към ОПРР 2014-2020 г. са посочени по-долу.

Изводи:

- „Повечето конкретни бенефициенти са обезпечени с необходимите структурни звена за изпълнение на проекти по ОПРР;
- Като обща тенденция при конкретните бенефициенти се забелязва необходимост от увеличаване на числеността на персонала, ангажиран за работа по ОПРР;
- Всички конкретни бенефициенти дефинират необходимост от провеждане на повече обучения във връзка с проекти по ОПРР;
- Най-често посочваните мерки за подобряване на мотивацията включват: увеличаване на възнагражденията, осигуряване на по-добра работна среда, осигуряване на съвременна компютърна техника и съвременен софтуер за управление на проекти.”

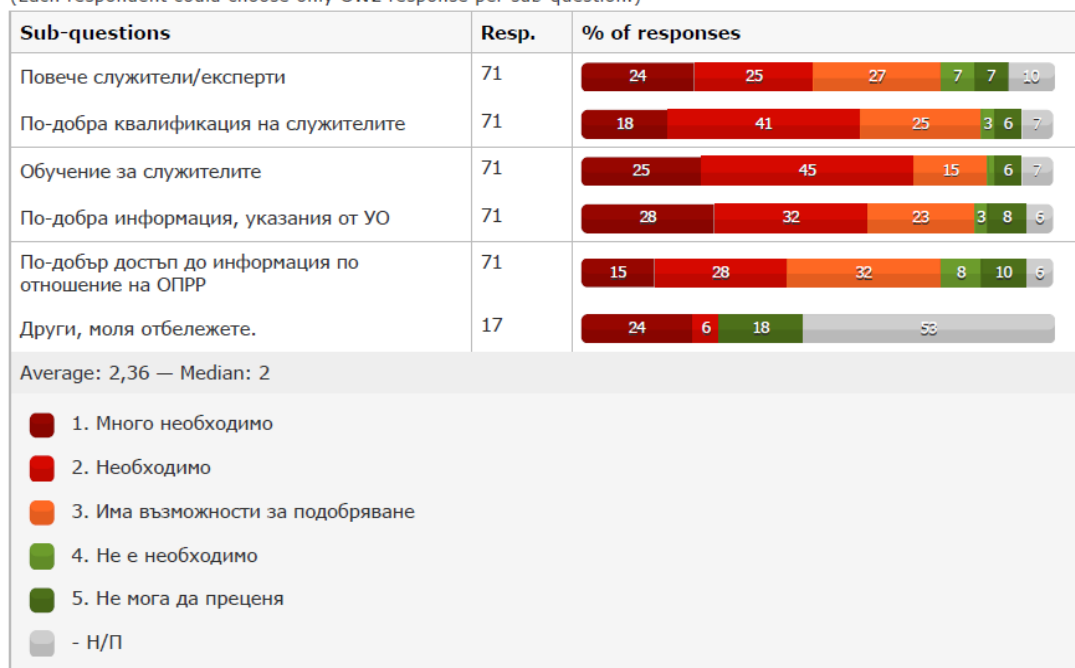
Източник: Обобщен план за действие за повишаване на административния капацитет на конкретните бенефициенти на ОПРР

С оглед на гореизложеното, може да се направи заключение, че посочените в т. 3.В.1. на ОПРР 2014-2020 г. обобщени нужди на бенефициентите са коректни.

Идентифицираната в анализите нужда от обучения на бенефициентите беше установена и при проведеното в рамките на предварителната оценка онлайн проучване. Съгласно резултатите от изследването повече от 70% от анкетираните смятат, че обученията в следващия програмен период ще бъдат необходими.

16. Моля, оценете следните нужди във Вашата институция по отношение на подготовката и управлението на проекти по ОПРР 2014-2020 г.?

(Each respondent could choose only ONE response per sub-question.)

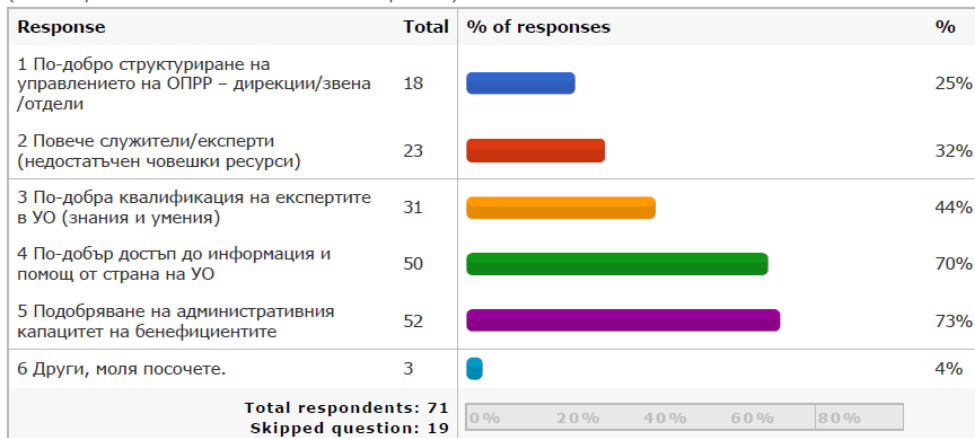

Фигура 27: Въпросник – нужди на бенефициентите по отношение на подготовката и управлението на проекти по ОПРР 2014-2020 г.

Както е видно от графиката по-долу, укрепването на капацитета на самите бенефициенти е посочено като основна област, в която е необходимо укрепване на капацитета за изпълнение на ОПРР 2014-2020 г. Тази нужда е включена и сред препоръките на КЕВКЕФ (доклад от 2012 г.), а именно: „Укрепване капацитета на конкретните бенефициенти – държавни институции за разработване и изпълнение на проекти по ОПРР” и „Укрепване капацитета на бенефициентите по ОПРР за изпълнение и отчитане на проектите, както и за прилагане на инструментите за финансов инженеринг.”

15. Кои са основните области, където считате, че е необходимо укрепване на административния капацитет за изпълнение на ОПРР 2014 – 2020 г. (можете да посочите повече от един отговор):

(Each respondent could choose MULTIPLE responses.)

Фигура 28: Въпросник – области, в които е необходимо подобряване на административния капацитет

Над 70% от участвалите в допитването бенефициенти и участници в работната група са на мнение, че административният капацитет на бенефициентите трябва да се подобри, като УО следва да предоставя повече информация и подкрепа при изпълнението на програмата. Като най-приоритетни квалификации за следващия програмен период участниците в онлайн изследването посочват:

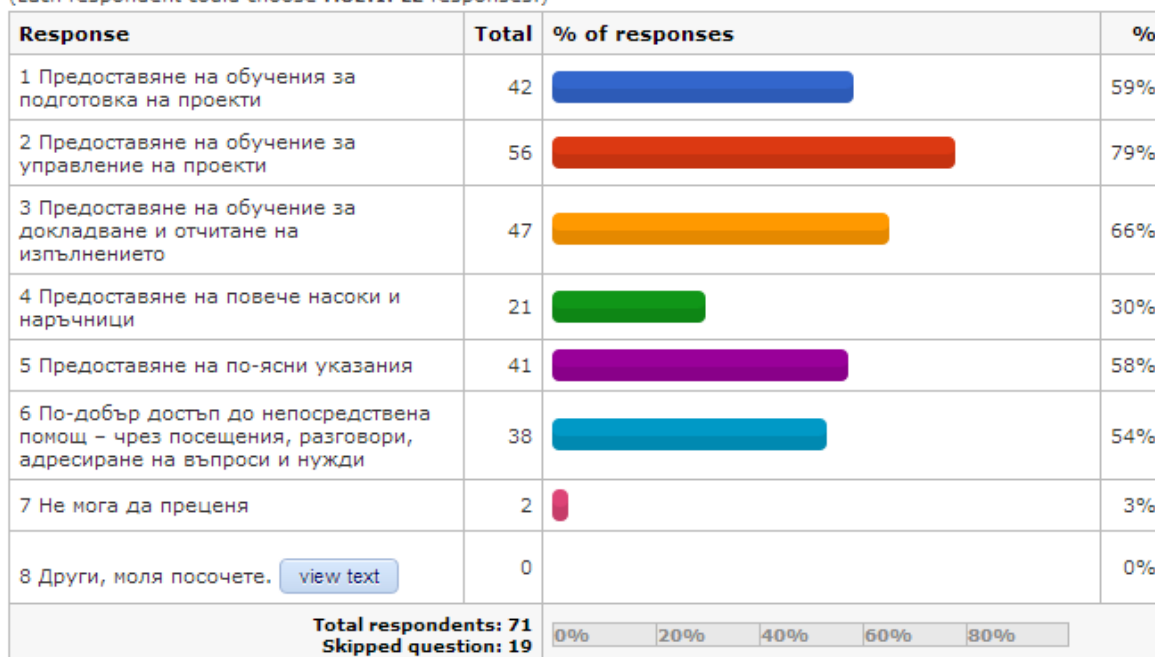
- Управлението на проекти (82%)
- Финансовото управление и контрол (68%)
- Подготовката на проектите (54%)

Езиковите умения, както и работата със софтуерни продукти не са посочени сред основните квалификации, които следва да бъдат укрепени за програмен период 2014-2020 г. В същото време, в годишния доклад на УО на ОПРР за 2011 г., като критичен фактор при изпълнението на програмата се отчита капацитетът на бенефициентите за провеждане на тръжни процедури. Именно обществените поръчки се очаква да бъдат най-важният елемент от изпълнението на проекти по ОПРР и в следващия програмен период. Това очакване беше потвърдено и на проведената фокус група с представители на бенефициенти през юни 2013 г. Освен обучения по ЗОП, като хоризонтални обучения за всички бенефициенти, участниците във фокус групата препоръчаха да бъдат правени обучения и за повишаване на качеството на строителния надзор. По-обща препоръка на участниците във фокус групата е ИСУН да бъде използван в по-голяма степен, най-вече по отношение на електронни фактури и разплащания.

Съответно, графиката по-долу представя резултатите по отношение на нуждите от укрепване на административния капацитет, които участниците в онлайн въпросника (бенефициенти и представители на работната група) смятат, че трябва да бъдат отразени от ОПРР 2014-2020 г.

19. Кои според Вас са основните нужди, по отношение на административния капацитет на бенефициентите на ОПРР 2014-2020 г., които програмата трябва да отрази? (можете да посочите повече от един отговор)

(Each respondent could choose **MULTIPLE** responses.)

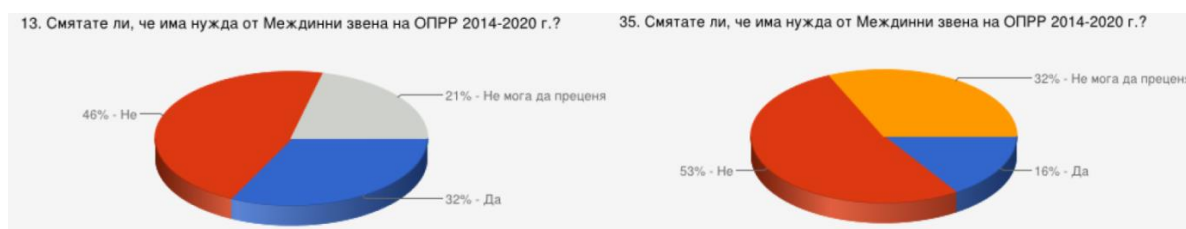
Фигура 29: Въпросник – области, в които е необходимо подобряване на административния капацитет

Като основна сфера, в която има нужда от обучения отново е посочено управлението на проекти, следвано от обучението за докладване и отчитане на изпълнението. Според участниците в проучването насоките и наръчниците не са основен инструмент, който влияе на административния капацитет.

Специфичен въпрос е по какъв начин общините конкретни бенефициенти по приоритетна ос 1 могат да поемат отговорността, която може да им се делегира по линия на чл. 113 (6) или 113 (7) от проекта на общ регламент, в съответствие с чл. 7 ал. 2а от проекта на регламент на ЕФРР. Съгласно чл.113 (6-7) от Общия регламент страните-членки могат да посочат формално междинни звена, на които да делегират управлението на част от програмите. Съответно, както е посочено в проекта на Регламент на ЕФРР, чл.7, ал 2а, градовете или регионални власти би следвало да са отговорни най-малкото за избора на операции. По отношение на ОПРР 2014-2020 г., тази отговорност за подбор на операции от градските власти, се реализира от общините чрез разработването на ИПГВР и в рамките на обсъжданията в ТРГ, в която те имат свои представители. С цел подкрепа на капацитета на общините за разработване на ИПГВР, по ОПРР 2007-2013 г. се изпълняват две схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG161PO001/1.4-07/2010 „Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие” и BG161PO001/5-03/2013 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие II".

(j) 2.2 Анализ на капацитета на УО

По отношение на структурата за управление на ОПРР 2014-2020, една от препоръките в средносрочната оценка на ОПРР 2007-2013 г. е в следващия програмен период функциите на управлението и изпълнението на програмата да са възложени на отделни организации, т.е. УО да е отговорен за политиките, а МЗ да са отговорни за управлението и изпълнението на проектите. Въпреки това, както мнозинството от членовете на работната група за разработване на програмата и бенефициентите, така и мнозинството представители на УО не смятат за необходимо включването на междинно звено в структурата на управление.

Фигура 30: Въпросник – необходимост от междинни звена

Както е видно от графиките по-горе, 46% от анкетираните представители на работната група/бенефициентите и 53% от представителите на УО не смятат, че изграждането на МЗ е необходимо. Посочените от участниците в онлайн изследването предимства на МЗ е по-голяма оперативност на такава структура от гледна точка на улеснена комуникация с бенефициентите и намаляване на времето, което е необходимо за обработка на документацията за кандидатстване и отчитането на резултатите по проектите. Въпреки това, както резултатите от въпросника, така и обсъжданията в рамките на фокус групата, затвърдиха становището, че изграждането на междинни звена би създавало повече структурни и функционални затруднения и пречки в работата, отколкото подобрения.

Липсата на ясна необходимост от промяна в структурата на управление на програмата се засвидетелства и от това, че бенефициентите/участниците в работната група не смятат, че структурирането на управлението на ОПРР е приоритетна област за укрепване на административния капацитет.

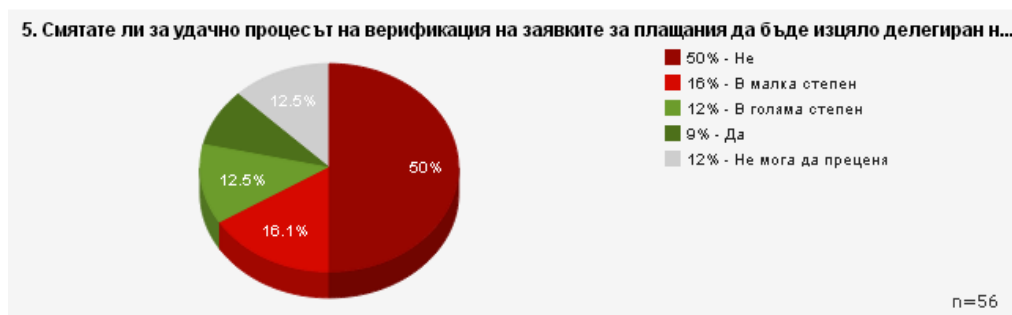
Въпреки това, резултатите от допълнителното онлайн проучване между служители на УО, което беше проведено през юни 2013 г., показват, че е необходимо уточняване на разпределението на отговорностите между УО на централно ниво и регионалните отдели на УО.

Фигура 31: Структура за управление на ОПРР – резултати от онлайн въпросника проведен през юни 2013 г.

Както е видно от графиката по-горе за 32% от анкетираните разпределението на отговорностите между централното и регионалното ниво на УО не е добро или отлично. Сравнително по-негативно е мнението по този въпрос на респондентите от централното ниво на УО. Сходни са резултатите и по отношение на яснотата на разпределение на отговорностите между отделите в УО. Сравнително за по-ясно може да се смята разпределението на отговорностите между секторите в УО.

В доклада за средносрочна оценка на ОПРР 2007-2013 г. е направен изводът, че установената система на управление и контрол, прилагана от УО, е ефективна, но се отчитат проблеми при проследяването на стойностите на индикаторите. Също така в доклада са посочени като ключов момент забавянето в плащанията, поради изискването за 100% проверяване на верификацията на регионално и централно ниво. В тази връзка е направена препоръка процесът на верификация на заявките за плащания да бъде изцяло делегиран на регионалните отдели. Този въпрос беше поставен и в изпратения до УО онлайн въпросник, като резултатите са представени в графиката по-долу:

Фигура 32: Удачност на делегирането на процесите на верификация на регионалните отдели – резултати от онлайн въпросника проведен през юни 2013 г.

Както е видно от графиката, повече от половината от анкетираните не смятат за удачно

процесът на верификация на заявките за плащания да бъде изцяло делегиран на регионалните отдели. В този смисъл, настоящата уредба на въпроса за верификация на заявките, може да се смята за удачна.

С цел отчитане на мнението на служителите на УО по отношение на основните съществуващи процедури, във въпросника беше включен следния въпрос:

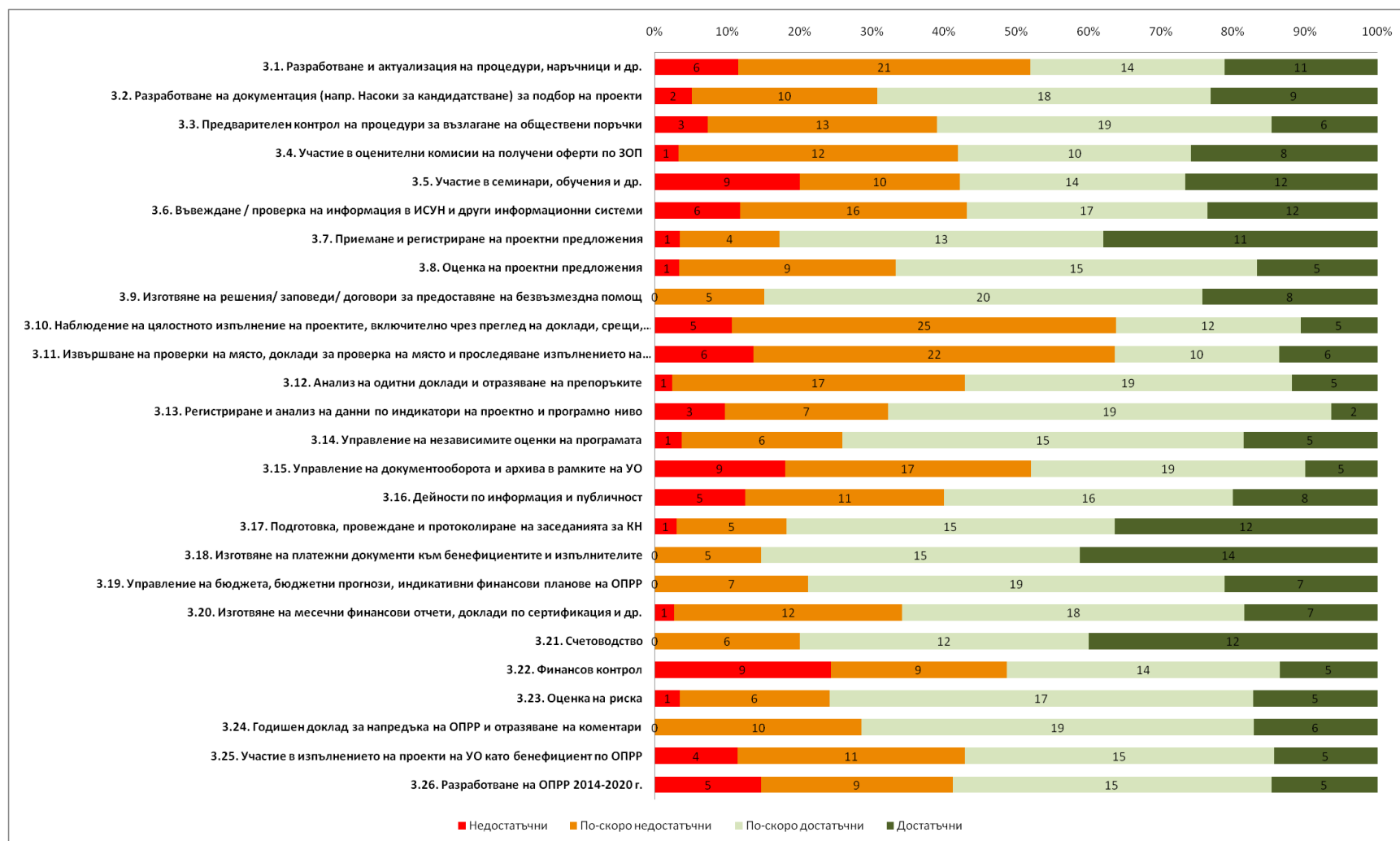
Фигура 33: Оценка за пригодността на процедурите – резултати от онлайн въпросника проведен през юни 2013 г.

Графиката показва, че най-проблематични са механизмите за събиране на информация за индикаторите по програмата – 37% от анкетираните са на мнение, че този механизъм е „слаб” или „задоволителен”, като 32% от анкетираните смятат, че той е „добър” или „отличен”. Сходни са резултатите и по отношение на събирането на данни, необходими за провеждане на оценки. Като се има предвид още по-голямата важност, която ЕК отделя на индикаторите и на оценките през следващия програмен период, необходимо е тези процедури да бъдат преразгледани от страна на УО на ОПРР.

В рамките на настоящата оценка, чрез онлайн въпросник беше събрана информация за това доколко достатъчни са човешките ресурси на Управляващия орган за извършване на основните дейности, които са възложени на УО. На графиката по-долу са представени резултатите от онлайн въпросника, като те изключват отговорилите, че конкретна дейност е неприложима за тях.

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Фигура 34: Достатъчност на човешките ресурси в УО – отговори на онлайн въпросника от юни 2013 г.

На базата на резултатите от въпросника, може да се направи заключението, че като цяло човешките ресурси за управление и изпълнение на програмата са адекватни. С изключение на няколко области (изброени по-долу), повече от 50% от анкетираните служители на УО на ОПРР смятат, че човешките ресурси са достатъчни или „по-скоро достатъчни”.

По-долу са изброени областите, в които ресурсите са в най-голяма степен не/достатъчни:

- В най-голяма степен за достатъчни могат да се смятат ресурсите на УО в следните 5 области:
 - Изготвяне на решения/ заповеди/ договори за предоставяне на безвъзмездна помощ
 - Изготвяне на платежни документи към бенефициентите и изпълнителите
 - Приемане и регистриране на проектни предложения
 - Подготовка, провеждане и протоколиране на заседанията за КН
 - Счетоводство
- В най-голяма степен за недостатъчни могат да се смятат ресурсите на УО в следните 5 области:
 - Наблюдение на цялостното изпълнение на проектите, включително чрез преглед на доклади, срещи, разговори с бенефициентите и т.н.
 - Извършване на проверки на място, доклади за проверка на място и проследяване изпълнението на препоръки от проверките
 - Разработване и актуализация на процедури, наръчници и др. (тази област е идентифицирана от участниците във въпросника най-вече поради факта, че разработването и актуализацията на процедури/наръчници може да се смята за съпътстваща дейност, която съответно носи допълнително, непредвидено натоварване)
 - Управление на документооборота и архива в рамките на УО
 - Финансов контрол

Съответно, на базата на тези резултати може да се отправи препоръка за увеличаване на административния капацитет в областите, в които той е смятан за недостатъчен. Сред препоръките за повишаване на капацитета на УО са:

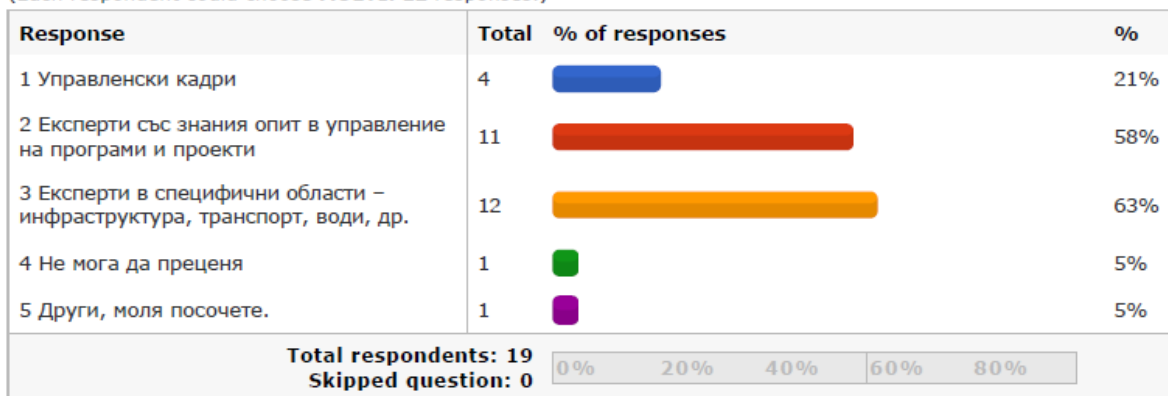
- Участие на експертите, които реално работят по наръчниците в тяхната актуализация и провеждане на обучения на всички в УО след актуализацията
- Да се разчита на вътрешни обучения
- В оценката на проектните предложения да участват повече строителни инженери или специалисти по конкретната схема, за да се намалят евентуални пропуски в

проектните предложения или обръквания, които се откриват по-късно в процеса на строителството¹⁰

- Да се опростят процедурите по отношение на документооборота
- Въвеждането на електронен документооборот да спомага документите да не се принтират и да не се проверяват на хартия.
- Да се запознаят бенефициентите по-детайлно с необходимостта от дейностите по информация и публичност, за да не омаловажават тези дейности

В средносрочната оценка на ОПРР 2007-2013 г. се препоръчва „да се развият техническите възможности на регионалните отдели чрез обучения в сферата на обществените поръчки, финансовия контрол и мониторинговите процедури, използване на ИСУН и законови изисквания, свързани с изпълнението на строителни работи”. Нуждата от експерти в специфични (технически) области е илюстрирана и на графиката по-долу, която показва какви са експертните нужди в УО според участниците в онлайн въпросника служители на УО. Тази нужда беше посочена и от участниците във фокус групата с бенефициенти, проведена през м. юни 2013 г.

37. Какви са основните експертни нужди? (можете да посочите повече от един отговор)
(Each respondent could choose **MULTIPLE** responses.)

Фигура 35: Въпросник – нужди от експерти в УО

В онлайн въпросника беше включен също въпрос за управлението на човешките ресурси (УЧР) в УО. Резултатите показват, че е възможно подобрене на УЧР най-вече по отношение на насърчаване на експертите при постигане на добри резултати (68% от анкетирания са на мнение, че подобрения в тази сфера са „много необходими”). Подобряването на заплащането също е сфера, за която 85% от респондентите твърдят, че са „много необходими” или „необходими” подобрения. От гледна точка на материалната осигуреност на УО, съгласно резултатите от онлайн въпросника, като най-належащи могат да бъдат идентифицирани нуждите от подобряване на помещенията за работа и архивирането и достъпа до файлове и информация, но тези резултати са

¹⁰По-време на фокус групата с бенефициенти, проведена през юни 2013 г., като сериозен проблем при изпълнението на проекти по ОПРР през настоящия програмен период, бяха посочени лошите количествени сметки и инвестиционно проектиране.

получени преди преместването на УО в нов офис.

По отношение на капацитета на УО, в Годишния доклад на УО на ОПРР за 2011 г. е посочено, че най-вече заради извършването на предварителен и последващ контрол по процедури за обществени поръчки, както и с обработването на постъпили сигнали за нередности, е било необходимо да се създадат допълнителни щатни бройки в Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”. Както показват резултатите от онлайн въпросника, предварителният контрол на процедури за възлагане на обществени поръчки и участието в оценителни комисии на получени оферти по ЗОП не са сред областите, за които мнозинството от служителите на УО смята, че е най-необходимо да се увеличат човешките ресурси.

IX. Оценка 7 – Оценка на валидността, уместността, съгласуваността, приложимостта и отразяването на резултатите на екологичната оценка на ОПРР 2014-2020

Оценка 7 има много конкретен обхват и дава отговор на въпроса до каква степен в ОПРР 2014-2020 г. са взети предвид резултатите и препоръките от екологичната оценка на ОПРР. Основните източници на информация са два:

- ОПРР 2014-2020;
- Екологична оценка на ОПРР 2014-2020.

В Екологичната оценка, въздействието на проекта на ОПРР 2014-2020 върху околната среда е оценено на две нива: (1) въздействие на ниво приоритетни оси и подприоритети; (2) въздействие на ниво „допустими дейности за финансиране”. Това дава възможност за получаване на представа за характера и възможностите за положително или отрицателно въздействие върху компонентите на околната среда и съответно препоръчване на мерки за ограничаване на отрицателното въздействие и наблюдение както по приоритети, така и по допустими дейности.

Докладът за екологична оценка прави следните общи изводи по отношение на въздействието на ОПРР 2014-2020 върху околната среда:

- *На ниво Приоритетни оси и подприоритети, въздействието на ОПРР 2014-2020 г. върху околната среда и човешкото здраве като цяло е с **комплексен положителен характер**, тъй като реализирането на приоритетните оси и подприоритетите ще доведе до намаляване на емисиите на парникови газове, подобряване качеството на атмосферния въздух в населените места, ограничаване на шума от обществения градски транспорт в населените места, повишаване стандарта и качеството на живот на населението;*

- На ниво конкретни допустими дейности, въздействието също е положително, равнозначно на въздействието на ниво Приоритетни оси и подприоритети. Незначителни отрицателни въздействия се очакват единствено за периода на строителство по съответните дейности, като те са свързани с повишаване на замърсяването на въздуха с прах, повишаване на шума, генериране на строителни отпадъци. Въздействието, предвид малкия мащаб на всяка конкретна дейност е временно, с локален характер – в рамките на строителните площадки и обекти, и обратимо;

- И на двете нива на оценяване (допустими дейности и ПО/подприоритети) се допуска възможност за въздействие на някои от Приоритетите и допустимите дейности – свързани основно с регионалната пътна инфраструктура, върху защитени територии и зони, както и върху населението и човешкото здраве. Тези обекти подлежат на процедура по ОВОС (за конкретното инвестиционно предложение за изграждане, рехабилитация или реконструкция на път) и на процедура по екологична оценка (за парцеларните планове за пътните обекти) по реда на Закона за опазване на околната среда, както и на процедури по оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Анализът на уместността, валидността, приложимост и отразяване и съгласуваност на препоръките на Екологичната оценка в ОПРР е представен по-долу.

- Уместността определя дали дадената препоръка в ДЕО е уместна за ОПРР 2014-2020 г.
- Валидността определя доколко дадената препоръка продължава да бъде валидна предвид промени в текста на оперативната програма.
- Приложимостта определя доколко препоръката може да бъде приложена и на какъв етап от изпълнение на програмата.
- Отразяването и съгласуваността определят доколко препоръката е отразена в оперативната програма и е съгласувана с други елементи от програмата.

Само някои от препоръките е подходящо да бъдат отразени в текста на оперативната програма. Спазването на други от тях трябва да стане в процеса на договаряне и предоставяне на безвъзмездната помощ или в процеса на изпълнение. За трета група от препоръките не е необходимо определено действие в процеса на програмиране или изпълнение, тъй като тяхното спазване е нормативно определено.

Следващата таблица дава подробна оценка на препоръките в ДЕО, както и препоръки за тяхното отразяване.

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Препоръка на ДЕО	Уместност	Валидност	Приложимост	Отразяване и съгласуваност	Препоръка
Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици					
При строителните дейности, свързани с изпълнение на дейности по Приоритетните оси да се предвиди:					
Ефективно изпълнение на мерките и условията от издадените Решения и/или Становища по ОВОС, ЕО и ОС за етапа на строителство по съответната допустима дейност	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Препоръката е част от нормативните изисквания по ОВОС, ЕО и ОС и поради това е гарантирано нейното спазване.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
По време на строителството от страна на бенефициента да се осигури ефективен контрол за прилагането на релевантните за съответната дейност мерки за ограничаване на емисиите от прах и вредни вещества в атмосферата (оросяване на площадката, товарене, разтоварване и превозване на генерираните строителни отпадъци и строителни материали съобразно приложимите мерки и изисквания по чл. 70 от Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии), съответно да се докладва по какъв начин са изпълнени мерките	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Подходящи нива на отразяване на препоръката са: в насоките за кандидатстване/поканата за предоставяне на безвъзмездна помощ и в договора за безвъзмездна помощ.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
По отношение на предвидените ВиК сградни инсталации - да се дава приоритет на изграждането на	Частично уместна - Изграждането на сградните водопроводни мрежи и канализационни системи се базира		Приложима в процеса на планиране	Отразена в т. 3.А.2.1 Описание на типовете и примерните дейности за	В точка 3.А.2.2.Водещи принципи за избора на операции (чл. 87 (2) (b)

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Препоръка на ДЕО	Уместност	Валидност	Приложимост	Отразяване и съгласуваност	Препоръка
<i>съвременни водопроводни мрежи и канализационни системи, на поддържането им в добро състояние, като не се допускат загуби и течове</i>	на общоприети технически изисквания. Поддръжката на сградната ВиК мрежа не е обект на подпомагане по ОПРР. Препоръката би трябвало да се разбира по следния начин „По отношение на предвидените ВиК сградни инсталации - да се дава предимство на използването на технологии за пестене на вода, и използване на рециклирана вода, където е уместно”			финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели, като инвестициите във сградни водопровод и канализация са определени като допустими за финансиране по съответния приоритет.	(iii) от Общия регламент) да се допълни при описанието на принципа за устойчиво развитие , че при избора на операции по програмата ще се насърчава използването на технологии за пестене на вода и използване на рециклирана вода
<i>Ограничаване на строителните дейности само в обхвата на проектите. Използване на съществуващите пътища за достъп</i>	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Подходящо ниво на отразяване е в процеса на изпълнение.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
<i>Съхраняване на строителни материали и изхвърляне на отпадъци само на предназначени за това места</i>	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Подходящо ниво на отразяване е в процеса на изпълнение.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
<i>Инвестиционните проекти на всички видове строежи трябва да съдържат анализ на източниците на шум на строителната площадка и описание на мерките за ограничаване на шума по време на</i>	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Подходящо ниво за отразяване е в инвестиционните проекти на бенефициентите. В тази връзка да се посочи като	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Препоръка на ДЕО	Уместност	Валидност	Приложимост	Отразяване и съгласуваност	Препоръка
<i>строителството в зависимост от избраното местоположение на строежа, разстоянията до местата с нормиран шумов режим, продължителността и фазите на строителството, продължителността на работите през деня и през седмицата, както и от използваните строителни машини и транспортни средства</i>				изискване в изискванията за кандидатстване(в случай на строителни дейности и реконструкции, за които не е се изисква ОВОС).	
<i>Координиране на Транспортния План с местните общини и кметства</i>	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Подходящо ниво на отразяване е в процеса на изпълнение.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
<i>Стриктно спазване на строителния времеви график</i>	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Подходящо ниво на отразяване е в процеса на изпълнение/договорите за безвъзмездна помощ.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
<i>Строителната техника да не се оставя да работи на празни обороти</i>	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Подходящо ниво на отразяване е в процеса на изпълнение/договорите за безвъзмездна помощ.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Препоръка на ДЕО	Уместност	Валидност	Приложимост	Отразяване и съгласуваност	Препоръка
Дейностите за развитие на туризма по Приоритетна ос 4 да се допускат при съобразяване на:					
Спазване на нормите за рекреационно натоварване на територията	Уместна - Приоритетна ос 5	Валидна	Приложима в процеса на програмиране	Не е отразена директно в текста на ОПРР. Спазването на нормите за рекреационно натоварване е нормативно изискване съобразно НАРЕДБА No 5 за правила и нормативи за устройство на територията. Поради това изпълнението ѝ е гарантирано.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
Приоритетно развитие на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм	Уместна - Приоритетна ос 5	Валидна	Приложима в процеса на планиране и програмиране	Не е отразена в текста на ОПРР.	Приоритетното развитие на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм също може да се добави към описанието на устойчивото развитие, като водещ принцип за избор на операции по отношение на ПО5.
При изготвяне на проекти за нови туристически обекти задължително да се предвидят мерки за ограничаване негативното им влияние върху качеството на водите и се вземе предвид необходимостта от изграждане на система за събиране, пречистване и отвеждане на формираните потоци отпадъчни	Уместна - Приоритетна ос 5	Валидна	Приложима в процеса на програмиране	Отразена в точка 3.А.2.1. Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели (чл. 87 (2) (b) (iii) от Общия регламент) на ОПРР като възможна допустима дейност.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Препоръка на ДЕО	Уместност	Валидност	Приложимост	Отразяване и съгласуваност	Препоръка
<i>води и внедряване на система за управление на отпадъците</i>					
<i>При разработването на туристически пакети да се има предвид, че дейности като „сафари” разходки, „offroad” маршрути, наблюдение на редки и застрашени видове животни са недопустими и водят да значително увреждане на околната среда и биологичното разнообразие</i>	Уместна - Приоритетна ос 5	Валидна	Приложима в процеса на програмиране	Не е отразена в текста на ОПРР.	Препоръката на екологичната оценка също може да се добави към описанието на устойчивото развитие, като водещ принцип за избор на операции.
По отношение на дейностите по Приоритетна ос 5:					
<i>За местоположението на всеки нов пътен обект да бъдат предложени и разгледани варианти, съобразени с режимите за ползване на защитени територии, защитени зони, опазване на културно-историческото наследство, спазване на санитарно-охранителни зони и обекти, подлежащи на здравна защита;</i>	Уместна - Приоритетна ос 6	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена в текста на ОПРР. Подходящо място за отразяване е в извикванията за кандидатстване/подбора на предефинираните проекти.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
<i>Шумозащитните мерки, при необходимост от прилагане на такива, да са обект на допълнителен, отделен проект, който включва акустична, архитектурна и конструктивна част.</i>	Уместна - Приоритетна ос 6	Валидна	Приложима в процеса на изпълнение на мерките	Не е отразена в текста на ОПРР.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Препоръка на ДЕО	Уместност	Валидност	Приложимост	Отразяване и съгласуваност	Препоръка
За дейностите по Приоритетна ос 6 „Превенция на риска”, да се предвидят екологичните рискове, свързани с евентуални бъдещи наводнения като за целта бъдат взети предвид разработените от Басейновите дирекции Предварителни оценки на риска от наводнения, в които са определени районите с потенциален риск от наводнения.	Уместна - Приоритетна ос 7	Валидна	Приложима в процеса програмиране	Не е отразена в текста на ОПРР.	Да се добави при описанието на водещите принципи (устойчиво развитие) за избор на операции по ПО7, в случай, че мерките за превенция на риска бъдат включени в ОПРР.
При развиване на дейности в близост или в границите на защитените зони, защитени територии и историческите паметници да се изисква от бенефициентите да следят и докладват за начина на спазването на заложените в плановете за управление/заповедите за обявяване на съответните територии и зони режими, ограничения и др.	Уместна	Валидна	Приложима в процеса изпълнение на мерките	Не е отразена в текста на ОПРР. Подходящо място за отразяване на препоръката е в насоките за кандидатстване/договорите за изпълнение на интервенциите.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.
При реализиране на дейностите да се вземат предвид границите на зоните за защита на водите по реда на чл.119а от Закона за водите и предвидените за тях мерки за	Уместна	Валидна	Приложима в процеса изпълнение на мерките	Не е отразена в текста на ОПРР. Подходящо място за отразяване на препоръката е в насоките за кандидатстване/договорите за безвъзмездна помощ.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Препоръка на ДЕО	Уместност	Валидност	Приложимост	Отразяване и съгласуваност	Препоръка
<i>опазване в ПУРБ на четирите Басейнови дирекции</i>					
Описание на необходимите мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ОПРР 2014-2020 г.					
<i>Индикаторите по наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда да се интегрират и включат в системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 г.</i>	Частично уместна	Валидна	Приложима в процеса на планиране и в процеса на изпълнение на мерките.	Част от индикаторите са интегрирани в ОПРР.	С оглед на препоръките на ЕК за ограничен брой индикатори, които да измерват търсените ефекти и да кореспондират на размера на бюджета, който е предвиден за отделните мерки, не е удачно в системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 да бъдат включени всички индикатори, които са предложени в таблицата, предоставена в ДЕО. В същото време, тези индикатори би следвало да се използват в процеса на наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда по време на изпълнението

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

Препоръка на ДЕО	Уместност	Валидност	Приложимост	Отразяване и съгласуваност	Препоръка
					на програмата (напр. в докладите за оценка на въздействието на резултатите от ОПРР върху околната среда).
<i>Управляващият орган на ОПРР 2014-2020 г. да изисква от Бенефициентите периодично предоставяне на информация по тези индикатори, както и по изпълнението на онези мерки от т.7 на доклада за ЕО, които се отнасят за извършваната от него дейност.</i>	Уместна	Валидна	Приложима в процеса на планиране/изпълнение на мерките.	Не е отразена в текста на ОПРР. Подходяща за отразяване в насоките за кандидатстване/договорите за безвъзмездна помощ.	Не е необходимо отразяване в текста на ОПРР.

Х. Изводи и препоръки

1. Изводи

В настоящата точка са представени изводите на предварителната оценка по отношение на:

- Оценка на външната съгласуваност (Оценка 1);
- Оценка на вътрешната съгласуваност (Оценка 2);
- Оценка на хоризонталните принципи (Оценка 3);
- Оценка на системата от индикатори (Оценка 4).
- Оценка на бюджета на програмата (Оценка 5)
- Оценка на системите за управление и контрол и административния капацитет за изпълнение на програмата (Оценка 6)
- Оценка на валидността, уместността, съгласуваността, приложимостта и отразяването на резултатите на екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 (Оценка 7)

Оценка на външната съгласуваност

Като обобщение за външната съгласуваност на ОПРР 2014-2020 може да се направи изводът, че целите и приоритетите на програмата отговарят на заложените в европейските и национални стратегически документи и се вменстват в националната и европейска нормативна рамка.

Макар и в различна степен, ОПРР 2014-2020 има връзка и с трите стълба на стратегията Европа 2020 – интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. ОПРР 2014-2020 се очаква да има въздействие върху четири от седемте водещи инициативи за стимулиране на напредъка по всяка приоритетна тема.

Сред акцентите на европейско ниво на програмен период 2014-2020 се очаква да бъдат енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници, както и устойчивото градско развитие. ОПРР 2014-2020 отговаря на тези акценти и е в съответствие с общото разбиране за концентриране на средствата по европейските фондове с цел постигане на конкретни резултати. От предложените общо 11 тематични цели, за ОПРР са избрани 6, като въпреки големия обхват, с това не се нарушава принципът на концентрация на средствата. Стратегията, заложена в ОПРР също така се вписва в приоритетите на Териториалния дневен ред 2020 на Европейския съюз.

Подобрения на текста на програмата могат да се търсят в съкращаване на описанието на съответствието с национални документи. Описанието на релевантните предварителни

условности следва да продължи да бъде обновявано в съответствие с напредъка по изготвянето на Споразумението за партньорство.

В настоящия доклад са идентифицирани възможности за подобряване на описанието на разграничението и допълняемостта между ОПРР 2014-2020 г. и останалите програми, съфинансирани от ЕС. Следва да се има предвид, обаче, че демаркацията и допълването между отделните програми все още не е изяснена на национално ниво, което е обвързано и с напредъка по Споразумението за партньорство.

Оценка на вътрешната съгласуваност

Актуалният вариант на ОПРР 2014-2020 г. съдържа редица подобрения по отношение на вътрешната съгласуваност на програмата. Стратегията на ОПРР и връзката между тематични цели/инвестиционни приоритети, специфични цели, предвидени дейности и нужди са изяснени в много по-голяма степен спрямо предходни варианти на програмата.

В настоящия доклад е направен преглед на връзката между: Нужди и предвидени дейности; Предвидени дейности и Специфична цел; Специфична цел и Инвестиционен приоритет/Тематична цел; и Индикатори за продукт/резултат и Предвидени дейности. Изводът от анализа е, че след направените промени, връзката между тези елементи е достатъчно силна.

Оценка на хоризонталните принципи

ОПРР 2014-2020 съдържа описание на прилагането на принципите на устойчивото развитие, равните възможности и предотвратяване на дискриминация и равенството между мъжете и жените.

Описанието на прилагането на принципите на равните възможности и не-дискриминацията е кратко, но съдържателно и покрива основните изисквания към този елемент от оперативната програма. Описанието на прилагането на принципа на равенството между мъжете и жените има по-общ характер.

Оценка на системата от индикатори

Системата от индикатори в ОПРР 2014-2020 г. включва съответните общи **индикатори за продукт**, изброени в Регламент (ЕС) № 1301/2013. Като цяло, може да се направи заключение, че всички индикатори за продукт съответстват на дейностите и осигуряват адекватно измерване на преките продукти.

Индикаторите за резултат трябва да отговарят едновременно на две условия – да са директно насочени към програмата и да не са ограничени до ефектите за конкретните бенефициенти. Една от основните особености на ОПРР е, че тя е инфраструктурна програма. Следователно, значими и осезаеми резултати в здравната, социалната и образователната сфера, например, могат да бъдат постигнати единствено чрез допълнителни „меки“ мерки и национални / регионални политики. В оценката са

представени коментари за всеки индикатор за резултат, които отразяват трудностите във формулирането на индикатори, които да са възможно най-пряко свързани с ефектите и същевременно да надхвърлят въздействието над преките бенефициенти.

В някои случаи базовите и целевите стойности на индикаторите за резултат не са с еднаква мерна единица, например базовата стойност е в абсолютна стойност, а целевата стойност е в проценти. Това се дължи на факта, че индикаторите за резултат са формулирани спрямо очакваните положителни ефекти, например „увеличаване на...“. В тази връзка, се препоръчва преформулиране на индикаторите, като се премахнат понятията „увеличаване / намаляване“.

Екипът по програмиране на ОПРР е разработил методология (фишове на индикаторите) за оценка на базовите и целевите стойности, която е полезна и увеличава прозрачността на изчисленията. По отношение на повечето индикатори все още има нужда от допълнително изясняване във фишовете на въпроси свързани с използваните данни.

Има стремеж в системата от индикатори да се използват възможно най-много официални данни от Националния статистически институт (НСИ), което допринася за яснота и прозрачност на методологията. В някои случаи не са използвани последните налични данни от НСИ, затова се препоръчва преизчисляване на някои базови стойности и разходи за единица продукт. В два случая има несъответствие между формулировката на индикатор от НСИ и формулировката му в текста на ОПРР: „Увеличаване на нетните годишни приходи от международен туризъм“ и „Увеличаване на пътничопотока и товаропотока“.

Изчисляването на разходите за единица продукт е много полезен подход за дефинирането на целевите стойности. Като цяло, това е подходът използван във фишовете на индикатори на ОПРР 2014-2020 г. Въпреки това е необходимо инфлацията също да бъде взета предвид при изчисляването на целевите стойности. Вероятно поради тази причина, целевите стойности за периода 2014-2020 г. са намалени с 10%.

На базата на описания по-горе анализ на индикаторите, екипът оценители препоръчва преразглеждане на индикаторите за резултат, изброени в таблицата по-долу.

Оценка на бюджета на програмата

Разпределението на бюджета на програмата като цяло отчита идентифицираните инвестиционни приоритети и изисквания, заложи в основните национални и европейски стратегически документи, както и опита от настоящия програмен период и рисковете от неспазване на някои тематични предварителни условия. **Финансовата обосновка** на бюджета на ОПРР 2014-2020 г. дава добре синтезирана мотивация на избраните приоритети и тяхната тежест, като спазва всички изисквания за изготвянето ѝ, заложи в насоките за разработване на оперативни програми през следващия програмен период.

По отношение на приоритетите, които ще се реализират с използване на **финансови инструменти**, оценката заключи, че те са коректно идентифицирани, но за съотношението между БФП и финансовите инструменти в текста на ОПРР 2014-2020 г. не е представена обосновка. Във връзка с финансовите инструменти, трябва да се има предвид, че образецът за изготвяне на оперативните програми през следващия програмен период предвижда възможност задължителната предварителна оценка за финансови инструменти да не бъде изготвена към момента на представянето на съответната оперативна програма, а да бъде проведена на по-късен етап, когато се конкретизират детайлите около използването на финансовите инструменти.

По отношение на **европейските регламенти**, в ОПРР 2014-2020 е дадено адекватно финансовото изражение на тематичните цели, които би трябвало да се финансират приоритетно със средства на ЕФРР и които имат отношение към регионалното развитие. Това се отнася в най-голяма степен до ТЦ 4 „Преминаване към нисковъглеродна икономика”.

Също така са осигурени значителни средства за финансиране на интегрирани действия за устойчиво градско развитие, които вероятно значително ще надминат 5%-овия минимум на национално равнище, заложен в европейското законодателство, както и за подпомагане на реализирането на ТЦ 9 и 10. Прагът от 5% не би трябвало да бъде активно ограничение в случая на България, предвид високият потенциален принос на този тип инвестиции за постигане на по-висок растеж и заетост, ако те са насочени към дейности с пряк ефект върху регионалната икономическа активност.

От гледна точка на спазването на формалните изисквания по отношение на финансовия план на програмата, заложен в образца за оперативна програма за следващия програмен период, вече са изготвени предварителни варианти на всички изискуеми таблици (таблици 17-19).

По отношение на наличните към момента **национални стратегически документи** (Споразумението за партньорство 2014-2020, НСРР и НПР 2020), в които има или ще има разчети по отношение на финансирането, като цяло се наблюдава съответствие в дяловото разпределение на инвестициите по приоритети. Директна съпоставка с тези документи обаче е на практика невъзможна, предвид по-дългия хоризонт на планиране в тези документи и по-широкия обхват на източниците на финансиране.

Оценка на системите за управление и контрол и административния капацитет за изпълнение на програмата

Като част от извършването на първоначалната оценка на системите за управление и контрол, екипът оценители направи преглед на обобщения план за действие за повишаване на административния капацитет на 36 общини - бенефициенти на ОПРР (версия от декември 2012 г.) и Обобщения план за действие за повишаване на административния капацитет на конкретните бенефициенти на ОПРР (версия от

декември 2012 г.). И двата документа съдържат препоръки по отношение на административния капацитет, които се отнасят до следващия програмен период.

Идентифицираната в горепосочените анализи нужда от обучения на бенефициентите беше установена и при проведеното в рамките на предварителната оценка онлайн проучване. Съгласно резултатите от изследването повече от 70% от анкетираните смятат, че обученията в следващия програмен период ще бъдат необходимост. Като основна сфера, в която има нужда от обучения е посочено управлението на проекти, следвано от обучението за докладване и отчитане на изпълнението. Като критичен фактор при изпълнението на програмата в настоящия програмен период се отчита капацитетът на бенефициентите за провеждане на тържни процедури.

Може да се направи заключение, че посочените в т. 3.В.1. на ОПРР 2014-2020 г. обобщени нужди на бенефициентите (повишаване на компетенциите, мотивацията и възнагражденията, както и осигуряване на необходимата техника) са коректни.

Както резултатите от въпросника, така и обсъжданията в рамките на фокус групите, затвърдиха становището, че изграждането на междинни звена би създавало повече структурни и функционални затруднения и пречки в работата, отколкото подобрения.

Оценката на административния капацитет на УО показва, че е необходимо допълнително уточняване на разпределението на отговорностите между УО на централно ниво и регионалните отдели на УО. Най-проблематични са механизмите за събиране на информация за индикаторите по програмата и събирането на данни, необходими за провеждане на оценки. Като се има предвид още по-голямата важност, която ЕК отделя на индикаторите и на оценките през следващия програмен период, необходимо е тези процедури да бъдат преразгледани от страна на УО на ОПРР за периода 2014-2020 г.

Като цяло човешките ресурси за управление и изпълнение на ОПРР 2014-2020 г. са адекватни, но са необходими допълнителни ресурси по отношение на:

- Наблюдение на цялостното изпълнение на проектите, включително чрез преглед на доклади, срещи, разговори с бенефициентите и т.н.
- Извършване на проверки на място, доклади за проверка на място и проследяване изпълнението на препоръки от проверките
- Разработване и актуализация на процедури, наръчници и др.
- Управление на документооборота и архива в рамките на УО
- Финансов контрол

Към тези области може да бъде посочена и нуждата от допълнителни експерти в технически (инженерни) области.

Оценка на валидността, уместността, съгласуваността, приложимостта и отразяването на резултатите на екологичната оценка на ОПРР 2014-2020

Съгласно екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 г., на ниво приоритетни оси и подприоритети, въздействието на програмата върху околната среда и човешкото здраве като цяло е с комплексен положителен характер. На ниво конкретни допустими дейности, въздействието също е оценено положително, като незначителни отрицателни въздействия се очакват единствено за периода на строителство по съответните дейности.

От направените препоръки само някои е подходящо да бъдат отразени в текста на оперативната програма. Спазването на други от препоръките трябва да стане в процеса на договаряне и предоставяне на безвъзмездната помощ или в процеса на изпълнение. За трета група от препоръките не е необходимо определено действие в процеса на програмиране или изпълнение, тъй като тяхното спазване е нормативно определено.

В екологичната оценка е включена препоръка „Индикаторите по наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда да се интегрират и включат в системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 г.” Въпреки това, с оглед на препоръките на ЕК за ограничен брой индикатори, които да измерват търсените ефекти и да кореспондират на размера на бюджета, който е предвиден за отделните мерки, не е удачно в системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 да бъдат включени всички индикатори, които са предложени в таблицата, предоставена в ДЕО. Тези индикатори би следвало да се използват в процеса на наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда по време на изпълнението на програмата (напр. в докладите за оценка на въздействието на резултатите от ОПРР върху околната среда).

2. Препоръки

Препоръките на настоящия Окончателен доклад, както и изводите на които съответстват, са изложени в таблицата по-долу. Таблицата също така включва индикативна тежест на препоръката (1 – „съществена препоръка”, 3 – „препоръчителен характер на препоръката”).

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
Оценка 1			
1.	В текста на ОПРР 2014-2020 г. са нанесени значителни подобрения по отношение на външната съгласуваност, но някои от текстовете за съответствието с национални и европейски документи са твърде детайлни.	<ul style="list-style-type: none">При въвеждане на програмата в SFC да се съкратят част от текстовете за съответствието с национални/европейски документи.	3
2.	Текстът в ОПРР 2014-2020 г. по отношение на съответствието със Споразумението за партньорство има нужда от прецизиране с цел отразяване на измененията в СП	<ul style="list-style-type: none">Прецизиране на текста по отношение на:<ul style="list-style-type: none">промените във формулировката/отпадането на отделните предизвикателства („Недостатъчна икономическа активност на населението и предприемачество (NEET, активно стареене)”; „Неефективно използване на ресурси” и „Неефективно използване на енергия”; „Ниско ниво на здравеопазване”; „Недостатъчна секторна и географска мобилност на работната сила”)допълването на предизвикателствата, за които в СП е посочено, че са релевантни на ОПРР 2014-2020 г., като: Незадоволително качество на образователната система, нарастване на неграмотното население и увеличаване на дела на непосещаващи училище; Един от най-високите	3

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
		<p>стандартизирани коефициенти за смъртност по всички причини; и Неефективни системи за превенция, управление и адресиране последствията от рисковете;</p> <p><i>Препоръката е отразена във варианта на ОПРР 2014-2020 г. от 09.09.2013 г.</i></p>	
3.	<p>Намерението за използване на финансов инженеринг частично или изцяло за финансиране на инвестиции в спортна инфраструктура, енергийна ефективност в жилищни сгради, културна инфраструктура, както и зоните с потенциал за икономическо развитие, градска среда и интегриран градски транспорт е в съответствие с насърчаваните политики на Общността по отношение на финансовите инструменти. Опитът в прилагането на финансовите инструменти, обаче, е все още сравнително малък.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Препоръчва се по отношение на финансовите инструменти да се предвиди оценка на действащите в този планов период схеми за финансов инженеринг. Препоръчително е това да се извърши преди старта на ОПРР 2014-2020 г., но ако това не е възможно – да се включи в заданието на изискуемата по Регламент предварителна оценка на финансовите инструменти. <p><i>Следва да се има предвид, че Министерството на финансите обяви обществена поръчка за избор на Изпълнител за „Изготвяне на предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по националните оперативни програми през програмния период 2014-2020 г.“, като оценката се очаква да съдържа такъв анализ.</i></p>	2

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
4.	Таблиците за предварителните тематични условности са коректно изготвени, в съответствие с изискванията на Общия регламент и Споразумението за партньорство. Описанието в Таблица 24 включва приложими предварителни условности, а описанието в Таблица 26 включва приложими действия, които ще бъдат предприети за изпълнение на неизпълнените критерии по условностите, но е възможно да бъдат направени допълнения в текста на програмата. Също така е необходимо да бъдат отстранени несъответствията между Таблица 26 и текста на СП.	<ul style="list-style-type: none">• Да се попълни липсващата информация в Таблица 24 по отношение на тематични условия 4.1 и 10.2• Да се отразят несъответствията в Таблица 26 между текста на ОПРР 2014-2020 и Споразумението за партньорство по отношение на действията във връзка с предварителни условия 4.1, 7.1, 9.1 и 9.2 <p><i>Препоръката е отразена във варианта на ОПРР 2014-2020 г. от 09.09.2013 г.</i></p>	2
5.	Описанието на разграничението и допълняемостта между ОПРР 2014-2020 г. и останалите програми, съфинансирани от ЕС, не е достатъчно пълно.	<ul style="list-style-type: none">• Паралелно с изясняването на демаркацията и допълването между отделните програми на национално ниво, следва да се допълва Раздел 9 на ОПРР, като се отчетат направените в настоящия доклад препоръки (т.2.2. на Оценка 1)	2
Оценка 2			
6.	Възможни са подобрения по отношение на Таблица 1 „Синтезиран преглед на обосновката за избор на тематични цели и инвестиционни приоритети”	<ul style="list-style-type: none">• В гл.IV, т.2, Преглед на идентифицираните нужди в ОПРР 2014-2020 г. на настоящия доклад са дадени конкретни препоръки за допълнения в Таблица 1.<ul style="list-style-type: none">○ Разделяне на инвестиционните приоритети,	1

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
		<ul style="list-style-type: none">○ Посочване на друга нужда, която е релевантна на стратегията на ОПРР 2014-2020 по отношение на енергийната ефективност○ Посочване на нужди по отношение на Инвестиционен приоритет „Действия за подобряване на градската околна среда, в това число възобновяване на терените за вторично застрояване и намаляване на замърсяването на въздуха”○ По отношение на ИП „Подобряване на мобилността на регионално равнище посредством свързването на второстепенни и третостепенни възли с инфраструктурата на транс-европейската транспортна мрежа” – изясняване на връзката с TEN-T мрежата○ Да се поясни как ОПРР 2014-2020 г. ще отговори на идентифицираните в таблицата нужди по Тематична цел 9 и 10	
7.	Връзката между отделните елементи на стратегията на програмата (дейности, цели, нужди и индикатори) е достатъчно силна за	<ul style="list-style-type: none">● В текста на ОПРР 2014-2020 г. да се направят допълнителни пояснения по отделни елементи на	3

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
	повечето специфични цели на програмата. Въпреки това, част от връзките, следва допълнително да се изяснят.	<p>стратегията на програмата, които са идентифицирани в гл.IV, т.2, Логика на интервенция:</p> <ul style="list-style-type: none">○ Да се добави пояснение за обхвата на градската околна / физическа среда - <i>във варианта на ОПРР 2014-2020 г. от 16.09.2013 г., тази препоръка вече е изпълнена</i>○ Да се допълни описанието на ПО1, ИП4, СЦ1 след разширяването на обхвата ѝ - <i>във варианта на ОПРР 2014-2020 г. от 16.09.2013 г., тази препоръка вече е изпълнена</i>○ Да се преформулира специфичната цел 1 на ПО1, ИП6 – <i>във варианта на ОПРР 2014-2020 г. от 09.09.2013 г., тази препоръка вече е изпълнена</i>○ Накратко да бъдат посочени източниците на анализите, които са използвани за ПО1, ИП6, СЦ1 (предпроектните проучвания на градовете бенефициенти за интегриран градски транспорт през настоящия програмен период) – <i>във варианта</i>	

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
		<i>на ОПРР 2014-2020 г. от 09.09.2013 г., тази препоръка вече е изпълнена</i>	
Оценка 3			
8.	В ОПРР 2014-2020 към момента има описание на прилагането на принципите на (1) устойчивото развитие, (2) равните възможности и предотвратяване на дискриминация и (3) равенството между половете. Могат да бъдат направени подобрения в текста по отношение най-вече на мерките, които са предвидени за осигуряване спазването на тези принципи при изпълнението на програмата.	<ul style="list-style-type: none">Да се добави кратко описание (сходно с това в СП) по отношение на начина, по който ще се гарантира спазването при изпълнение на програмата на принципа на устойчиво развитие и прилагането на принципа на равните възможности и борбата с дискриминацията - <i>във варианта на ОПРР 2014-2020 г. от 16.09.2013 г., препоръката е изпълнена</i>	3
Оценка 4			
9.	Програмирането и отчитането на индикаторите е сред един от сериозните проблеми при изпълнението на оперативните програми в периода 2007-2013 г., като предизвикателствата са отчетени също и в Средносрочната оценка на ОПРР.	<ul style="list-style-type: none">Разработване на специфична методология / фишове на индикаторите с цел преодоляване на част от трудностите при програмирането и отчитането на индикаторите – <i>Препоръката е изпълнена и са разработени такива фишове.</i>	1

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
10.	<p>В предишни варианти на ОПРР 2014-2020 г. са установени следните възможности от подобрения в системата от индикатори, които да засилят връзката между индикаторите и предвидените дейности:</p> <ul style="list-style-type: none">Някои индикатори за продукт и резултат (идентифицирани в Оценка 2 и в разработваните фишове на индикаторите) са много близки като обхват и дефиниция.Необходимо е прецизиране на формулировката на индикаториВъзможни са допълнения, замяна и преместване на индикатори от индикатори за продукт, в индикатори за резултат и обратно.	<ul style="list-style-type: none">При разработването на системата от индикатори да се използват фишовете, които са разработвани в сътрудничество между екипа оценители и Възложителя – <i>Препоръката е изпълнена.</i>С оглед на променливите изисквания към системата от индикатори, (на базата на направените в настоящия доклад препоръки в Оценка 2, 4 и фишовете) се препоръчва да продължат обсъжданията по отношение на разработването на индикатори за продукт и резултат: (1) в рамките на Работната група за разработване на ОПРР 2014-2020 г. и (2) в сътрудничество с НСИ и бъдещите бенефициенти – <i>Препоръката е изпълнена.</i>	1
11.	<p>В системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 г. са включени индикатори за резултат, които зависят от множество социални фактори и инвестиционни дейности, надхвърлящи дейностите по програмата. Това може да затрудни отчитането им и идентифицирането на приноса на програмата по тези индикатори.</p>	<ul style="list-style-type: none">Използването на индикаторите за резултат би следвало да бъде координирано с УО на други ОП за следващия програмен период, включително в рамките на разработването на Споразумението за партньорство, както и с други институции. По-конкретно, се препоръчва индикаторите да бъдат обсъдени с:	1

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
		<ul style="list-style-type: none">○ МТСП○ МОН○ МТИТС / АПИ○ МЗ○ МК	
12.	Броят на индикаторите за продукт и за резултат в текста на ОПРР 2014-2020 г. е на практика идентичен.	<ul style="list-style-type: none">• Да бъде намален броят на индикаторите за резултат - <i>във варианта на ОПРР 2014-2020 г. от 16.09.2013 г., препоръката е изпълнена</i>	2
13.	В някои случаи базовите и целевите стойности на индикаторите за резултат не са с една и съща мерна единица, най-вече поради факта, че индикаторите са формулирани спрямо очакваните положителни ефекти като „увеличаване на...“ или „намаляване на...“.	<ul style="list-style-type: none">• Да се преформулират индикаторите и да се премахнат понятията „увеличаване / намаляване“ от формулировките• Да се използва една и съща мерна единица за целевите и базовите стойности	1
14.	За повечето индикатори все още има известни въпроси, които са посочени в анализа и се нуждаят от изясняване във фишовете.	<ul style="list-style-type: none">• Да се изяснят във фишовете посочените проблеми като обхват на индикаторите, операционализация, използвани данни и някои методологични въпроси.	1

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
15.	В някои случаи не са използвани последните налични данни от НСИ.	<ul style="list-style-type: none">• Препоръчва се да се преизчислят някои базови стойности и разходи за единица продукт за индикаторите посочени в анализа (Глава VI, Оценка 4)	2
16.	Поради очакваното относително ниско въздействие на ОПРР върху някои индикатори и/или несъответствия между формулировките на НСИ и тези в текста на ОПРР, изброените в препоръката индикатори се препоръчва да се преразгледат.	<ul style="list-style-type: none">• Да се преразгледат следните индикатори за резултат:<ul style="list-style-type: none">○ Намаляване на крайното енергийно потребление от публичната администрация, търговията и услугите – ако е възможно, да се поискат от НСИ данни за крайното енергийно потребление от публичната администрация.○ Увеличаване на нетните годишни приходи от международен туризъм – препоръчва се да се използва формулировката на НСИ (индикатор „Разходи за крайно потребление на туристи в страната, Продукти за крайно потребление, характерни за туризма“)○ Увеличаване на пътничеството и товаропотока – ако е избран този индикатор, данните от НСИ са само частично подходящи. Ако е възможно, се	1

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
		препоръчва да се използват данни от АПИ, които включват информация и за пътничопотока.	
Оценка 5			
17.	За регионален туризъм се отделят значителни ресурси (9% от индикативния бюджет на програмата), но до момента темпът на усвояване на средствата по този приоритет на ОПРР 2007-2013 г. е сравнително нисък.	<ul style="list-style-type: none">В текста на ОПРР 2014-2020 г. да се идентифицират мерки за преодоляването на потенциалните проблеми, които могат да доведат до забавяния на изпълнението на приоритета и през следващия програмен период.	3
18.	Във финансовата обосновка в ОПРР 2014-2020 г. не се съдържа обяснение за принципа, въз основа на който е оценен дялът на финансовите инструменти в общото финансиране по инвестиционни приоритети. Все още е ограничен опитът в използването на ФИ и няма достатъчно информация относно търсенето на такъв тип финансиране.	<ul style="list-style-type: none">Да се даде допълнителна обосновка на избрания размер на подпомагане с финансови инструменти по всеки съответен инвестиционен приоритет.Да се обмисли намаляването на дела на финансовите инструменти в инвестиционните приоритети, имащи отношение към културното и природно наследство и туризъм, поради риска, свързан със заделянето на значителен ресурс за финансови инструменти (около половината от общия им ресурс) и липсата на информация за потенциалния интерес към финансови инструменти, особено по отношение на културното наследство.	3

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
		<i>Препоръката може да бъде изпълнена след извършването на споменатата по-горе предварителна оценка на финансовите инструменти.</i>	
Оценка 6			
19.	На базата на проведеното кабинетно проучване и фокус групи, като критични фактори при изпълнението на ОПРР могат да се отчетат капацитетът на бенефициентите за провеждане на тръжни процедури и за осъществяване на проверка на качеството на строителния надзор.	<ul style="list-style-type: none">Препоръчва се в текста на ОПРР 2014-2020 г. специално да се постави акцент върху нуждата от обучения по хоризонтални теми, като ЗОП и осъществяването на строителен надзор. <i>Следва да се има предвид, че това е хоризонтална нужда, която трябва да намери своето място в ОПДУ.</i>	3
20.	Въпреки че като цяло човешките ресурси в УО на ОПРР могат да бъдат смятани за достатъчни, препоръчително е увеличаването на човешките ресурси най-вече в сферите на мониторинга и инженерните специалности.	<ul style="list-style-type: none">В текста на ОПРР 2014-2020 г. да се посочат и конкретни нужди от повишаване на административния капацитет на УО, като се отчетат направените констатации в настоящия доклад (Оценка 6, т.2.2)	1
21.	Като най-проблематични по време на оценката бяха идентифицирани механизмите за събиране на информация за индикаторите по програмата, както и за събиране на данни, необходими за провеждане на оценки.	<ul style="list-style-type: none">Като се има предвид голямата важност, която ЕК отделя на индикаторите и на оценките през периода 2014-2020 г., необходимо е при разработването на Наръчника на УО и Насоките за бенефициентите през следващия програмен период, да бъдат преразгледани	2

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
		механизмите за събиране на информация за индикаторите по програмата, както и за събиране на данни, необходими за провеждане на оценки.	
Оценка 7			
22.	Като цяло, спазването на препоръките в екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 г. трябва да стане в процеса на договаряне или в процеса на изпълнение.	<ul style="list-style-type: none">Препоръка, която може да бъде отразена в текста на ОПРР 2014-2020 г. и е свързана с устойчивото развитие, което е посочено като водещ принцип за избора на операции в текста на програмата е: Недопускане при разработването на туристически пакети дейности по наблюдение на редки и застрашени видове животни, тъй като водят да значително увреждане на околната среда и биологичното разнообразие <i>Препоръката е отразена във варианта на ОПРР 2014-2020 г. от 09.09.2013 г., където е посочено, че „програмата не съдържа дейности, които по някакъв начин могат да доведат до превръщане на масовия туризъм в заплаха за културното и природното наследство”</i>	3

№	Извод	Препоръка	Тежест на препоръката
23.	В екологичната оценка е включена препоръка „Индикаторите по наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда да се интегрират и включат в системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 г.,” но с оглед на препоръките на ЕК за ограничен брой индикатори, не е удачно в системата от индикатори на ОПРР 2014-2020 да бъдат включени всички индикатори, които са предложени в таблицата, предоставена в ДЕО.	<ul style="list-style-type: none">Индикаторите, предложени от екологичната оценка на ОПРР 2014-2020 г. би следвало да се използват в процеса на наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда по време на изпълнението на програмата (напр. в докладите за оценка на въздействието на резултатите от ОПРР върху околната среда).	2

3. Отразяване на препоръки на Консултанта

С цел проследяване на изпълнението на включените препоръки в Първия междинен доклад и Втория междинен доклад (предаден през месец януари 2013 г.), в настоящия доклад е отразен техният статут към октомври 2013 г.

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
1.	Да се добавят допълнителни кратки елементи с пояснителен характер относно съответствията на програмата със следните стратегическите документи: <ul style="list-style-type: none">НПР Б2020НСРР	Оценка 1	Изпълнена	

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
2.	<ul style="list-style-type: none">С оглед на известните разминавания в критериите за райони за целенасочена подкрепа в националната/европейската рамка има нужда от допълване на обосновкатаСъщо така, би следвало да се посочи в какво ще се изразява целенасочената подкрепа	Оценка 1	Неприложима	В актуалния вариант на ОПРР не е включен изричен текст по отношение на целенасочена подкрепа за Северозападния регион.
3.	<ul style="list-style-type: none">Предвид лимитирания опит и постигнати резултати в настоящия планов период, препоръчително е в програмата да се опишат накратко стъпките за прилагането на чл. 32 от Общия регламент, а именно - извършване на предварителна оценка.	Оценка 1	Изпълнена	
4.	<ul style="list-style-type: none">Включване на тематична цел 5 в т.2.5Включване на Инвестиционен приоритет „Подобряване на мобилността на регионално равнище посредством свързването на второстепенни и третостепенни възли с инфраструктурата на трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T)” в описанието на тематична цел 7 в т.2.5	Оценка 1	Изпълнена	
5.	<ul style="list-style-type: none">Да се обърне повече внимание върху Териториалния дневен ред 2020 при описанието на идентифицираните нужди на програмата (т.2.1 на ОПРР 2014-2020).	Оценка 1	Изпълнена	

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
	<ul style="list-style-type: none">С оглед на идентифицираните рискове в Териториалния дневен ред 2020 (Раздел II, т.23) да се добави пояснение, че ПО4 „Регионален туризъм“ не съдържа дейности, които по някакъв начин може да доведат до превръщането на масовия туризъм в заплаха за културното и природното наследство.			
6.	<ul style="list-style-type: none">Необходимо е идентифицираните в рамките на настоящия доклад специфични изисквания към предварителните условия да бъдат посочени в следващите варианти на програмата, включително поетият ангажимент по Разработване на Проект на национална програма за обновяване на жилищните сгради в Република България (НПОЖСРБ) 2011-2020 г. (ангажиментът е посочен в актуализираната версия на НПР от 2012 г.)	Оценка 1	Неактуална	
7.	<p>С цел отчитане на рисковете при изпълнението на Подприоритет 1.1 „Енергийна ефективност в административни и жилищни сгради”, УО на ОПРР да предвиди следната възможност:</p> <ul style="list-style-type: none">Да се предвиди средносрочна оценка на резултатите по Подприоритет 1.1, на базата на която, при необходимост, да се предприемат корективни мерки, включително промяна в ОПРР 2014-2020 г.	Оценка 2	Обсъдена	Очаква се тази препоръка да бъде изпълнена в процеса на изпълнение на програмата
8.	<ul style="list-style-type: none">Да се цитират всички източници на използваните данни в анализа	Оценка 2	Неприложима	Текстът на социално-икономическия анализ вече не е

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
	<ul style="list-style-type: none">Да се използват последните налични статистически данни			отделна част от ОПРР 2014-2020 г.
9.	<ul style="list-style-type: none">В текста да се представят конкретни нужди, които имат отношение към ОПРР 2014-2020Да отпаднат някои от елементите на анализа	Оценка 2	Неприложима	Текстът на социално-икономическия анализ вече не е отделна част от ОПРР 2014-2020 г.
10.	<ul style="list-style-type: none">Конкретната връзка между избраните тематични цели и съответните инвестиционни приоритети с идентифицираните нужди следва да бъде включена в текста на програмата.	Оценка 2	Частично изпълнена	Текстът на ОПРР 2014-2020 г., вече по-ясно идентифицира връзката между тематичните цели, инвестиционните приоритети и нуждите, но са възможни допълнителни подобрения в това отношение, които са коментирани в настоящия доклад.
11.	<ul style="list-style-type: none">SWOT анализът следва да бъде преработен и да отчете идентифицираните в настоящия доклад възможности за подобрението му.Да се обсъди възможността за включването на количествен SWOT анализ в програмата	Оценка 2	Изпълнена	

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
12.	<ul style="list-style-type: none">В логиката на интервенция да се посочат накратко по-конкретни национални цели/нужди	Оценка 2	Изпълнена	
13.	<ul style="list-style-type: none">Да се преформулират/отпаднат/добавят някои от посочените в доклада специфични целиНеобходимо е в текста на ОПРР 2014-2020 да се включи допълнителна обосновка за връзките между някои дейности, инвестиционни приоритети и специфични цели.	Оценка 2	Изпълнена	
14.	<ul style="list-style-type: none">Обосновката и описанието на специфичните цели следва да се разпише по-подробно в ОПРР 2014-2020 г.	Оценка 2	Изпълнена	
15.	<ul style="list-style-type: none">С цел допълнително засилване на логическата връзка между инвестиционните приоритети, специфичните цели и индикаторите, се препоръчва добавяне / преработка / преформулиране на някои от индикаторите, съгласно направените в текста на доклада предложения.	Оценка 2	В процес на обсъждане	Този въпрос ще продължи да бъде обсъждан на заседанията на работната група
16.	Да се добавят специфичните цели, както и: <ul style="list-style-type: none">Идентифицирани основни целеви групиСпецифични територии, които ще бъдат обект на интервенции (където е приложимо)	Оценка 2	Изпълнена	В последващи версии на ОПРР 2014-2020 е включена информация за използването на финансовите инструменти и бенефициентите

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
	○ Използване на финансовите инструменти			
17.	<ul style="list-style-type: none">В описанието на прилагането на хоризонталните принципи следва да се спомене, че подобряването на достъпа на хора с увреждания е сред хоризонталните дейности по програматаДа се обмисли включването на хоризонтален индикатор, който да измери постигнатите резултати по отношение на достъпа на хора с увреждания на ниво програмаДа се отчетат заключенията/препоръки от Средносрочната оценка на ОПРР 2007-2013 г. по отношение на хоризонталните принципиДа се обърне специално внимание на предвидените мерки за приобщаване на уязвимите групи в риск от дискриминация, като етническите малцинства, мигрантите, по-възрастните и по-младите хора	Оценка 3	Частично изпълнена	Въпросът за включването на хоризонтален индикатор, който да измери постигнатите резултати по отношение на достъпа на хора с увреждания на ниво програма ще бъде обсъден на заседанията на работната група по индикаторите
18.	<ul style="list-style-type: none">Прилагането на принципа на партньорство може изрично да се поясни в текста на програмата. Също така в т.1.1. може да се посочи какъв е механизмът за отразяването на коментарите на участниците в работната група.	Оценка 3	Изпълнена	

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
19.	<ul style="list-style-type: none">Допълнително да се прецизират формулировките на част от индикаторите	Оценка 4	В процес на обсъждане	Този въпрос ще продължи да бъде обсъждан на заседанията на работната група
20.	<ul style="list-style-type: none">Разработване на специфичен Наръчник за индикаторите с цел преодоляване на част от трудностите при програмирането и отчитането на индикаторите.	Оценка 4	В процес на обсъждане	Този въпрос ще продължи да бъде обсъждан на заседанията на работната група
21.	<ul style="list-style-type: none">Следва да се разработят други индикатори за продуктНякои от посочените индикатори за продукт биха могли да се добавят към таблицата с индикатори за резултатДа се добавят нови индикатори за резултат, съгласно направените в доклада предложения	Оценка 4	В процес на обсъждане	Този въпрос ще продължи да бъде обсъждан на заседанията на работната група
22.	<ul style="list-style-type: none">При определянето на базовите стойности да се извършва преглед и на базите данни на Евростат и/или да се изискат по-актуални данни от НСИ	Оценка 4	Изпълнена	
23.	<ul style="list-style-type: none">Препоръчва се броят на индикаторите по ПП1 да бъде намален.	Оценка 4	Изпълнена	
24.	<ul style="list-style-type: none">Да се направи повторен преглед на направения извод за наличието на трудности и закъснения при изпълнението на проекти само при 6,1% от общините	Оценка 6	Неприложима	Текстът по отношение на административния капацитет на

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
	<ul style="list-style-type: none">При анализа на нуждите по отношение на административния капацитет да се имат предвид идентифицираните проблеми/затруднения по ЗОП в програмен период 2007-2013 г.Сред нуждите по отношение на административния капацитет да се включи необходимостта от информиране на общинските администрации за новите моменти на кохезионната политика			бенефициентите и УО вече не е отделна част от програмата.
25.	<ul style="list-style-type: none">След одобряването на тези два документа от УО на ОПРР, би следвало изводите и препоръките, които ще бъдат адресирани в рамките на ОПРР 2014-2020 г., да бъдат включени в текста на програмата	Оценка 6	Изпълнена	
26.	В текста на ОПРР 2014-2020 г. може да бъде идентифицирана нуждата от обучения в сферата най-вече на: <ul style="list-style-type: none">управлението на проектидокладване и отчитане на изпълнението	Оценка 6	Неприложима	Текстът по отношение на административния капацитет на бенефициентите и УО вече не е отделна част от програмата.
27.	При включването на текста по т.8.1. да се имат предвид мерките за намаляване на административната тежест за бенефициентите, които са посочени в: <ul style="list-style-type: none">Обобщения план за действие за повишаване на административния капацитет на 36 общини - бенефициенти на ОПРР	Оценка 6	Изпълнена	

Предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020 г.

№	Препоръка	Препратка към доклада	Статут	Коментар (ако е наличен)
	<ul style="list-style-type: none">Обобщения план за действие за повишаване на административния капацитет на конкретните бенефициенти на ОПРР			

Приложения

1. Списък на основните прегледани документи

№	Наименование на документа
1.	Различни версии на ОПРР 2014-2020 г.
2.	Национална програма за развитие: България 2020
3.	Национална програма за реформи 2012-2020 г.
4.	Национална стратегия за регионално развитие на Република България (НСРР) за периода 2012-2022 г.
5.	Предварителна оценка на ОПРР 2007-2013
6.	Преглед на първите открити схеми по ОПРР 2007-2013 г.
7.	Социално-икономически анализ за нуждите на ОПРР за периода 2014-2020 г.
8.	Национална концепция за пространствено развитие на България
9.	Анализ на капацитета на бенефициентите по проект „Изготвяне на планове за действие за укрепване на административния капацитет на бенефициентите на ОПРР”
10.	Междинна оценка и междинен доклад за изпълнението на Националната стратегия за регионално развитие за периода 2005-2010 г.
11.	Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 за периода 2014-2020
12.	Междинни оценки и доклади за резултатите от междинните оценки за изпълнението на Регионалните планове за развитие на районите от ниво 2 за периода 2007-2010 г.
13.	Междинна оценка на ОПРР 2007-2013 г.
14.	Екологична оценка на ОПРР 2014-2020
15.	Европа 2020 - Стратегия на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж
16.	Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно специални разпоредби по отношение на Европейския фонд за регионално развитие и целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006
17.	Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕЗФРСР, ЕФМДР, обхванати от ОСР и за определяне на общи разпоредби за ЕФРР, ЕСФ,

	КФ и Елементи за обща стратегическа рамка за периода 2014 — 2020 г. за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство
18.	Териториален дневен ред 2020 на Европейския съюз, договорен на неформалната среща на министрите, отговарящи за устройствено планиране и развитие
19.	Стратегия на Европейския съюз за региона на река Дунав
20.	Национална програма за реформи (2011-2015 г., актуализация 2012 г.), Конвергентната програма на Република България (2011-2014 г.) и препоръки в заключенията на доклада на Европейската комисия за Годишния преглед на растежа (2012 г.)
21.	Закон за регионалното развитие в сила от 31.08.2008 г. и последващи актуализации
22.	Споразумение за партньорство
23.	Концепции и/или проекти на други програми, включени в договора за партньорство
24.	Становище на службите на Комисията относно разработването на споразумение за партньорство и програми в България за периода 2014—2020 г.
25.	Годишни доклади на УО за изпълнението на ОПРР 2007-2013 г.
26.	Доклади на Парламентарната комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове
27.	„Мониторинг и оценка на Европейската кохезионна политика – ЕФРР и Кохезионен фонд, концепции и препоръки”

2. Присъствени списъци от проведените фокус групи в рамките на оценката

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
www.bgregio.eu

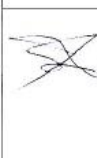
Инвестираме във Вашето бъдеще!
Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

СПИСК НА УЧАСТНИЦИТЕ - Фокус група №1

по проект „Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020г.“, съгласно Договор № РД 02-29-118/01.06.2012г.

23.01.2013 г., от 09:30 до 12:30 ч., в хотел „Хилтън“, гр. София

№	Име	Организация/Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подпис
1	Проф. Чобанова	Институт за икономически изследвания, Българска академия на науките	Научен секретар	0887 784 733; 02/810 40 38	c.chobanova@iki.bas.bg	
2	Проф. д-р Стоян Тотев	Институт за икономически изследвания, Българска академия на науките	Професор	0886 193 874	stoyan@duhoo.com s.totev@iki.bas.bg	
3	Емил Савов	Национално сдружение на общините в Република България	Заместник изпълнителен директор	02/943 44 67	e.savov@nabnr.org	
4	Ася Добруджалиева	Хабитат България	Мениджър Проекти	02/983 24 10; 0897 899 966	a.dobrudzhalieva@habitatbulgaria.org	
5	Милена Михайлова	БАРДА	Изпълнителен директор	02/ 980 97 03; 0886 46 26 96	office@barda.bg	
6	Николай Дечев	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	Началник на отдел „Мониторинг, информация и комуникации“ Дирекция „Координация на програми и проекти“	02/ 9409 319	ndechev@mtic.government.bg	

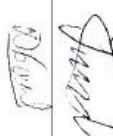

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от Държавния бюджет на Република България

№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подпис
7	Тергана Митрева	Министерски съвет	Държавен експерт, Отдел "КСИЕС", Дирекция "Програмиране на средствата от ЕС"	02/ 940 25 41	g.mitreva@government.bg	
8	Ирена Николова	Министерски съвет	Главен експерт, Отдел "КСИЕС", Дирекция "Програмиране на средствата от ЕС"	02/ 940 25 34; 0885 900 610	i.nikolova@government.bg	
9	Васил Асенов	Министерство на труда и социалната политика	Главен експерт в отдела Програмиране и планиране, ГД ЕФМ III	0882 005 290; 02/9329 548	v.asenov@mtrp.government.bg	
10	Светла Иванова	Министерство на околната среда и водите	Държавен експерт, Дирекция "Кохезионна политика за околна среда"	02/940 61 90	sivanova@moev.government.bg	
11	Миряна Драгомирова	Министерство на икономиката, енергетиката и туризма	Главен експерт, "Координация, организационно развитие и публичност" Главна дирекция "Европейски фондове за конкурентоспособност"	02/932 92 48	m.dragomirova@mies.government.bg	
12	Генади Кондарев	НПО "За земята"	Координатор кампании "Еврофондове и чиста енергия"	0896 628808	genadi.kondarev@bankwatch.org info@azemiatia.org	
13	Тана Петрова	Министерство на земеделието и храните	Главен експерт, Дирекция "Развитие на селските райони"	02/985 11 693	tpetrova@mzh.government.bg	
14	Димитър Бочев	МРРБ, ОД ОПР	Главен експерт, Дирекция "Развитие на селските райони"	02/9405-6428	d.bachev@mrb.government.bg	

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!
Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от Държавния бюджет на Република България

№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подпис
15	Училище "Бедошките"	МРРБ, ГД, МРР	Уд. експерт, стар. сътрудник	01/9405 652	z.stefanov@bregio.eu	[Signature]
16	Мед. Дипломат	Е. и Р. У. 5				[Signature]
17						
18						
19						
20						

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

СПИСКЪК НА УЧАСТНИЦИТЕ - Фокус група №2
по проект „Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020г.“, съгласно Договор № РД 02-29-118/01.06.2012г.

23.01.2013 г., от 13:30 до 16:30 ч., в хотел „Хилтън“, гр. София

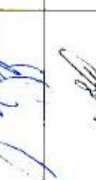

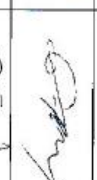
№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подписи
1	Тонка Милева	Министерство на културата	Държавен експерт, Дирекция „Координация на програми и проекти“	02/ 9400 957	L.mileva@mnc-government.bg	
2	Ирина Савина	Столична община	Заместник кмет	02/9377 206	isavina@sofia.bg	
3	Емилиия Желева	Столична община	Директор Дирекция	02/9377 206	ezheleva@sofia.bg	
4	Атанаска Николова	Община Бургас	Заместник кмет	056/ 907 272	a.nikolova@burgas.bg	
5	Красимира Георгиева	Община Враца	Заместник кмет	092/ 663 122; 092/620 567	georgieva@vratza.bg	
6	Росен Кузев	Община Димитровград	Заместник кмет	0391/68228	rosenkuzev@gmail.com	
7	Даниела Милкова	Община Добрич	Директор Дирекция	0899 991 898	D.milkova@dobrich.bg	

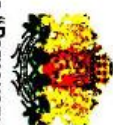

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
www.bgregio.eu

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подписи
8	Димитрина Костадинова	Община Добрич	Експерт	0882 966 830	D_kostadinova@dobrich.bg	
9	Милена Божанова	Община Попово	Заместник кмет	0608/ 400 25	Bojana_m@abv.bg	
10	Ивайло Манушев	Община Генерал Тошево	Заместник кмет	05731/ 2076; 0885 575 000	etooshevo@gmail.com	
11	Румен Панайотов	Община Нови пазар	Кмет	053/ 795 245	prazanar@icpn.bg	
12	Петя Василева	Община Тутракан	Заместник кмет	0879 835 801, Възрешен 104	tutrakan@b-trust.org; petyakinazova@abv.bg	
13	Александър Драговски	Министерство на вътрешните работи	Инспектор, Специалитет 1 Дирекция "Международни проекти"	02/982 43 16	metodiyadragovskiy.43@mvr.bg	
14	Ката Йанкова	Министерство на здравеопазването	Държавен експерт в Дирекция "Международни дейности, програми и проекти", отдел "Програми и проекти"	0884 648 893	katcheva@mh.govement.bg	
15	Елена Антова	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	Главен експерт в дирекция "Жилищна политика"	02/ 9405 417	eanтова@mh.govement.bg	
16	Димитър Бучинов	МРРБ	Главен експерт в РД "ИПР"	02/9405-648	dimityrbuchinov@mrpbg.govement.bg	

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!
Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подписи
17	Златко Седзиков	МРРБ, ТД "ИР" ООД	изпълнител "Български център за систематизация"	01/9405 652	zsedziko@abg.bg	
18	Красимира Петрова	Общинска администрация	за систематизация	0879 635809	kpetrova@abg.bg	
19						
20						

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

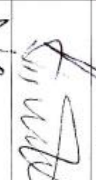

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

СПИСК НА УЧАСТНИЦИТЕ - Фокус група №1

по проект "Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020г.", съгласно Договор № РД 02-29-118/01.06.2012г.

14.06.2013 г. от 09:00 до 11:00 ч., в зала "Вихрен", хотел "Хитър", гр. София – УПРАВЛЯВАЩИ ОРГАНИ

№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подпис
1	СВЕТЛА ИВАНОВА	МОСВ	Държавен експерт – дирекция КПОС	02/ 9406190	sivanova@moev.doevstment.bg	
2	ГЕРГАНА МИТРЕВА	Министерски съвет	Държавен експерт, Отдел «КСИЕС», дирекция «Про- грамиране на средствата от ЕС»	02/ 9402541	gmitreva@government.bg	
3	ИРЕНА НИКОЛОВА	Министерски съвет	Главен експерт, Отдел «КСИЕС», дирекция «Про- грамиране на средствата от ЕС»	02/ 9402534 0885 900 610	i.nikolova@government.bg	
4	ТАНЯ ПЕТРОВА	Министерство на земеделието и храните	Главен експерт, дирекция «Развитие на селските райони»	02/ 98511693	tpetrova@mzh.doevstment.bg	
5	НИКОЛАЙ СТОЯНОВ ДЕЧЕВ	Министерство на транс- порта, информационните технологии и съобщенията	Началник на отдел «Монито- ринг, информация и комуникация»	02/ 9409319	ndechev@mte.doevstment.bg	
6	ДЮБОМИР СИРАКОВ	Министерство на транс- порта, информационните технологии и съобщенията	Старши експерт, отдел «Мониторинг, информация и комуникация»	02/ 9403569	dsirakov@mte.doevstment.bg	

View or add c

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!
Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от Държавния бюджет на Република България

№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подпис
7	ВАСИЛ АСЕНОВ	Министерство на труда и социалната политика	Главен експерт в отдел Програмране и планиране ГД ЕФМПП	0882005290 02/9329548	vassil.asenov@mhrp.government.bg vassil.asenov@gmail.com	
8	Генд Грандмива	УиГ и партньори	кв експерт	02/6351450	eli.grandmiv@konle buz.vladov@konle daskin@konle vassil@konle	
9	Димитър Боримков	МРР, ГД, МРР	Главен експерт содм. Оценки, одрж. фонд	02/9405-648	dimiter.borimkov@mrr.government.bg	
10	Димитър Боримков	МРР	експерт	089888 7832	dimiter.borimkov@mrr.government.bg	
11	Евгений Лавров	ECORYS	експерт	0898 22 65 36	evgeniy.lavrov@ecorys.com	
12	Евгений Лавров	ECORYS	експерт	0898 22 65 36	evgeniy.lavrov@ecorys.com	
13						
14						
15						
16						

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
www.bgregio.eu

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

СПИСЪК НА УЧАСТНИЦИТЕ - Фокус група № 2

по проект "Извършване на предварителна оценка на Оперативната програма за регионално развитие за програмния период 2014-2020г.", съгласно Договор № РД 02-29-118/01.06.2012г.

14.06.2013 г. от 11:00 до 13:00 ч., в зала "Вихрен", хотел "Хилтън", гр. София - БЕНЕФИЦИЕНТИ

№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подпис
1	ВЕСЕЛИКА ИВАНОВА	НСОРБ	Експерт "Европейски проекти"		namtrb@namtrb.org	
2	Инж. СТОЙКА ТАСКОВА	Министерство на здравеопазването	Държавен експерт, дирекция «Международни дейности, програми и проекти	02/ 9301266	staskova@mh.govt.bg	
3	Инж. ТАТЯНА БОЛДЖИЕВА	Агенция «Национална инфраструктура»	И.д. директор, дирекция «ИНФРАСТРУКТУРА»	02/ 9173316	tboyardzhieva@ari.govt.bg	
4	МАРИЯ АНГЕЛОВА ИСТАТКОВА	Министерство на културата	Младши експерт,	02/ 9400846	mistatкова@mc.govt.bg	
5	Димитър Бончев	МРР, СД "МРР"	модератор сесия "Обществеността"	0405-648	d.bonchev@mr.govt.bg	
6	Татяна Таскова	ЕКОВИС	експерт	089822 6536	tgamova@ekovis.com	
7	Елена Григорова	МРР и МРР-М	експерт	02/ 9301266	el.gribova@mr.govt.bg	

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
www.opregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!
Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

№	Име	Организация/ Институция	Позиция	Телефон	Електронен адрес	Подпис
8	Данел Киселев	Експерт	координатор	0882 125 214	danel.kisilev@ecorys.com	Данел Киселев
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						

3. Резултати от проведените онлайн въпросници

Резултатите от проведените онлайн въпросници са предадени на Възложителя по електронен път.

4. Фишове на индикаторите

Фишовете на индикаторите са предадени на Възложителя по електронен път